

การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน :
ศึกษากรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

พระมหาอคม ปิ่นผกา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศีลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2560

**The Management of Activities Enhancing Buddhists' Virtue and
Morality : A case Study of Wat Chonprathan Rangsarit (The Royal
Monastery), Pakkred District, Nonthaburi Province**

Phra Maha Arkom Pinpanka

**A Thematic Paper in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Education Management
College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University**

2017

หัวข้อสารนิพนธ์	การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมแก่ พุทธศาสนิกชน : ศึกษากรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
ชื่อผู้เขียน	พระมหาอาคม ปิ่นผกา
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย มนุเสวต
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน: ศึกษากรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา

1. ศึกษาการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)
2. ศึกษาปัญหาการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)
3. ศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประชากร คือ หัวหน้าโครงการ จำนวน 6 รูป พระวิทยากร/ครูอาสา 12 รูป/ท่าน และผู้ร่วมกิจกรรม/นักศึกษา/นักเรียน จำนวน 24 คน

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) จัดไปตามแนวทางอุดมการณ์ของ พระพรหมมิ่งกลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ที่ว่า ประหยัด เรียบง่าย ก่อให้เกิดประโยชน์ และส่งเสริมให้เกิดสติปัญญา ประหยัด เรียบง่าย โดยการตัดสิ่งที่ไม่เป็นสาระประโยชน์ออกจากกิจกรรม และ พิธีกรรมทางศาสนา คงไว้แต่แก่นของหลักธรรมคำสอนของ พระศาสนาไว้ เช่น การไม่ให้เลี้ยงอาหาร ไม่ให้จัดงานมหรสพ สวดพระอภิธรรมให้น้อยลงแค่จบเดี่ยวหรือ บทเดี่ยวพอ ในงานบำเพ็ญกุศลศพ ด้านก่อก่อให้เกิดประโยชน์ และส่งเสริมสติปัญญา โดยการต่อเติมสิ่งที่เป็นสาระประโยชน์เข้าไปในการจัดกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การแสดงปาฐกถาธรรม และ การทำบุญตักบาตรในวันอาทิตย์ แทนที่จะมาจัดกันเฉพาะแต่ในวันพระ หรือ การแสดงธรรมในงานบำเพ็ญกุศลศพ จะมีเจ้าภาพนิมนต์พระมาแสดงธรรมหรือไม่ก็ตาม วัดจะจัดให้พระมาแสดงธรรมทุกคืน

ด้านปัญหาพบว่าการประชาสัมพันธ์ยังน้อย บุคลากร พระวิทยากร และพนักงานต่าง ๆ ไม่ค่อยเพียงพอ อาคารสถานที่ยังไม่ค่อยรองรับคนได้จำนวนมาก ๆ ได้ และ การจรรยาบรรณติดขัด ตลอดจนที่จอดรถไม่เพียงพอ

ด้านแนวทางแก้ปัญหา วัด/หน่วยงาน/องค์กร ต่าง ๆ ควรช่วยทำการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ควรจัดฝึกอบรมพระวิทยากรเพิ่ม จัดหาพนักงานในโครงการต่าง ๆ เพิ่ม และสร้างอาคารสถานที่พักและที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่ม ตลอดจนจัดระเบียบจราจรให้ดีขึ้นและสร้างที่จอดรถเพิ่มให้เพียงพอต่อคนที่มาร่วมกิจกรรมของวัด

Thematic Paper Title	The Management of Activities Enhancing Buddhists' Virtue and Morality: A Case Study of Wat Chonprathan Rangsarit (The Royal Monastery), Pakkred District, Nonthaburi Province
Author	Phra Maha Arkom Pinpaka
Thematic Paper Advisor	Dr. Chalermchai Manoosawet
Department	Educational Management
Academic Year	2016

ABSTRACT

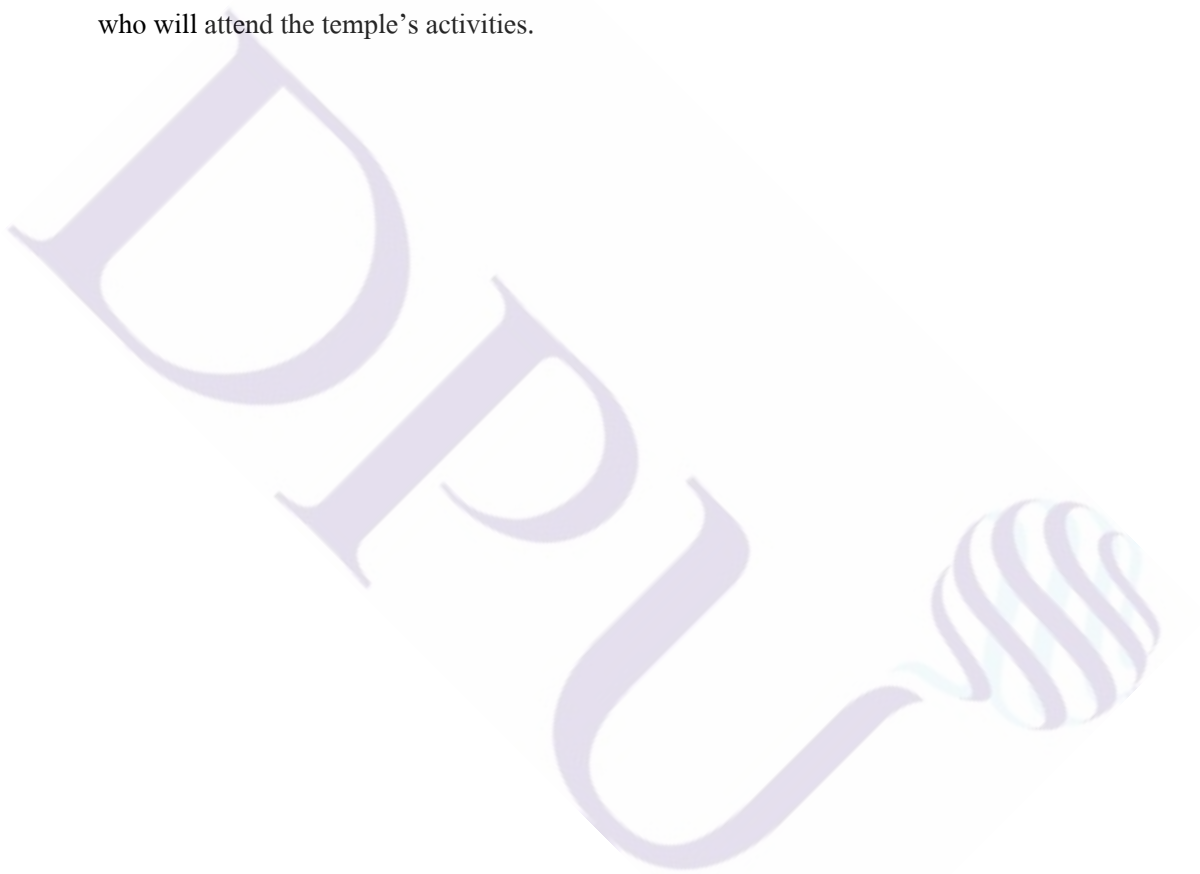
The objectives of the study were to 1) study the management of activities enhancing Buddhists' virtue and morality of Wat Chonprathan Rangsarit (The Royal Monastery), 2) study the problems related to management of activities enhancing Buddhists' virtue and morality of Wat Chonprathan Rangsarit (The Royal Monastery), and 3) study the guidelines to rectify problems related to management of activities enhancing Buddhists' virtue and morality of Wat Chonprathan Rangsarit (The Royal Monastery).

Qualitative research was employed and the instruments for collecting data were participatory observation and structured interview. The subjects were 6 monk project managers, 12 monk speakers/volunteer teachers and 24 activity participants/undergraduates/students.

The findings showed that the management of activities of Wat Chonprathan Rangsarit (The Royal Monastery) was based on the ideology of Phra Bhramamungalajahn (Panya Nuntha Bhikkhu) which emphasized economy, simplicity, usability and intellectual enhancement. In terms of economy and simplicity, unnecessary things were removed from the activities and religious ceremonies. The core of Dharma teachings including no food served, no ceremony held and one-round of chanting in the funeral for the dead was maintained. In terms of usability and intellectual enhancement, some beneficial activities such as a sermon and giving alms to the monks on Sundays instead of only on Buddhist Holy days were added. The sermon at the funeral for the dead was held by the temple every night even though there was no invitation from the funeral host.

The problems revealed that there were an insufficient public announcement and a lack of staff members and monk speakers. The traffic was congested and there was not enough parking space provided.

The guidelines to rectify the problems are as follows: the temple and related organizations should focus more on public announcement, more monk speakers should be trained, more staff members should be recruited, more residence buildings and activity areas should be built, traffic should be organized, and more parking space should be built to support Buddhists who will attend the temple's activities.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เรื่อง "การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน: ศึกษากรณี วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี" ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะ ความกรุณาและความช่วยเหลือจากบุคคล หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกล่าวรายนาม ดังต่อไปนี้

ขอเจริญพรขอบคุณ ดร.ประศาสน์ จันทราทิพย์ และ อาจารย์ เนติ โฉม จันทราทิพย์ ที่ได้เมตตาสนับสนุนให้มาศึกษาต่อ และดูแลทุกอย่างให้ อนุเคราะห์ทุนการศึกษาให้ทั้งหมด และอำนวยความสะดวกในการศึกษาครั้งนี้จนได้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

ขอเจริญพรขอบคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.เกล้า ทองขาว ผู้อำนวยการหลักสูตร มหาลัยจิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา ที่ให้ความช่วยเหลือเสมอมา และได้กรุณาสละ เวลาให้คำชี้แนะอันมีคุณค่า เป็นประโยชน์อย่างสูงสุดในการทำงานวิจัยครั้งนี้

ขอเจริญพรขอบคุณท่าน ดร.เฉลิมชัย มนุษเสวต อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ความกรุณา และสละเวลาให้คำแนะนำแนวทางในการศึกษาวิจัยจนสำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ ตลอดจนถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่หาได้ยากยิ่ง แก่อาตมภาพ

ขอกราบขอบพระคุณ พระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ) อดีตเจ้าอาวาส วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ที่ได้เมตตาเป็นพระอุปัชฌาย์บวชพระให้ และส่งเสริมสนับสนุนจนมีโอกาศศึกษาจนสำเร็จ และพระบุญญานันทมุนี (สง่า สุขโร) เจ้าอาวาส รูปปัจจุบัน ที่ได้เมตตาให้ที่พำนักอาศัยตลอดเวลาที่ได้ศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอเจริญพรขอบคุณ โยมพ่อ โยมแม่ และ โยมพี่สาว ที่ให้กำลังใจเป็นแรงกระตุ้นผลักดัน สนับสนุนในทุก ๆ ด้าน

หากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ อาตมาขออุทิศให้ น.ส.คำภู่ ปิ่นผกา พี่สาวจงคู่สุดดี และขออุทิศให้ท่านอาจารย์ ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย์

จงไปสู่สุคติ ในสัมปรายภพตามความมุ่งมาตปรารถนาตลอดไป

พระมหาอาคม ปิ่นผกา

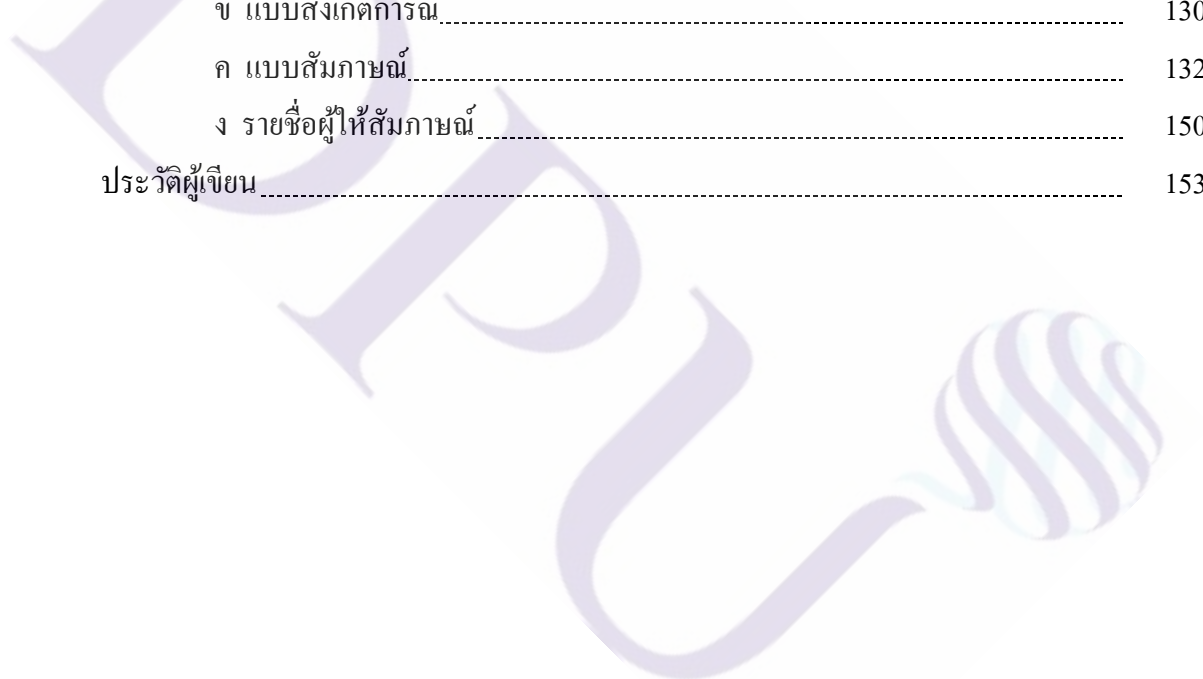
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.5 นิยามศัพท์.....	5
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดการส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม.....	7
2.2 ความเป็นมาวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม.....	9
2.3 แนวคิดการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของวัดชลประทานฯ.....	18
2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	27
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา.....	27
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	28
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
3.5 การนำเสนอผลการศึกษา.....	29
4. ผลการวิจัย.....	30
4.1 สาระจากการดำเนินกิจกรรมสาระจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง.....	31
4.2 ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินกิจกรรม.....	66

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	76
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	80
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	84
บรรณานุกรม.....	86
ภาคผนวก.....	90
ก ตารางบันทึกการสัมภาษณ์และสรุปข้อค้นพบ.....	91
ข แบบสังเกตการณ์.....	130
ค แบบสัมภาษณ์.....	132
ง รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	150
ประวัติผู้เขียน.....	153

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 สรุปผลดำเนินงาน สำนักงานฉาปนกิจ วัดชลประทานรังสฤษฎ์.....	33
4.2 สถิติย้อนหลัง 5 ปีของโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ	37
4.3 ผลการสรุปสถิติโครงการบวชนกขัมมะบารมีย้อนหลัง 5 รุ่น.....	40
4.4 การสังเกตการณ์ ด้านการบำเพ็ญกุศลศพ.....	42
4.5 การสังเกตการณ์ ด้านการตักบาตรสาธิตวันอาทิตย์.....	43
4.6 การสังเกตการณ์ ด้านศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์.....	44
4.7 การสังเกตการณ์ ด้านโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ..	46
4.8 การสังเกตการณ์ โครงการบวชนกขัมมะบารมี สุกร์ เสาร์ อาทิตย์.....	48
4.9 การสังเกตการณ์ โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร.....	53
4.10 ปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา ด้านการจัดงานศพ.....	66
4.11 ปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา ด้านการทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์	68
4.12 ปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา ด้านศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	69
4.13 ปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาด้านการบวชนเณรภาคฤดูร้อนฯ.....	71
4.14 ปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา ด้านโครงการบวชนกขัมมะบารมี.....	72
4.15 ปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา ด้านโครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร	74

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (มาตรา 73,81) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ส่งเสริมให้สถาบันศาสนาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม วัดเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มีการจัดองค์กรที่เป็นไปตามกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่ปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของวัดต้องสอดคล้องกับภาระหน้าที่ขององค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ คือ มหาเถรสมาคม ซึ่งกำหนดภารกิจของวัดไว้ 6 ประการ คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ศาสนาธรรม การสาธารณสงเคราะห์ และการสาธารณูปการ ในปัจจุบันวัดต่าง ๆ ได้ปฏิบัติภารกิจดังกล่าวจนประสบผลสำเร็จมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของพุทธศาสนิกชน

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เป็นวัดสร้างขึ้นโดยการรวมเอาวัดโบสถ์และวัดเชิงท่า เข้าด้วยกันและย้ายมาสร้างขึ้นมาใหม่ได้นามว่า วัดชลประทานรังสฤษฎ์ วัดโบสถ์และวัดเชิงท่า ก่อนที่จะมาเป็นวัดชลประทานรังสฤษฎ์นั้น สร้างขึ้นเมื่อใด และใครเป็นผู้สร้าง ไม่ทราบแน่ชัด แต่สันนิษฐานว่า ได้สร้างขึ้นมานานกว่า 100 ปี ขึ้นไป การย้ายวัดเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2499-2502 โดยมีกรมชลประทานเป็นผู้ดำเนินงานทั้งหมด เนื่องจากกรมชลประทาน ต้องการใช้ที่ดิน เพื่อสร้างท่าเทียบเรือ ซึ่งที่ดินอยู่ติดกรมชลประทานกับแม่น้ำเจ้าพระยามีวัดโบสถ์ และวัดเชิงท่า ตั้งอยู่ กรมชลประทานจึงได้ขอความกรุณาจากคณะสังฆมนตรี ผ่านกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการเพื่อขอแลกเปลี่ยนที่ดิน ของกรมชลประทานกับที่ดินของวัด โดยขอย้ายวัด ทั้งสองมาอยู่ในสถานที่ใหม่ กรมชลประทานสร้างโบสถ์ กุฏิพระ และสิ่งอื่น ๆ ภายในวัดเป็นการชดเชยแทน จำนวน 11 หลัง ในที่ดินของกรมชลประทานด้านทิศตะวันออก โดยสร้างโบสถ์ กุฏิเจ้าอาวาส กุฏิพระเณร ศาลาการเปรียญ หอระฆัง เมรุ และศาลาพิธิศพ

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานอ่าน พระราชกฤษฎีกายุบวัดโบสถ์และวัดเชิงท่า แล้วย้ายมารวมกันที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ โดยสมเด็จพระพุทธาจารย์ (เสงี่ยม จันทสิริ) ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมวิสุทธาจารย์

วัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพฯ เจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี เป็นประธานมอบใบแต่งตั้งพระปัญญานันทมุนี (หลวงพ่อบุญญานันทะ) จากวัดอุโมงค์ จ.เชียงใหม่ เป็นเจ้าอาวาส วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2503

เดิมทีหลวงพ่อบุญญานันทะตั้งจิตอธิษฐานอย่างแน่วแน่ว่าจะไม่เป็นสมภาร เว้นเสียแต่ว่า หนึ่ง เป็นวัดใหม่ สอง เป็นวัดร้างที่ไม่มีพระสงฆ์แม้แต่รูปเดียว “ถ้าเราไปเป็นสมภารในวัดที่มีพระอยู่แล้ว ก็จะเกิดความขัดแย้ง เราจะไม่สามารถปฏิรูปอะไรได้ จะทำงานไม่สะดวก” แต่ถ้าวัดนั้นไม่มีพระอยู่ก่อนเลย การจะปฏิรูปหรือวางรากฐานอะไรก็จะทำได้สะดวก วัดใหม่ที่ชื่อวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอปากเกร็ด ในสมัยนั้นการคมนาคมค่อนข้างลำบากยังห่างไกลความเจริญ เหมาะแก่การบุกเบิกและพัฒนาเป็นอย่างมาก ทำให้หลวงพ่อบุญญานันทะรับเป็นเจ้าอาวาสมานับแต่นั้น เมื่อได้เข้ามาจำพรรษาความคิดที่จะปฏิรูปวัดใหม่ก็เริ่มขึ้นโดยเน้นพัฒนาจิตใจ ไม่เน้นการสร้างพุทธสถานโอ้อ่าลังการ

ปัญญานันทภิกขุ (ปาฐกถาธรรม อาทิตย์ ที่ 25,2523) "ความคิดของอาตมาในเรื่องการเป็นสมภารนี่ก็คือ จะต้องเปลี่ยนแปลงอะไรหลายอย่างเพื่อให้ดีขึ้น เช่น เปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของพุทธบริษัทให้ดีขึ้น ให้เป็นสัมมาทิฐิมากขึ้น ให้มีความเชื่อถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนามากขึ้น อันนี้เป็นอุดมการณ์เก่าแก่ตั้งแต่ไม่ได้เป็นสมภาร คือ ตั้งแต่เริ่มเทศน์สอนคนมา ก็ตั้งใจว่าสอนเพื่อแก้ ไม่ใช่สอนเพื่อให้ญาติโยมเบาใจสบายใจเหมือนที่เขาเทศน์กันทั่ว ๆ ไป แต่เทศน์เพื่อปรับปรุงแก้ไขความคิดเห็นของญาติโยมที่ผิดให้กลายเป็นถูก ที่ม่งมายให้กลายเป็นความฉลาด ให้ก้าวหน้า นี่เป็นหลักใหญ่"

เริ่มปฏิรูปและปรับประยุกต์พิธีกรรมประเพณีทางศาสนา ให้เป็นไปเพื่อส่งเสริมสติปัญญา ตามหลักการที่ว่า เป็นระเบียบ เรียบง่าย ประหยัด ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมให้เกิดปัญญา ให้สมกับเหตุการณ์ และให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริง วัดชลประทานรังสฤษฎ์จึงเป็นวัดที่ปราศจากอิทธิทธิปาฏิหาริย์ เครื่องรางของขลัง การบอกใบ้หวย การเข้าทรงองค์เจ้าแต่วัด แห่งนี้มุ่งเน้นในเรื่องของหลักธรรมคำสอนและการปฏิบัติตามแก่นธรรมแห่งพระพุทธศาสนา เพื่อขัดเกลาจิตใจของผู้คนให้หลุดพ้นจากกิเลสที่พอกพูน โดยมี “หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ” ทำหน้าที่เป็นนักรบแห่งกองทัพธรรม ขับเคลื่อนหลักธรรมคำสอนเผยแพร่สู่สาธารณชนมาโดยลำดับ

นอกจากนี้ยังรื้อปรับเปลี่ยนแปลงแก้ไขพิธีกรรมบางอย่างเสียใหม่ อาทิเช่น พิธีบวชนั้นเรียบง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย หลักการ คือ ผู้ที่ประสงค์จะบวชอุทิศกายใจให้พระพุทธศาสนาจะต้องถูกทดสอบโดยการสวดมนต์ เข้า-เย็น ถ้าทำได้ก็จะได้รับการพิจารณา ในเรื่องงานศพนั้นในสมัยก่อนมักมีแต่เรื่องแสดงมหรสพกินเหล้าเมายา เล่นพนันขันแตก หลวงพ่อได้ปฏิรูปใหม่

ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า (ปัญญานันทภิกขุ (ปาฐกถาธรรม), 2523, 15 พฤษภาคม) “อาตมาตั้งอธิษฐานใจว่า วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จะไม่ให้มีมหรสพแสดงต่อไปตลอดอายุของการเป็นสมภารคนมาที่หลังมันเรื่องของเขา แต่ว่าจะเขียนเป็นธรรมนูญไว้จะสลักแผ่นหินไว้ว่าอุดมการณ์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ คืออะไร คิดไว้ที่กุฏิเลย หรือว่าคิดไว้ที่โรงเรียนนี้ (โรงเรียนพุทธธรรม) ต้องอย่างนี้ ใครมาเป็นสมภารโปรดรักษาอุดมการณ์นี้ไว้ด้วย อย่าเปลี่ยนแปลงเสียเป็นอันขาดไว้ให้รู้ ต่อไปจะต้องเป็นอย่างนั้น ไม่อย่างนั้นคนมาที่หลัง อาจจะเห็นว่าท่านปัญญาไม่ทันสมัยไม่สนุก เราเล่นลิเกกันดีกว่า วัดกว้างขวางดี แล้วเปิดลิเก 2 โรง ยุ่งกันไปหมด อาตมาไม่นิยมอย่างนั้น สมัยนี้พระต้องเทศน์ให้กระชับกระเฉงหน่อย เทศน์ให้ทันหูทันใจ เดี่ยวนี้เพลงลมพัดชายเขาใครเขาชอบฟัง เขาฟังเพลงลูกทุ่งกันทั้งนั้น เพราะว่าฟังมันทันหูทันใจดี พระเทศน์ก็เหมือนกันต้องหัดเทศน์แบบใหม่เวลานี้ ต้องเทศน์ให้ทันหูคนให้ทันอกทันใจ เพราะฉะนั้น จึงต้องฝึกฝนในเรื่องนี้ มีงานศพต้องแนะนำให้มีการเทศน์ คนไปประชุมกันที่ป่าช้าเราต้องไปเทศน์ ไปหัดพูดกันในที่นั้น คนก็เข้าใจขึ้น เรื่องการสวดพระอภิธรรมหลาย ๆ จบ ให้สวดเพียงแค่บทเดียวเพื่อรักษาพิธีกรรมไว้ เพราะสวดมากไปคนฟังไม่รู้เรื่อง ต้องเทศน์ในเรื่องของวัฏจักรการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้เข้าใจจะเป็นประโยชน์มากกว่า” และ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ค่ายจริยธรรม เพื่อปลูกฝังจริยธรรมอันดีงามให้แก่เยาวชน การฟังเทศน์วันอาทิตย์ การแสดงปาฐกถาธรรมสดจาก หลวงพ่อปัญญานันทะ จะมีขึ้นทุกเช้าวันอาทิตย์ เวลาประมาณ 09.00น. บริเวณลานหินโค้งกลางสวนพฤกษศาสตร์ที่เต็มไปด้วยต้นไผ่ ทุกคนเรียกติดปากว่าลานไผ่ เป็นที่รู้จักกันว่า การมาทำบุญที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ คือการมาฟังเทศน์ฟังธรรม วลีทองที่หลวงพ่อบุญานันทะ พูดว่า วัดนี้มีแจกแต่ธรรมะ ไม่ใช่แจกแต่ผ้ายันต์ เหรียญปลุกเสก ไสยศาสตร์มีไว้สำหรับคนปัญญาอ่อน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้เลือกวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นวัดที่มีชื่อเสียงและมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมเผยแผ่พระสัทธรรม โดยการนำของ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) นอกจากนี้วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ยังจัดกิจกรรมในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เป็นประจำ เช่น การดักบาตรสาธิตวันอาทิตย์ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาว่า วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมเผยแผ่พระสัทธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังที่กล่าวมานั้น มีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์(พระอารามหลวง) ปัญหาการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และแนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม ประการใดบ้าง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)
2. ศึกษาปัญหาการดำเนินงานกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของ วัดชลประทานรังสฤษฎ์(พระอารามหลวง)
3. ศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินงานกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

1.3 ขอบเขตการศึกษา

เป็นการศึกษาการจัดกิจกรรม ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ประกอบไปด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมปัญญา
2. การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์
3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)
4. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ
5. โครงการบวช เนกขัมมะบารมี ศุภร์-เสาร์-อาทิตย์
6. โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการวิจัยค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร นิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ และการค้นคว้าข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทปบันทึกวีดีโอ เทปบันทึกเสียง การปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม ในกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่เน้นหาคำตอบถึงสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่จริง

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประกอบด้วย ผู้บริหารกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม 6 รูป ครูและพระวิทยากร 12 รูป/คน และผู้เข้าร่วมกิจกรรม/ผู้เข้ารับการศึกษาอบรม 24 ท่าน รวม 42 รูป/ท่าน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ระหว่างเดือน มกราคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2560

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของ วัดชลประทานรังสฤษฎ์
2. ทราบถึงปัญหาในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของ วัดชลประทานรังสฤษฎ์
3. สามารถนำผลของการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน การส่งเสริม ปลูกฝัง พัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ต่อเยาวชนและประชาชนทั่วไป และเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาแก่วัดอื่น ๆ ที่สนใจต่อไป

1.5 นิยามศัพท์

กิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ให้เป็นผู้มีจิตใจสูง ไม่เห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว แสดงออกโดยการไม่เบียดเบียน มีความเมตตา กรุณา มุ่งช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ หมายถึง วัด ที่กรมชลประทานเป็นผู้สร้างถวายเพื่อเป็นที่ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา และเรียนรู้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคม ให้ดีขึ้น

การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย เป็นประโยชน์ ส่งเสริมให้เกิดปัญญา หมายถึง การปฏิรูปพิธีกรรมในงานศพที่มุ่งเน้นความประหยัด เรียบง่ายตัดกิจกรรมบางอย่างออกที่เห็นว่าเป็นไปเพื่อความสิ้นเปลือง และไม่เหมาะสม ทั้งยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ มุ่งเพื่อที่จะส่งเสริม ให้เกิดสติปัญญา โดยการเทศนาธรรม และปาฐกถาธรรม

โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร หมายถึง การฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน นักศึกษามาเข้าอบรมตามโครงการ 4 วัน 3 คืน บ้าง 3 วัน 2 คืน บ้าง โดยฝึกให้นักเรียน นักศึกษาสามารถอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ รู้จักที่จะใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกัน รู้จักให้อภัยกัน รู้จักเอื้อเฟื้อต่อกัน

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การศึกษาพระพุทธศาสนา และการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน ในวันหยุด เนื่องจากวันอาทิตย์ ผู้ปกครองมาฟังปาฐกถาธรรม และทำบุญตักบาตรสาธิต จะนำบุตรหลานมาด้วย เพื่อประโยชน์ของผู้ปกครอง และเด็กวัด คิดว่าควรจะให้แยกเด็กออกจากผู้ใหญ่ให้ไปศึกษาธรรมะอย่างจริงจัง

โครงการบวชเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ หมายถึง กิจกรรมการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมในทางพระพุทธศาสนาให้เยาวชนได้พึ่งตนเอง เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นการฝึกหัดการใช้วิถีชีวิตแบบพุทธอันเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตที่ประเสริฐที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่เยาวชนเอง และ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ในการบวชสามเณร

โครงการบวชเนกขัมมะบารมี สุภังการ-เสาร์-อาทิตย์ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้พุทธศาสนิกชนที่เป็นสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษ เข้ามาศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ในโครงการเนกขัมมะบารมี สวดสัปดาห์ ในวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์

การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้พุทธศาสนิกชน ได้เห็นความสำคัญในด้านการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยได้จัดให้มีการปาฐกถาธรรม และทำบุญตักบาตรสาธิตขึ้นในวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดสากล เพราะในวันพระหรือวันธรรมสวนะนั้นไม่ตรงกับวันหยุดสากลทำให้พุทธศาสนิกชนเสียโอกาสในการศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย "การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชนของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)" ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐาน และแนวทางประกอบการศึกษา ดังนี้

2.1 แนวคิดเรื่องการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

2.2 ความเป็นมาของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน

2.3 แนวคิดเรื่องการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเรื่องการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

การส่งเสริม หมายถึง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) ให้ความหมายไว้ว่า เกื้อหนุน, ช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น,

คุณธรรม คือ คุณ + ธรรมะ หมายถึง คุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติ หรือ สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ ที่ก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม ซึ่งรวมสรุป คือ สภาพคุณงาม ความดี

จริยธรรม คือ จริย + ธรรมะ หมายถึง ความประพฤติที่เป็นธรรมชาติ เกิดจากคุณธรรมในตัวเอง ความเป็นผู้มีจิตใจสะอาด บริสุทธิ์ เสียสละหรือประพฤติดีงามที่ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม รวมสรุป คือ ข้อควรประพฤติปฏิบัติที่ดีงามที่มีลักษณะเป็น

1. ประมวล กฎหมาย ที่กลุ่มชนหรือสังคมหนึ่ง ๆ ยอมรับเป็นแนวควบคุมความประพฤติ เพื่อแยกแยะให้เห็นว่าอะไรควรหรือไปกันได้กับการบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

2. ปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วย ความประพฤติ และการครองชีวิต ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด หรืออะไรควร อะไรไม่ควร

3. กฎเกณฑ์ความประพฤติของมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นจากธรรมชาติของมนุษย์เอง ได้แก่ ความเป็นผู้มีปัญญา และเหตุผลหรือปรัชญาอันทำให้มนุษย์มีมโนธรรม และรู้จักไตร่ตรองแยกแยะความดี - ความชั่ว, ถูก - ผิด, ควร - ไม่ควร เป็นการควบคุมตัวเอง และเป็นการควบคุมกันเองในกลุ่ม หรือเป็นศีลธรรมเฉพาะกลุ่ม

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2542: 88) อธิบายจริยธรรม ดังนี้ คำว่า จริยะ หมายถึงความประพฤติหรือกิริยาที่ควรประพฤติ คำว่าธรรม มีความหมายหลายอย่าง เช่น คุณความดี หลักคำสอนของศาสนา หลักปฏิบัติ เมื่อนำสองคำมารวมกันเป็น จริยธรรม จึงได้ความหมายตามตัวอักษรว่า หลักแห่งความประพฤติ หรือ หลักแห่งการประพฤติ

พระธรรมกิตติวงศ์ (2548,131) ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึงธรรมที่เป็นคุณ, สภาพคุณงามความดี คุณธรรม เป็นคำรวมที่เรียกคุณงามความดีที่พึงปฏิบัติทุกระดับ อันมีผลคือยกระดับบุคคลให้สูงขึ้นตามลำดับ ซึ่งได้แก่สิ่งที่เรียกบุญในพระพุทธศาสนา

พระธรรมกิตติวงศ์ (2548,149) ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ระเบียบที่ควรประพฤติปฏิบัติ แบบแผนที่ตั้งงามสำหรับจัดระเบียบสังคมให้เรียบร้อยดีงาม กฎศีลธรรมและธรรมเนียมประเพณีที่เกี่ยวกับความประพฤติอันดีงามของสังคม เป็นข้อที่ถูกกำหนดกันไว้เป็นแนวหรือเป็นกรอบปฏิบัติสำหรับคนในสังคม เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม เกิดความร่มเย็นเป็นสุขและเกิดความอบอุ่นความสบายใจไม่หวาดกลัว

ประเวศ วะสี, (2548, 18, ก.พ.) ให้ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม ว่า

1. คุณธรรม-จริยธรรม คือ คุณสมบัติของความเป็นมนุษย์อันเป็นไปเพื่อความสุขของตนเองและการอยู่ร่วมกัน หรือศีลธรรม

2. คุณธรรม-จริยธรรม คือการเป็นผู้มีจิตใจสูง ไม่เห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว แสดงออกโดยการไม่เบียดเบียน มีความเมตตากรุณา มุ่งช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์

ศีลธรรมเป็นอุดมการณ์ของชาติ คุณธรรม-จริยธรรม ก็ต้องเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ นั่นคือการพัฒนาทุกชนิดต้องมุ่งไปส่งเสริมให้มนุษย์มีจิตใจสูง การอยู่ร่วมกันคือศีลธรรม วิธีคิดดั้งเดิมของมนุษย์เป็นวิถีคิดเชิงศีลธรรม มนุษย์ปัจจุบันได้เปลี่ยนวิถีคิดใหม่ โดยเอาความเก่งเป็นตัวตั้ง ทำให้โครงสร้างสมองเสียสมดุล ทำให้ปัญหาทางศีลธรรมเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่รุนแรงยากต่อความเข้าใจและการแก้ไข แต่ไม่ใช่แก้ไขไม่ได้ เพราะธรรมชาติพื้นฐานของมนุษย์นั้นคือความดี แต่ธรรมชาตินี้ถูกบดบังด้วยวิถีคิดใหม่ที่ไม่ใช่วิถีคิดเชิงศีลธรรม ต้องยกศีลธรรมหรือการอยู่ร่วมกันเป็นองค์รวมของชาติ แทนที่การคิดและทำแบบแยกส่วนแล้วไปเอาส่วนย่อยขึ้นมาเป็นตัวตั้งของการพัฒนาความคิดและการพัฒนาใดๆ ที่ไม่ได้เอาการอยู่ร่วมกัน หรือศีลธรรมเป็นตัวตั้ง นำไปสู่ความผิดพลาดและวิกฤตในที่สุด

ควรยกศีลธรรมขึ้นเป็นอุดมการณ์ของชาติ อุดมการณ์ที่ว่า ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นั้น ถ้าทำให้ลึกๆ แล้ว ชาติจะใกล้เคียงกับการอยู่ร่วมกันของคนทั้งชาติหรือศีลธรรมมากที่สุด ฉะนั้น วิธีหนึ่งที่จะยกศีลธรรมเป็นอุดมการณ์ของชาติ ก็คือ การขยายความ คำว่าชาติ คือ ศีลธรรม เป็น ศีลธรรม ศาสนา พระมหากษัตริย์ หรือชาติ (=ศีลธรรม) ศาสนา พระมหากษัตริย์

สรุป คุณธรรม-จริยธรรม เป็นคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ เป็นเครื่องมือของ ศีลธรรมหรืออุดมการณ์ของชาติ คุณธรรม-จริยธรรมจึงควรเป็นระเบียบวาระของชาติเพื่อการอยู่ ร่วมกัน มรรค 8 แห่งการส่งเสริมคุณธรรม-จริยธรรม ตั้งแต่คุณธรรม-จริยธรรม ของผู้ปกครองหรือ ทศพิธราชธรรมไปจนถึงระบบการสื่อสารที่เป็นส่วนหนึ่งของมรรค 8 หรือความดี 8 ประการ

2.2 ความเป็นมาของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่พุทธศาสนิกชน

2.2.1 ความหมาย

วัด คือ สถานที่ทางศาสนา ซึ่งจะมีเสนาสนะและอาคารถาวรวัตถุต่าง ๆ เป็นที่อยู่อาศัย ศึกษาปฏิบัติธรรมวินัย และประกอบศาสนกิจของพระภิกษุสงฆ์ ตลอดจนเป็นที่บำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ของพุทธศาสนิกชนทุกคน ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และกิจกรรมตามประเพณีนิยม นอกจากนี้ วัดยังเป็นศูนย์กลางบริการทางการศึกษาและทางสังคมอีกด้วย วัดทุกวัดมีฐานะทางกฎหมาย คือ เป็นนิติบุคคลเท่าเทียมกัน แต่ในทางพระวินัยยังมีฐานะที่แตกต่างกันอยู่อีก ดังนั้นตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ได้จำแนกวัดออกเป็น 2 อย่าง คือ

วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ได้แก่ “อาราม” ตามที่เคยบัญญัติไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองสงฆ์ ร.ศ. 121 เป็นวัดที่เลื่อนฐานะมาจากสำนักสงฆ์เพื่อ ประโยชน์ทางพระวินัย โดยได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้วพร้อมที่จะใช้เป็นสถานที่กระทำ สังฆกรรมตามพระวินัยได้ทุกประการ เป็นวัดที่สมบูรณ์ด้วยฐานะทั้งทางกฎหมายและทางพระวินัย

สำนักสงฆ์ ได้แก่ วัดที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งเป็นวัด รวมถึงวัดที่ได้รับ พระบรมราชานุญาตให้สร้างขึ้น ตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะ สงฆ์ ร.ศ.121 ด้วย ซึ่งยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา แต่สามารถใช้เป็นสถานที่อยู่อาศัย สำหรับพระภิกษุสงฆ์ได้ ซึ่งฐานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลโดยสมบูรณ์แล้ว แต่ฐานะทางพระ วินัยยังไม่พร้อม ที่จะใช้เป็นสถานที่กระทำสังฆกรรมตามพระวินัยทุกประการได้ เพราะยังไม่ได้รับ พระราชทานวิสุงคามสีมา

2.2.2 บทบาทของวัด

วัดมีบทบาทอยู่ 2 ลักษณะ คือ บทบาทตามพระธรรมวินัย และ บทบาทที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ตามภารกิจ 6 ด้าน

บทบาทตามพระธรรมวินัย คือ พระดำรัสของพระพุทธเจ้าที่ทรงส่งพระสาวกไปประกาศธรรมะ (พระไตรปิฎก เล่มที่ 10 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 2 ทีฆนิกาย มหาวรรค, น. 46-47,) ว่า "ดูกรภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์แก่ชนเป็นอันมาก เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์สัตว์โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทพดาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่อย่าได้ไปทางเดียวกันสองรูป ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์ บริบูรณ์สิ้นเชิง"

บทบาทที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ตามภารกิจ 6 ด้าน

1. งานปกครองคณะสงฆ์
2. งานศาสนศึกษา
3. งานศึกษาสงเคราะห์
4. งานเผยแผ่ศาสนาธรรม
5. งานสาธารณูปการ
6. งานสาธารณสงเคราะห์

2.2.3 ภูมิหลังของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) เป็นวัดสร้างขึ้นโดยการรวมเอาวัดโบสถ์และวัดเชิงท่าเข้าด้วยกันและย้ายมาสร้างขึ้นใหม่ได้นามว่า วัดชลประทานรังสฤษฎ์ วัดโบสถ์และวัดเชิงท่า ก่อนที่จะมาเป็นวัดชลประทานรังสฤษฎ์นั้น สร้างขึ้นเมื่อใด และใครเป็นผู้สร้างไม่ทราบแน่ชัด แต่สันนิษฐานว่า ได้สร้างขึ้นมานานกว่า 100 ปี ขึ้นไป การย้ายวัดเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2499-2502 โดยมีกรมชลประทานเป็นผู้ดำเนินงานทั้งหมด เนื่องจากกรมชลประทานต้องการใช้ที่ดินเพื่อสร้างท่าเทียบเรือ ซึ่งที่ดินอยู่ติดกับกรมชลประทาน ต้องการใช้ที่ดินเพื่อสร้างท่าเทียบเรือ ซึ่งอยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยามีวัดโบสถ์และวัดเชิงท่าตั้งอยู่ กรมชลประทานจึงได้ขอความกรุณาจากคณะสงฆ์ผ่านกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอแลกเปลี่ยนที่ดิน ของกรมชลประทานกับที่ดินของวัด โดยขอย้ายวัดทั้งสองมาอยู่ในสถานที่ใหม่ กรมชลประทาน จะสร้างโบสถ์ กุฏิพระ และสิ่งอื่นๆภายในวัดเป็นการชดเชยกัน

จำนวน 11 หลัง ในที่ดินของกรมชลประทาน ด้านทิศตะวันออก โดยสร้างโบสถ์กุฏิเจ้าอาวาส และกุฏิพระเณร ศาลาการเปรียญ หอระฆัง เมรุและศาลาพิธีศพ

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน อ่านพระราชกฤษฎีกายกยุบวัดโบสถ์และวัดเชิงท่า แล้วย้ายมารวมกันที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ โดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เสงี่ยม จันทสิริ) ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมวิสุทธาจารย์ วัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพฯ เจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี เป็นประธานมอบใบแต่งตั้ง พระปัญญา นันทมุนี (หลวงพ่อบุญญานันทะ) จากวัดอุโมงค์ จ.เชียงใหม่ เป็นเจ้าอาวาส วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2503

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ตั้งอยู่หลัก กม.14 เลขที่ 78/8 หมู่ 1 ถ.ติวานนท์ ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120 เขตปกครองคณะสงฆ์มหานิกาย เนื้อที่กรมชลประทานสร้างถวาย ตอนแรกมีลักษณะคล้ายหัวหมู 2 หัวชนกัน มีที่ดินของชาวบ้านเว้าเข้ามา ทางวัดจึงขอซื้อที่ดินติดวัดทางทิศเหนือจากชาวบ้าน 5 ราย จำนวน 6 ไร่ และครอบครัวยายแหม่ม มีขันทอง ถวายอีก 3 ไร่ ต่อมาได้ขอซื้อที่ดินติดวัดทิศเหนือเพิ่มอีก 1 ไร่ 54 ตารางวา และปี พ.ศ. 2540 วัดได้ขอซื้อที่ดินเพื่อสร้างเมรุใหม่อีก 2 ไร่ 3 งาน ปัจจุบันวัดมีเนื้อที่ 49 ไร่ 2 งาน 39 ตารางวา และที่ธรณีสงฆ์ทางทิศเหนืออีก 17 ไร่ 78 ตารางวา

2.2.4 กุฏิหลังเจ้าอาวาส อดีตถึงปัจจุบัน

1. พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) เจ้าอาวาสรูปแรก

หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ เดิมชื่อ ปิ่น นามสกุล เสน่ห์เจริญ เกิดเมื่อวันที่วันพฤหัสบดีที่ 11 พฤษภาคม 2454 ตรงกับวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 6 ปีเถาะ ที่ ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง เป็นบุตรของนายวัน - นางคล้าย เสน่ห์เจริญ มีพี่น้องด้วยกันทั้งหมด 5 คน คือ พี่ชาย 1 คน พี่สาว 2 คน และน้องสาว 1 คน วัยเด็ก เริ่มเข้าเรียนที่โรงเรียนประจำอำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง จากนั้นย้ายไปศึกษาต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัดพัทลุง จนจบชั้น ม.3

พ.ศ. 2472 อายุ 18 ปี บรรพชาเป็นสามเณร ที่วัดอุปนันทาราม ต.เขานิเวศน์ จ.ระนอง โดยมี พระรณังควินัยมุนีวงศ์ เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้เป็นครูใหญ่ในโรงเรียนประชาบาล และได้เรียนนักธรรมไปด้วย สอบนักธรรมตรี ได้ที่ 1 ของมณฑลภูเก็ต หัวข้อกระทู้ธรรมในการสอบครั้งนั้น คือ “น สียา โลกวฑูตโน แปลว่า ไม่ควรเป็นคนรกโลก”

พ.ศ. 2474 อายุ 20 ปี อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ที่วัดนางลาด ต.เขาเจ็ยก อ.เมือง จ.พัทลุง โดยมี พระครูจตุรคุณกรณีย์ เป็นพระอุปัชฌาย์

พ.ศ. 2476 ร่วมรุดงค์ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่ประเทศพม่ากับพระภิกษุชาวอิตาเลียนชื่อ “พระโลกนาถ”

พ.ศ. 2480 ไปจำพรรษาที่สวน โมกขพลาราม ต.พุมเรียง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมร่วมกับท่านพุทธทาส และท่าน บ.ช.เขมาภิรต (พระราชญาณกวี อดีตเจ้าคณะจังหวัดชุมพร) เป็น “สามสหายธรรม” ร่วมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนากันมาตั้งแต่บัดนั้น

พ.ศ. 2484 - 2486 ศึกษาภาษาบาลีที่วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร จนสอบได้ประโยค 4 แล้วเกิดสงคราม มหาเอเชียบูรพา จึงไม่ได้เรียนต่อ

พ.ศ. 2492 ได้เดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่ เริ่มเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการปาฐกถาธรรม โดยสร้างโรงมุงใบตองตั้งขึ้นในที่ของชาวบ้าน เทศน์ทุกวันอาทิตย์และวันพระ ออกเทศน์ตามหมู่บ้านโดยรถยนต์ติดเครื่องขยายเสียง และเขียนเรื่องลงหนังสือพิมพ์ชาวเหนือ จนมีชื่อขึ้นที่เชียงใหม่ในนาม “ภิกขุ ปัญญานันทะ” ผู้สนับสนุนคนสำคัญ คือ เจ้าชื่น ลิโรส ท่านเผยแผ่ธรรมะอยู่ที่เชียงใหม่ โดยจำพรรษาอยู่ที่วัดคูโม่ถึง 11 พรรษา (พ.ศ.2492 - 2502)

พ.ศ. 2497 เดินทางไปเผยแผ่ธรรมะยังทวีปยุโรป และร่วมประชุมกับขบวนการศีลธรรมโลก (M.R.A.) ที่เมืองโคช ประเทศสวิสเซอร์แลนด์

พ.ศ. 2499 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นที่ “พระปัญญานันทมุนี” เมื่อ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503 - กรมชลประทานอาราชนานิมนต์มาเป็นเจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

- เป็นเจ้าสำนักศาสนศึกษาวัดชลประทานรังสฤษฎ์
- เริ่มปฏิรูปพิธีกรรมทางศาสนา ให้เป็นไปเพื่อส่งเสริมสติปัญญา ตามหลักการเป็นระเบียบ เรียบง่าย ประหยัด ได้ประโยชน์
- ได้ถวายพระธรรมเทศนาหน้าพระที่นั่ง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ พระตำหนักจิตรดารโหฐาน เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2503

- เป็นผู้ริเริ่มการแสดงปาฐกถาธรรมวันอาทิตย์ ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์

สมณศักดิ์

พ.ศ. 2486 สอบได้เปรียญธรรม 4 ประโยค

พ.ศ. 2499 ได้รับพระราชทานแต่งตั้ง สมณศักดิ์เป็น พระราชาคณะชั้นสามัญ ที่ “พระปัญญานันทมุนี”

พ.ศ. 2514 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราช ที่ “พระราชนันทมุนี”

พ.ศ. 2530 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ที่ “พระเทพวิสุทฺธิเมธี”

พ.ศ. 2537 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่
“พระธรรมโกศาจารย์”

พ.ศ. 2547 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นรองสมเด็จพระราชาคณะชั้นหิรัญบัฏ
ที่ “พระพรหมมิ่งคลาจารย์”

2. พระธรรมวิมลโมลี (รุ่ง ชีรปัญญา) เจ้าอาวาสรูปที่ 2

พระธรรมวิมลโมลีชื่อ รุ่ง นามสกุล รักรัษฎวงศ์ เกิดวัน 6 ๓ 3 ค่ำ ปี กุน ตรงกับ วันที่ 24
มกราคม 2490 บิดา นายขาว มารดา นางฝ้าย บ้านลำภายดิน ตำบลโคกชะงาย อำเภอเมือง จังหวัด
พัทลุง

บรรพชาอุปสมบท

วัน 4 ๓ 7 ค่ำ ปี มะแม วันที่ 28 มิถุนายน 2510 ณ พัทธสีมาวัดธาราสาทิศย์ ตำบลโคกชะ
งาย อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง โดยมีพระครูชู สุวณฺโณ เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูนุ่น ปุณฺณสิริ
(ปัจจุบันได้รับสมณศักดิ์เป็น พระครูพัฒนกิจพิจารณา) เจ้าอาวาสวัดทุ่งยาว ตำบลชุมพล อำเภอเมือง
จังหวัดพัทลุง เป็นพระกรรมวาจาจารย์

วิทยฐานะ

พ.ศ. 2500 สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดธาราสาทิศย์ อำเภอเมือง
จังหวัด พัทลุง

พ.ศ. 2512 สอบได้ นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนคณะจังหวัดตรัง

พ.ศ. 2523 สอบได้ ป.ธ.9 สำนักเรียนวัดราชสิทธิธาราม กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2549 สำเร็จการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย กทม

งานการปกครอง

พ.ศ. 2516 เป็นรองเจ้าอาวาสวัดกุฎยาราม อ.เมือง จ.ตรัง

พ.ศ. 2520 เป็นเลขานุการเจ้าคณะอำเภอเสเกา จังหวัดตรัง เขตการปกครองคณะสงฆ์
ภาค 17

พ.ศ. 2525 เป็นพระอนุจรติดตามพระราชสังวรวิสุทธิ์ เจ้าอาวาสวัดราชสิทธิธาราม ผู้ซึ่ง
ได้รับพระบัญชาจากสมเด็จพระสังฆราช ให้ไปเป็นเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม

พ.ศ. 2527 เป็นเจ้าคณะคณะอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

พ.ศ. 2528 เป็นพระอุปัชฌาย์

พ.ศ. 2529 - 2530 เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าคณะอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

พ.ศ. 2532 เป็นรองเจ้าคณะภาค 17 (มีเขตการปกครองคณะสงฆ์ 5 จังหวัด คือ ตรัง กระบี่ พังงา ภูเก็ต และระนอง)

พ.ศ. 2533 ได้รับพระบัญชา ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดอรุณราชวราราม

พ.ศ. 2536 เป็นครูใหญ่ สำนักศาสนศึกษาวัดชลประทานรังสฤษฎ์

พ.ศ. 2539 ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

พ.ศ. 2541 ได้รับพระบัญชาฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เจ้าคณะภาค 17

พ.ศ. 2550 วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2550 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส วัดชลประทานรังสฤษฎ์

พ.ศ. 2551 วันที่ 3 มกราคม 2551 ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์

งานศาสนศึกษา

พ.ศ. 2513 เป็นเลขานุการ โรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยวัดควนวิเศษ จังหวัดตรัง

พ.ศ. 2515 – 2521 เป็นครูสอนปริยัติธรรม วัดกะพังสุรินทร์ จังหวัดตรัง

พ.ศ. 2522 - เป็นครูสอนปริยัติธรรม สำนักเรียนวัดราชสิทธิาราม กรุงเทพมหานคร

- เป็นพระอนุจรติดตาม พระราชสังวรวิสุทธิ เจ้าอาวาสวัดราชสิทธิาราม กรุงเทพ ฯ นำข้อสอบประโยคบาลีสนามหลวงไปเปิดสอบ ณ สนามสอบ จังหวัดนครพนม

- เป็นกรรมการตรวจข้อสอบธรรมสนามหลวง นักธรรมชั้นเอก

- เป็นกรรมการตรวจข้อสอบบาลีสนามหลวง

พ.ศ. 2523 - 2531 - เป็นอาจารย์ใหญ่สำนักเรียนปริยัติธรรมตัวอย่าง ของคณะสงฆ์ภาค 5 วัดคลองโพธิ์ อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์

- เป็นกรรมการตรวจข้อสอบธรรมสนามหลวง ของคณะสงฆ์ ภาค 5

- เป็นผู้ริเริ่มให้มีการอบรมพระนวกะในพรรษา ของคณะสงฆ์จังหวัดอุตรดิตถ์

พ.ศ. 2536 - 2550 - ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ให้เป็นผู้จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้ง 2 แผนก

พ.ศ. 2545 - เป็นรองประธานคณะกรรมการจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ

สมณศักดิ์

พ.ศ. 2523 เปรียญธรรม 9 ประโยค

พ.ศ. 2527 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ที่ “พระเมธีวราภรณ์”

พ.ศ. 2539 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราช ที่ “พระราชวิสุทธิโมลี”

พ.ศ. 2545 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ที่ “พระเทพปริยัติเมธี”

พ.ศ. 2552 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นธรรม ที่ “พระธรรมวิมลโมลี”

3. พระปัญญาภรณ์ทมนิ (สง่า สุกโร) เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

เดิมชื่อ สง่า นามสกุล ณ ระนอง เกิดวันที่ 6 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2492 บิดานาย ฟอง มารดา นางเพ็ญบ้านเลขที่ 5 หมู่ที่ 4 ตำบลนากะชะอำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพี่น้องทั้งหมด 9 คน ้วยเด็ก เริ่มเข้าเรียนชั้นประถมที่โรงเรียนวัดโคกเมรุอำเภอลำปางจังหวัดนครศรีธรรมราชและศึกษาต่อในระดับมัธยมที่โรงเรียนเจริญมิตรอำเภอลำปางจังหวัดนครศรีธรรมราชเมื่อปีพ.ศ. 2508 ขณะกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ออกจากการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระครอบครัว และตั้งใจออกมาช่วยพ่อแม่ และต้องการให้พี่น้องได้รับการศึกษาในชั้นสูงต่อไป

อายุ 24 ปี อุปสมบทที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ตำบลบางตลาด อำเภอลำปางจังหวัดนนทบุรี โดยมีพระราชนันทมนิ (หลวงพ่อปัญญาภรณ์ทกิกญ) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระมหาบุญเลี้ยง จิตตเสโน เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระมหาเทียน อนุจารี เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้รับฉายาว่า สุกโร แปลว่า ผู้เลี้ยงง่าย

พ.ศ. 2519 สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอกสำนักเรียนคณะจังหวัดนนทบุรี

พ.ศ. 2521 สอบไล่ได้ป.ธ. 3 สำนักเรียนวัดชลประทานรังสฤษฎ์

- ได้เข้ารับการอบรมเป็นพระภิกษุใจสิงห์ณวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ต่อมาเปลี่ยนเป็นโครงการพระธรรมทายาทซึ่งเป็นโครงการสร้างพระให้เป็นธรรมทายาททำงานรับใช้พระพุทธศาสนา

พ.ศ. 2527-2527 ดำรงตำแหน่งเลขานุการ โรงเรียน พุทธศาสนาวินิตยาลัยวัดชลประทานรังสฤษฎ์

พ.ศ. 2531-2537 เป็นประธานศูนย์ส่งเสริมการปฏิบัติธรรม และเผยแผ่พุทธธรรม อาศรมสุญญตาสวนป่าเขาเขียวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมูลนิธิชูชีพ-สนิทพลอยน้อยจัดกิจกรรมอบรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน บวชธรรมจารีปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางศาสนา

พ.ศ. 2532 สำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2537 สำเร็จการศึกษา ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2537 ได้รับมอบหมายจากหลวงพ่อบุญญานันทะให้เป็นประธานดำเนินก่อสร้างวัดบุญญานันทารามและได้รับการแต่งตั้งเป็น พระครูปลัดศีลวัฒน์ ฐานานุกรม พระธรรมโกศาจารย์ (ปิ่น บุญญานันโท) วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

พ.ศ. 2539 ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส วัดบุญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

พ.ศ. 2542 ได้รับพระราชทาน เสาเสมาธรรมจักรผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ประเภทส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและสงเคราะห์ประชาชน โดยใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาสาขาส่งเสริมการพัฒนาชุมชน ในเทศกาลวิสาขบูชา

- ได้รับเกียรติคุณเพชรสยามสาขาศาสนาศูนย์ศิลปะวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏจันทรเกษม

- ได้รับรางวัลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนากระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2543ติดตามหลวงพ่อบุญญานันทะเดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจ และได้เข้าร่วมประชุมสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกาและเผยแพร่ธรรมที่สหรัฐอเมริกาและทวีปยุโรป

พ.ศ. 2544 เป็นเจ้าสำนักเรียน (ศาสนศึกษา) วัดบุญญานันทาราม เป็นประธานคณะทำงานจัดทำชุดฝึกอบรมชุดที่ 10 สัมมนาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน 2544

พ.ศ. 2545 รัับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) จากสถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัย

- ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร เทียบเท่าผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นพิเศษ ในราชทินนามที่ พระครูศีลวัฒนาภิรม เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พศ 2545

พ.ศ. 2546 ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

- ได้รับรางวัลการศึกษาเพื่อสันติภาพจากมูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)

- ได้รับโล่ เกียรติยศเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัยประจำปีพ.ศ. 2546 ในโอกาสวันสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ปีที่ 69

พ.ศ. 2547 ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์สามัญญ

- ได้รับรางวัลพระราชทาน บุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเยาวชนสาขาคุณธรรมและจริยธรรมเนื่องในวันเยาวชนแห่งชาติ

พ.ศ. 2548 ได้รับปริญญาคุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สาขายุทธศาสตร์การพัฒน) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

- ได้รับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

พ.ศ. 2551 รับรางวัลเมืองไทยเมืองคนดีจากผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี

- ได้รับปริญญาศิลปศาสตรคุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา)จากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

- ได้รับรางวัลผู้ทำคุณประโยชน์และสร้างชื่อเสียงให้แก่บัณฑิตวิทยาลัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

- ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญญในราชทินนามที่ปัญญา นันทมุนีเมื่อวันที่ 5 ธันวาคมพ.ศ. 2551

พ.ศ. 2552 ได้รับคัดเลือกให้เป็น ทูตพิทักษ์สิทธิเด็กสาขาศาสนาจากคณะทำงานด้านเด็ก

- ได้รับรางวัลพระราชทานเทพทอง นักวิทยุกระจายเสียงดีเด่นจากองคมนตรี

- ได้รับรางวัลผู้มีผลงานดีเด่นในสาขาพระพุทธศาสนาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2553 ได้รับประกาศิตติคุณ ผู้เพียบพร้อมด้วยศิลาจารวัตรอันดีงามจากสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปสโม)

- ได้รับ ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

- ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณพระเถระผู้ใหญ่ผู้มีคุณูปการต่อพระพุทธศาสนาจากคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. 2554ได้รับปริญญาพุทธศาสตรคุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

พ.ศ.2557 ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

2.3 แนวคิดเรื่องการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ได้จัดกิจกรรมและพิธีกรรมทางศาสนารูปแบบของโครงการ ดังต่อไปนี้ คือ

2.3.1 การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย เน้นให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมปัญญา

พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้พิจารณาเห็นว่า การจัดพิธีกรรมในงานศพเป็นประเพณีอีกประเภทหนึ่งในปัจจุบันที่สิ้นเปลืองทรัพย์สินเงินทองในการจัดงานมาก ถ้าหากเป็นในชนบทอาจจะต้องฆ่าวัว ควาย หรือหมู สัตว์อีกหลายชีวิต เพื่อจัดเลี้ยงสุรารอาหารแก่แขกที่มาร่วมงานศพ ท่านมีแนวคิดที่จะปฏิรูปรูปงานศพให้เหมาะสมกับยุคสมัยโดยเน้นความประหยัดได้สารประโยชน์ในด้านจิตใจ เพิ่มพูนสติปัญญา ผู้มาร่วมงานไม่ต้องเสียเงินและเสียเวลา ตัดสิ่งฟุ่มเฟือยทุกชนิดทิ้ง ไม่อนุญาตให้มีการเลี้ยงอาหารแก่แขกที่มาร่วมงาน นอกจากต้อนรับด้วยน้ำดื่มตามธรรมดา ไม่อนุญาตให้มีมหรสพทุกชนิดไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่อนุญาตให้มีพินพาทย์ มาประโคมกล่อมศพ ไม่สวดหลายจบเป็นการเสียเวลา แต่อนุญาตให้มีการเทศน์แทน

การจัดงานศพแบบประหยัดนี้ เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2516 เริ่มแรกไม่ค่อยมีคนนิยมนำศพมาจัดกันมาก เพราะยังปรับใจเข้ารับระเบียบใหม่ที่หลวงพ่อบุญญานันทะตั้งขึ้นมาไม่ได้ พอจัดไปได้ประมาณ 10 ปี ความนิยมเริ่มมีมากขึ้น เพราะเห็นคุณค่าและประโยชน์ในระเบียบของหลวงพ่อบุญญานันทะ ปัจจุบันมีคนนำศพมาจัดที่วัดจนกระทั่งศาลา 8 ศาลาไม่มีว่าง บางครั้งต้องใช้ ศาลาจารย์มลินท ศาลาพิศิษฐ์กุล เสริม งานศพที่จัดภายในวัดชลประทานรังสฤษฎ์ เน้นหลักปฏิบัติดังนี้

1. เรียบง่าย
2. ประหยัด
3. ได้ประโยชน์
4. ส่งเสริมสติปัญญา

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับงานศพ

1. ไม่อนุญาตจัดเลี้ยงอาหารสำหรับแขกที่มาในงาน (ยกเว้นน้ำดื่ม หรือน้ำชากาแฟ)
2. ไม่อนุญาตให้มีการแสดงมหรสพ
3. ไม่อนุญาตให้มีการเล่นการพนัน
4. ไม่อนุญาตให้มีการดื่มสุรา
5. ไม่อนุญาตให้มีการนอนเฝ้าศพ
6. ไม่ส่งเสริมให้นำพวงหรีดมาในงาน
7. ไม่อนุญาตให้มีการบวชหน้าไฟ และสวดหน้าไฟ

กำหนดการอย่างเป็นทางการ

- เวลา 19.00 น. - เริ่มพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ทุกคนพร้อมกันในศาลา
พระสงฆ์ผู้แสดงธรรมขึ้นบนธรรมมาสน์ เชิญทุกท่านที่มา
ร่วมงานลุกขึ้นยืน ประธานจุดธูปเทียนหน้าโต๊ะหมู่บูชา
หน้าคู่พระอภิธรรม และจุดธูปเทียนเคารพศพ พระสงฆ์นำ
บูชาพระรัตนตรัย
- เจ้าหน้าที่ศาลาอาราธนาศีล 5 รับศีลพร้อมกัน
  - พระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนา ใช้เวลา 35-45 นาที
  - พระสงฆ์ 4 รูป สวดพระอภิธรรม
  - ตัวแทนเจ้าภาพถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
  - กรวดน้ำ รับพร
- เวลา 20.00 น. - เสร็จพิธีกรรมทางศาสนาทุกอย่างสมบูรณ์

2.3.2 การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ภายใต้การนำของพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ท่านได้มีการปฏิรูปเรื่องการเทศน์เสียบใหม่ ซึ่งตามปกติทุก ๆ วัดจะมีการแสดงธรรมเมื่อถึงวันพระ หรือในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แต่เมื่อมาพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่าเมื่อถึงวันพระที่จะเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนเข้าวัดเพื่อศึกษาปฏิบัติธรรมตามโอกาส แต่กลับกลายเป็นว่า เป็นวันที่ไม่ตรงกับวันหยุดสากด ก็เป็นเหตุทำให้พุทธศาสนิกชนส่วนหนึ่งที่มีความตั้งใจต้องเสียโอกาส เมื่อเป็นเช่นนี้ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ภายใต้การนำของพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) จึงได้เปลี่ยนมาปาสูกถาในวันอาทิตย์แทน ส่วนในวันพระนั้นก็ยังมีการแสดงธรรมหรือปาสูกถาตามปกติ จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ประสบความสำเร็จอย่างมากในการที่จะใช้โอกาสตรงนี้ เพราะวันอาทิตย์เป็นวันหยุดสากดทำให้มีเวลาเข้าวัดศึกษาปฏิบัติธรรมได้ แม้ตอนต้น ๆ จะมีการต่อต้านจากประชาชนที่ไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของวัด แต่เมื่อได้เห็นผลอันเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ก็ทำให้มีการยอมรับในที่สุด

2.3.3 โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

การเข้าค่ายอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตรเป็นโครงการอบรมศีลธรรมให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษา และหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ติดต่อมาขอรับการฝึกอบรม ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน บ้าง 3 วัน 2 คืน บ้าง นับเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทางวัดได้ดำเนินการมาโดยตลอด บางครั้งก็มีการจัดอบรมภายในวัด บางครั้งก็ออกนอกพื้นที่ไปตามที่โรงเรียนต่าง ๆ

1. การฝึกอบรมนักเรียนนักศึกษาที่เข้ามาเข้าค่ายอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตรที่วัดนั้น ทางวัดจะจัดคณะพระอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการฝึกอบรมให้ทำหน้าที่ฝึกอบรมเยาวชนให้ผลิตผลกับธรรมะที่ฝึกอบรมเพื่อดึงดูดความสนใจในการใฝ่เรียนรู้ธรรมะให้เกิดกับเยาวชนให้มากขึ้น มีสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา ทั้งในจังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร และจากต่างจังหวัดได้เดินทางมาเข้าค่ายที่วัดเป็นจำนวนมาก ครั้งละหลายร้อยคน

2. การฝึกอบรมธรรมะแก่นักเรียนตามโรงเรียน สถานศึกษา ๆ มีโรงเรียนหลายโรงเรียนในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล และต่างจังหวัด ได้นิมนต์พระวัดชลประทานรังสฤษฎ์ไปสอนศีลธรรมแก่เด็กเป็นประจำ และทางโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้พระที่ไปฝึกอบรมศีลธรรมได้ปรับปรุงเนื้อหาการสอนได้ตามความเหมาะสม โดยมุ่งพัฒนาพฤติกรรมด้วยพุทธธรรม

2.3.4 โครงการบวช เนกขัมมะบารมี สุภังคาร-เสาร-อาทิตย์

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ได้เปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจในการศึกษาปฏิบัติธรรม ได้เข้าศึกษาปฏิบัติธรรมได้ในช่วงวันสุภังคาร (ช่วงบ่าย) - วันอาทิตย์ในทุกๆ สัปดาห์ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วันสุภังคาร	เวลา	15.00-17.00 น.	ลงทะเบียน/เข้าสู่ที่พัก
	เวลา	17.00-18.00 น.	พร้อมกันที่ ณ ศาลาปฏิบัติธรรม
	เวลา	18.00-20.00 น.	ทำวัตรเย็น/ สมาทานศีลอุโบสถ
	เวลา	20.00-21.30 น.	จิตภาวนา /ข้อคิดก่อนนิทรา/ พักผ่อน
วันเสาร์	เวลา	03.40 น.	ตื่นนอน ทำกิจส่วนตัว
	เวลา	04.00-06.30 น.	ทำวัตรเช้า/วิดิแห่งสติ/ธรรมะรับอรุณ
	เวลา	06.30-08.30 น.	รับประทานอาหาร/ กิจส่วนตัว
	เวลา	08.30-10.30 น.	จิตภาวนา
	เวลา	11.00-12.30 น.	รับประทานอาหาร/พักผ่อน
	เวลา	13.00-15.00 น.	จิตภาวนา
	เวลา	15.00-16.30 น.	สนทนากัลยาณมิตร/บำเพ็ญประโยชน์
	เวลา	16.30-18.00 น.	กิจส่วนตัว/พักผ่อน
	เวลา	18.00-20.00 น.	ทำวัตรเย็น
	เวลา	20.00-21.30 น.	จิตภาวนา/ข้อคิดก่อนนิทรา/พักผ่อน
วันอาทิตย์	เวลา	03.40 น.	ตื่นนอน/ทำกิจส่วนตัว
	เวลา	04.00-06.30 น.	ทำวัตรเช้า/ธรรมะรับอรุณ

เวลา	06.30-08.30 น.	กิจส่วนตัว/รับประทานอาหาร/ พักผ่อน
เวลา	09.00-09.30 น.	สวดมนต์ (ร.ร.พุทธธรรม)
เวลา	09.30-10.30 น.	ฟังปาฐกถาธรรม
เวลา	10.30 น.	ดักบาตรสาธิต (ที่ลานหินโค้ง)
เวลา	11.00-13.00 น.	รับประทานอาหาร/พัก
เวลา	13.00-15.00 น.	ฟังบรรยายอภิปรายโดยวิทยากรพิเศษ (ร.ร.พุทธธรรม)
เวลา	15.00-16.00 น.	ทำวัตรเย็น/ลาศีล/ เดินทางกลับ

2.3.5 ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ริเริ่มมาจากอาจารย์ สวัสดิ์ สมนานพันธ์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนชลประทานสงเคราะห์ ได้เข้ามาอุปสมบทที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พ.ศ.2511 บวช 1 พรรษา ก่อนจะลาสิกขา ได้เสนอให้เปิดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ขึ้น แต่เนื่องจากสถานที่ทำการเรียนการสอนยังไม่พร้อม อาจารย์ สวัสดิ์ สมนานพันธ์ ยินดีให้ทางวัดใช้อาคารเรียนของโรงเรียนชลประทานสงเคราะห์ใช้เป็นสถานที่เรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้เปิดทำการเรียนการสอนมาตั้งแต่วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.2512 โดยมีพระมหาลือยศ กตสาโร เป็นผู้อำนวยการ และมี พระมหาประนอม สุขโร (พระวิสุทธิปัญญาภรณ์) เป็นเลขานุการ ได้ดำเนินการเรียนการสอนมาถึง พ.ศ.2526 หลวงพ่อ ปัญญานันท์ภิกขุ ได้เมตตาสร้างอาคารเรียนสองชั้น 1 หลัง หอประชุม 1 หลัง ขึ้นภายในวัดชลประทานรังสฤษฎ์ พ.ศ.2527 ได้ย้ายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มาเปิดการเรียนการสอนในวัด ซึ่งในแต่ละปีจะมีผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมได้นำบุตรหลานมาเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก วิชาที่เปิดสอน คือ พุทธประวัติ ธรรมะ ศาสนพิธี ธรรมภาคปฏิบัติ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ศิลปะ นาฏศิลป์ ดนตรีไทย

2.3.6 โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ

การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเป็นกิจกรรมที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ได้ดำเนินมานานแต่ไม่ได้อบรมอย่างเป็นระบบเมื่อสามเณรบวชแล้วก็ฝากพระไปดูแลตามกุฎิต่าง ๆ ต่อมาปี พ.ศ. 2524 ได้มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 12-15 ปี ได้เข้ามาบรรพชาเป็นสามเณรเพื่อศึกษาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในช่วงปิดภาคเรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน มีผู้ปกครองนำเยาวชนมาบวชเป็นจำนวนมาก ทางวัดจึงรับได้ประมาณ 100 รูป เนื่องจากข้อจำกัดด้านสถานที่และพระพี่เลี้ยง ในปีนี้ได้จัดให้พักอยู่กันเป็นกลุ่ม

จัดตารางอบรมชัดเจน มีพระพี่เลี้ยงคอยสอนเสขียวัตรให้ ปีนีจึงประสบความสำเร็จ ต่อมาได้จัดหลักสูตรถาวร การอบรมสามเณรภาคฤดูร้อนขึ้น มีผู้รับผิดชอบแต่ละฝ่ายชัดเจน ปัจจุบัน ได้รับความนิยมจากผู้ปกครองทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด นำบุตรหลานมาอบรมเป็นจำนวนมาก

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาวัลลภ เดชไฟ (2549,บทคัดย่อ) เรื่อง “แนวทางในการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุขด้วยหลักพุทธธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี”

ผลการศึกษา พบว่า วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ได้ดำเนินนโยบายพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข โดยอาศัยบทบาทหลัก 3 ประการ (1) บทบาทด้านการบริหารการปกครอง (2) บทบาทด้านการเผยแผ่ (3) บทบาทด้านการศึกษา ผลจากการดำเนินนโยบายทั้ง 3 ด้าน ทำให้วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ประสบความสำเร็จในการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข 2 ด้าน คือ (1) สามารถป้องกันพฤติกรรมกรเข้าไปถึงเกี่ยวข้องกับอบายมุขของพระภิกษุสามเณรภายในวัด (2) สามารถป้องกันมิให้ฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัดมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุข

ในการดำเนินนโยบาย วัดต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการด้วยกัน เช่น ด้านการบริหารการปกครอง อุปสรรคที่ปรากฏชัดเจน ได้แก่ (1) พระภิกษุสามเณรภายในวัดมีจำนวนมากทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง (2) ทางวัดขาดเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแลผู้ที่มาบำเพ็ญบุญที่วัด ด้านการเผยแผ่ ปัญหาและอุปสรรคที่ปรากฏชัดเจน ได้แก่ (3) จำนวนพระภิกษุผู้ทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่ลดน้อยลง (4) ฆราวาสยึดติดในแนวคิดเดิม ไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ซึ่งทางวัดได้แก้ปัญหาเหล่านี้ด้วยการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับปัญหา เช่น การแก้ปัญหาการขาดพระภิกษุผู้ทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่ โดยการกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมพระนักเผยแผ่ขึ้น เพื่อฝึกอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดให้สามารถทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่ได้มากขึ้น

อนึ่ง การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ คือ ทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุขของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งวัดอื่น ๆ สามารถศึกษารูปแบบและนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุขได้

ข้อเสนอแนะ จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการเผยแผ่แนวคิดดังกล่าวไปยังวัดอื่น ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เผยแผ่ด้วยสิ่งพิมพ์ ทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ และเอกสารต่าง ๆ

2. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของวัด ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเผยแผ่ ด้านการป้องกัน การศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการพัฒนาวัด และเป็นพลังผลักดัน

3. เปิดโอกาสให้วัดต่าง ๆ ที่มีความสนใจเข้ามาศึกษารูปแบบของวัด เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาวัดของตนต่อไป

วินัย เก่งสุวรรณ (2541,บทคัดย่อ) เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ ทางด้านการศึกษา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ เป็นพระสงฆ์ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านบทบาทในการบริการทางการศึกษามีทั้ง 11 ด้าน คือ การบริการด้านสุขภาพจิต ด้านสุขอนามัย ด้านจัดหาทุนการศึกษา ด้านให้ความรู้ ด้านที่พักอาศัย ด้านโภชนาการ ด้านอัฐบริวาร ด้านสอนซ่อมเสริม ด้านอุปกรณ์การเรียน ด้านแนะแนว และด้านให้คำปรึกษา และเป็นผู้แสวงหาแหล่งทรัพยากรใน 10 บริการ ยกเว้นบริการด้านนันทนาการ พบว่าพระสงฆ์มีบทบาทเป็นอันดับหนึ่งคือ บริการด้านกิจกรรมทางศาสนา รองลงมา ด้านที่พักอาศัย และสุดท้ายคือด้านสุขภาพอนามัย

ข้อเสนอแนะ พระสงฆ์ระดับผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญในการจัดสวัสดิการทางการศึกษาแก่เยาวชน ทั้งที่มาบวชเป็นพระภิกษุ สามเณร และ บุคคลทั่วไปในรูปแบบต่างๆ โดยตรง และทางอ้อม

นางบุญศรี พานะจิตต์, นางศรีนวล ลักกิตโร (2545) ได้ศึกษาความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด: ศึกษาเฉลาเถรณี วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอบางเกร็ง จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า

1. วิถีชีวิตและความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ สร้างขึ้นโดยกรมชลประทาน เมื่อปี พ.ศ.2503 ณ ตำบลบางตลาด อำเภอบางเกร็ง จังหวัดนนทบุรี เป็นวัดที่ได้รับการยกย่องจากกรมการศาสนา ได้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง และวัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่น เจ้าอาวาสคือ พระธรรมโกศาจารย์ มีอายุ 90 พรรษา เป็นเจ้าอาวาสรูปแรกของวัด และเป็นเจ้าอาวาสในปัจจุบันเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในทางธรรมสูงเป็นที่ศรัทธาของสาธุชนและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของสาธารณชน เรื่องการเผยแผ่ธรรมะโดยการปาฐกถาธรรม มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และการพิมพ์หนังสือธรรมะ เทปธรรมะ เผยแพร่ไปอย่างกว้างขวาง

2. การดำเนินภารกิจในวัด

- ด้านการปกครอง มีการจัดระบบการปกครองดูแล และกระจายอำนาจการปกครองตามลำดับ โดยมีผู้รับผิดชอบอย่างมีระบบชัดเจนเจ้าอาวาสมีภาวะผู้นำสูงทั้งทางธรรมและทางโลก

ทำให้พระภิกษุ สามเณรภายในวัดประพฤติปฏิบัติตามครรลองของพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เสมอมา การปกครองดูแลภายในวัดได้แบ่งความรับผิดชอบเป็นเขตพุทธาวาส สังฆาวาส และเขตกรรมฐาน มีระเบียบการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน มีการประชุม มีการคัดสรรพระสงฆ์ที่บวชและปฏิบัติงานในวัด ตามแนวทางซึ่งเป็นกฎเบื้องต้นของวัด

- ด้านการศาสนศึกษาวัดให้ความสำคัญกับการศาสนศึกษาเป็นสำคัญโดยมีหลักปฏิบัติสำหรับพระภิกษุ สามเณร คือ ถ้าบวชแล้วต้องเรียน มีสำนักศาสนศึกษาเพื่อจัดการศึกษาเปรียญธรรม ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ซึ่งเป็นการศึกษาที่แท้จริงของสงฆ์ วัดส่งเสริมการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณร ตลอดจนศิษย์ให้ได้มีความรู้ ทั้งทางโลกและทางธรรม และพระภิกษุทุกรูปต้องศึกษาและปฏิบัติธรรมตามแนวทางของท่านปัญญานันทะ ตามความสามารถของแต่ละรูปวัดจัดหลักสูตรระยะสั้น และโครงการพระธรรมทายาท เน้นพระธรรมวินัย ระเบียบประเพณีการปฏิบัติของพระสงฆ์ มีพระที่เลื่องและวิทยากรให้ความรู้ทั้งปริยัติ และปฏิบัติ

- ด้านการเผยแผ่ วัดมีหลักการและจุดมุ่งหมายในการเผยแผ่ธรรมะ เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เน้นการเผยแผ่สังฆกรรมของพระพุทธเจ้า จัดให้มีทั้งในวัดและนอกวัด มีการเขียนหนังสือธรรมะและการพิมพ์เผยแพร่เป็นหนังสือและเทปจากการแสดงปาฐกถาธรรม และผลงานการเขียนหนังสือธรรมะของท่านเจ้าอาวาส ภารกิจด้านการเผยแผ่เป็นภารกิจที่วัดดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยปัจจุบันได้มีการจัดตั้งองค์กรรองรับการดำเนินการเผยแผ่ คือ มูลนิธิศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา

- ด้านการศึกษาสงเคราะห์ วัดจัดการศึกษาธรรมะและจัดทุนช่วยการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน จัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นแหล่งตอบสนองการแสวงหาความรู้ทางพุทธศาสนาในยุคใหม่ เปิดสอนโรงเรียนอนุบาลพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เปิดสอนในวัยก่อนอนุบาล และวัยอนุบาล โครงการพุทธศาสนบริการ โดยส่งพระภิกษุไปอบรมธรรมะแก่นักเรียนตามโรงเรียน สถานศึกษาต่าง ๆ และนักเรียนที่มาศึกษาธรรมะพิเศษที่วัดในวันธรรมดา หรือ วันเสาร์ อาทิตย์ มีการเข้าค่ายคุณธรรม ให้ทุนการศึกษาแก่ศิษย์วัด ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับปริญญาโท

- ด้านการสาธารณูปการ ได้พัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในวัดที่มุ่งให้เป็นที่พักพิงที่เหมาะสมกับการศึกษา และการเผยแผ่ธรรมะ การจัดที่วัดแบ่งเขตเป็นพุทธาวาส สังฆาวาส และเขตกัมมัฏฐาน เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการบำเพ็ญกุศลของศาสนิกชน ในปัจจุบันมีอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สะอาด สงบ และสว่าง เพื่อเอื้อต่อการศึกษาและการเผยแผ่ตามนโยบายของท่านเจ้าอาวาส คือ เผยแผ่ธรรมะนำหน้า งาน โยธาตามหลัง

- ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ วัดได้จัดการบำเพ็ญกุศล อาทิ พิธีศพแบบประหยัด การอุปถัมภ์สร้างเสนาสนะให้แก่วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ วัดปัญญาบันฑิตาราม จังหวัดปทุมธานี ศูนย์ฝึกอบรมและปฏิบัติธรรม มูลนิธิแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สร้างตึกอุบัติเหตุและผู้ป่วยนอกให้โรงพยาบาลกรมชลประทาน ด้วยเงินบริจาคจำนวนมหาศาลในเวลาน้อย ด้วยแรงศรัทธาจากมหาชนทั้งในและต่างประเทศตลอดจนการให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชน และทุนอาหารกลางวัน

3. ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจ

ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและทั้งไป ตามปณิธานของเจ้าอาวาสที่ยึดถือปฏิบัติมายาวนาน คือ การให้การศึกษาและการเผยแผ่พุทธศาสนา เพื่อให้ธรรมะล้างความสกปรกคือความเห็นผิดและกระทำผิด ๆ ของชาวพุทธมานับถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จึงทำให้วัดมุ่งปฏิบัติตามปณิธานที่กำหนดไว้ และเป็นที่ยอมรับเลื่อมใสศรัทธาจากพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ วัดเน้นการศึกษา และการเผยแผ่ ซึ่งเป็นนโยบายที่เจ้าอาวาสได้แสดงเจตนารมณ์ได้อย่างชัดเจน สำหรับผู้เข้ามาบวชต้องเรียน และมุ่งการเผยแผ่เป็นเป้าหมายสำคัญ

รวิชัย เกือกเกตุ(2542,บทคัดย่อ) เรื่อง "ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรวัดปัญญาบันฑิตารามอ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี

ผลการศึกษาความคาดหวังของนักเรียนต่อการเข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่า ได้ทำหน้าที่ของชาวพุทธ ได้เป็นคนดีได้ปฏิบัติธรรม ได้มีระเบียบวินัย ได้ทำความดี ได้เข้าใจศาสนามากยิ่งขึ้น และได้สัมผัสธรรมชาตมีส่วนน้อยที่คาดหวังว่า ได้เที่ยวสนุกภายในวัด ได้มาเที่ยวต่างจังหวัด และน่าเบื่อ ส่วนในเรื่องของความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสถานที่ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสถานที่มีความไปด้วยดีด้านวิทยากร พบว่า วิทยากรแต่ละท่านมีความรู้ความสามารถมีการเตรียมข้อมูลมาเป็นอย่างดีสามารถถ่ายทอดและให้ความรู้ตามเนื้อหาสาระของหลักสูตรได้เป็นอย่างดีมีเทคนิคในการฝึกอบรมไม่น่าเบื่อด้านวิธีการพบว่าเป็นวิธีการที่ดีสามารถฝึกอบรมให้นักเรียนมีระเบียบวินัยเข้าใจในกิจกรรมและเนื้อหาสาระได้เป็นอย่างดี เช่น พิธีสู่ความเป็นพุทธบุตรด้านเนื้อหาทางวิชาการพบว่า มีความเหมาะสมฝึกอบรมให้นักเรียนเป็นบุตรที่ดีของพ่อแม่เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นสาวกที่ดีของศาสนา เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรพบว่าเนื้อหาและกิจกรรมฝึกอบรมนั้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความกตัญญูกตเวที เนื้อหาทางวิชาการและกิจกรรมการฝึกอบรมให้มีระเบียบวินัยสามารถนำกิจกรรมและเนื้อหาทางวิชาการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความ

เข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นด้านเวลาพบว่าระยะเวลา3วัน2คืนมีความเหมาะสมกับการฝึกอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร และ ตารางเวลาการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม ด้านการบริการ พบว่า พระพี่เลี้ยงและพระสงฆ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ต่างๆ ได้ดูแลเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี

ปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรของนักเรียน ด้านสถานที่ พบว่า ห้องน้ำมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และไม่ได้มาตรฐาน ที่พักมีแมลงมากทำให้มีความลำบากในการใช้ห้องน้ำและพักผ่อน ด้านวิทยากร พบว่า วิทยากรบางท่านบรรยายเนื้อหาไม่ชัดเจน ไม่มีเทคนิคในการบรรยาย ด้านวิธีการ พบว่า วิธีการบางวิธีใช้เวลานาน ทำให้มีอุปสรรคในการนั่ง ด้านเวลา พบว่า เวลาพักผ่อนและเวลาทำกิจส่วนตัวมีน้อย และกิจกรรมบางอย่างใช้เวลานาน ด้านบริการ พบว่า อาหารไม่ค่อยมีรสชาติและมีไม่เพียงพอ ภาชนะไม่ค่อยสะอาด

ข้อเสนอแนะ ควรสร้างวัดเป็นทางเลือกหนึ่งของประชาชน ให้เป็นสถานที่เพื่อการศึกษาธรรมะอย่างแท้จริง โดยการพัฒนาจิตใจเป็นหลัก 2วัดควรสร้างสถานที่พักและห้องน้ำให้ได้มาตรฐานและมีความเพียงพอกับจำนวนของผู้เข้ามาอบรม 3ควรมีโครงการหรือหลักสูตร สำหรับฝึกอบรมพระสงฆ์ให้มีความรู้ความสามารถ อบรม สั่งสอนเยาวชน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป 4 วัดควรจัดหลักสูตรการฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรมที่ชัดเจนและเหมาะสมกับวัยของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เช่น หลักสูตรสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษา หลักสูตรสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา เป็นต้น 5 ควรมีการประสานงานระหว่างวัด กับ โรงเรียนที่ทำงานพัฒนาเยาวชน โดยเฉพาะ โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้การพัฒนาโครงการและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ศึกษากรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร นิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ การค้นคว้าข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทปบันทึกวีดีโอ เทปบันทึกเสียง การปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม ในกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่เน้นหาคำตอบถึงสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่จริง (Existing Conditions) ของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชนของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ซึ่งมีขั้นตอน และรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

3.1.1 ศึกษาหนังสือ เอกสาร นิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ และการค้นคว้าข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทปบันทึกวีดีโอ เทปบันทึกเสียง การปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม ในกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่เน้นหาคำตอบถึงสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่จริง

3.1.2 หัวหน้าหรือผู้บริหารกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม 6 รูป ครูและพระวิทยากร 12 รูป/คน และผู้เข้าร่วมกิจกรรม/ผู้เข้ารับการศึกษา 24 ท่าน รวม 42 รูป/ท่าน ประกอบไปด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 2.1 การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมปัญญา
- 2.2 การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์
- 2.3 ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์
- 2.4 โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ
- 2.5 โครงการบวช เนกขัมมะบารมี สุภรณ์-เสาร์-อาทิตย์
- 2.6 โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

3.1.3 ระยะเวลาการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ระหว่างเดือน มกราคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2560

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.2.1 การประมวลผลข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร นิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ และการประมวลผลข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทปบันทึกวีดีโอ เทปบันทึกเสียง การปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม ในกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) มาวิเคราะห์

3.2.2 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

3.2.3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ของแบบ สัมภาษณ์ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ประกอบด้วยกิจกรรมเหล่านี้ คือ

1. การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมปัญญา
2. การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์
3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์
4. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ
5. โครงการบวช เนกขัมมะบารมี สุภรณ์-เสาร์-อาทิตย์
6. โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากเอกสาร นิตยสาร วารสาร และ สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ รวมถึงการค้นคว้าข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทปบันทึกวีดีโอ เทป บันทึกเสียง การปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม ในแต่ละกิจกรรมของวัดชลประทานรังสฤษฎ์

3.3.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยสังเกตวิถีจากการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย

1. การจัดงานศพแบบประหยัด เรียบง่าย สังเกตโดยการเข้าร่วมพิธีบำเพ็ญกุศลศพ

2. โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตรสังเฑโดยการเป็นพระวิทยากรให้การอบรมนักเรียนที่มาเข้าค่าย
3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สังเฑโดยการเป็นพระอาจารย์สอนศีลธรรมให้แก่ นักเรียน ทุกวันอาทิตย์
4. โครงการบวชเณรภาคฤดูร้อน สังเฑโดยการเป็นพระพี่เลี้ยงสามเณร
5. โครงการบวชเนกขัมมะบารมี สุดสัปดาห์ สังเฑโดยการร่วมทำวัตรสวดมนต์ และทำบุญตักบาตรของผู้เข้ารับการศึกษา
6. การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์ สังเฑโดยการเข้าร่วมรับบาตรในวันอาทิตย์

3.3.3 การสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ คือ หัวหน้าโครงการในแต่ละกิจกรรม 6 รูป พระวิทยากร/ครู 12 รูป/คน ผู้รับการฝึกอบรม/นักเรียน 24 คน รวม 42 รูป/ท่าน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) จากหนังสือ เอกสาร นิตยสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ และการสังเฑแบบมีส่วนร่วม ตลอดถึงการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดเป็นประเด็นจากการศึกษาเอกสาร การสังเฑ และการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ และเขียนอภิปรายเชิงพรรณนา

3.5 นำเสนอผลการศึกษา

นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Descriptive) โดยการนำเสนอข้อมูลตามสภาพการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) เพื่อให้เห็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่พุทธศาสนิกชน และปัญหาในการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่พุทธศาสนิกชนของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของวัดชลประทานรังสฤษฎ์(พระอารามหลวง)ในกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ประกอบไปด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่ายก่อให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมปัญญา
2. การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์
3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดชลประทานรังสฤษฎ์
4. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ
5. โครงการบวช เนกขัมมะบารมี สุภัง-เสาร์-อาทิตย์
6. โครงการอบรมคุณธรรม ถ่ายพุทธบุตร โดยผลของการศึกษาได้จำแนกออกเป็น

2 ตอน

ตอนที่ 1 สาระจากการดำเนินกิจกรรม สาระจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

ตอนที่ 2 ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม และ แนวทางในการแก้ปัญหาของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

4.1 สารจากการดำเนินกิจกรรมสารจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

4.1.1 สารจากการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

จากการศึกษาเอกสาร นิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ พบว่า วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ได้จัดกิจกรรมให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม ในแต่ละกิจกรรม ดังนี้

1.การจัดงานศพแบบประหยัด เรียบง่าย ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมปัญญา

การจัดพิธีงานศพของวัดชลประทานรังสฤษฎ์พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญา นันทภิกขุ) ได้พิจารณาเห็นว่าการจัดพิธีกรรมในงานศพเป็นประเพณีอีกประเภทหนึ่งในปัจจุบันนี้ สิ้นเปลืองทรัพย์สิ้นเงินทองในการจัดงานมากโดยทั่วไปเจ้าภาพนิยมตั้งศพไว้หลายคืนหลายวันเพื่อรอญาติที่อยู่ต่างถิ่นให้มาทำบุญร่วมกันเสียค่าใช้จ่ายที่แพงมากเสียไปกับเรื่องที่ไม่ค่อยเกี่ยวกับบุญกุศลเช่นจ่ายค่าพิณพาทย์ ค่าเลี้ยงสุรา ค่าอาหารแขกที่มาร่วมงานซึ่งต้องจัดกันทุกคืนบางแห่งถึงกับจัดโต๊ะเงินไว้ต้อนรับหรือถ้าหากเป็นในชนบทอาจต้องฆ่าวัวฆ่าควายหรือหมูมาสังเวทหลายชีวิตบางงานก็ฉายภาพยนตร์หรือจัดมหรสพด้วยท่าแขกเรียกร้องที่ขาดไม่ได้สำหรับการจัดงานศพแบบไทยๆคือสุราปลาปิ้งและการเล่นพนัน การจัดงานอย่างนี้ไม่ว่าจะจัดที่บ้านหรือที่วัดไม่แตกต่างกัน ปัจจุบันถ้าตั้งศพที่บ้านการเก็บศพไว้หลายวันไม่ใช่เก็บไว้เพื่อรอญาติอย่างแต่ก่อนแต่เก็บไว้เล่นการพนันบางงานนักเล่นการพนันจะออกค่าใช้จ่ายทุกอย่างให้ ขอให้ตั้งศพไว้นานๆอย่ารีบเผาบ่อนฝึการพนันชนิดนี้กำลังระบาดไปทั่วประเทศพิจารณาเห็นถึงความฟุ่มเฟือยสิ้นเปลืองจากปัญหาดังกล่าวพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญา นันทภิกขุ) จึงมีแนวความคิดที่จะปฏิรูปรงานศพให้เหมาะสมกับยุคสมัยโดยเน้นความประหยัด ได้สารประโยชน์ในด้านจิตใจเพิ่มพูนสติปัญญาผู้มาร่วมงานไม่ต้องเสียเงินเสียเวลามากลักษณะของการจัดงานศพ คือตัดสิ่งฟุ่มเฟือยทุกชนิดทิ้งไม่อนุญาตให้มีการเลี้ยงอาหารแก่แขกที่มาร่วมงานนอกจากต้อนรับด้วยน้ำดื่มตามธรรมเนียมไม่อนุญาตให้มีมหรสพทุกชนิดไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้นไม่อนุญาตให้มีพิณพาทย์ มาประ โคมกล่อมศพไม่สวดหลายจบเป็นการเสียเวลาไม่ปรารถนาให้ตั้งศพไว้นานเพราะสิ้นเปลืองเจ้าภาพไม่ต้องเฝ้าศพทั้งวันทั้งคืนพอสวดเสร็จแต่ละคืนเจ้าหน้าที่จะปิดศาลาเจ้าภาพกลับไปนอนที่บ้านทำงานตามปกติแต่ละคืนจะมีพิธีตามลำดับคือพระสงฆ์จะนำบูชาพระรัตนตรัยสมาทานศีลแสดงพระธรรมและสวดพระอภิธรรม หากเจ้าภาพปรารถนาจะเลี้ยงพระก่อนฌาปนกิจก็อนุญาตให้เลี้ยงได้ห้ามถวายยาเสพติดเช่นหมากพลูบุหรี่แก่พระทางวัดอนุญาตให้ตั้งศพได้อย่างมากเพียงแค่ 3-5 คืน

การจัดงานศพแบบประหยัดนี้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2516 เริ่มแรกก็ไม่ค่อยจะมีใครนำศพมาจัดกันมากนักอาจเป็นเพราะน้อยคนยังปรับความเข้าใจกับระเบียบใหม่ที่พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ตั้งขึ้นมาใหม่ไม่ได้พอจัดไปได้ประมาณ 10 ปีความนิยมเริ่มมีมากขึ้นปัจจุบันมีคนนำศพมาบำเพ็ญกุศลจนกระทั่งศาลาทั้งหมด 8 ศาลาไม่เพียงพอต่อการจัดงานศพบางครั้งต้องใช้ศาลาจารย์มลินท และศาลาพิศิษฐ์กุลเข้าเสริมทั้งนี้เพราะประชาชนมองเห็นว่ากิจกรรมที่ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ดำเนินการอยู่เกี่ยวกับการปฏิรูปพิธีกรรมในงานศพเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายทั้งเจ้าภาพและแขกที่มาร่วมงาน

ในปัจจุบันทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) โดยการนำของเจ้าอาวาสพระปัญญานันทมุนี (สง่า สุกโร) ได้วางกฎระเบียบและขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดงานศพให้ผู้นำศพญาติที่เสียชีวิตมาบำเพ็ญกุศลได้ปฏิบัติในรูปแบบเดียวกันดังต่อไปนี้

1. ไม่อนุญาตให้เลี้ยงอาหารในงานศพยกเว้นน้ำดื่มกาแฟ

เนื่องจากการเลี้ยงอาหาร ทำให้เจ้าภาพต้องเสียเงิน เสียเวลา จำนวนมากไปกับการเลี้ยงอาหาร ถ้าเป็นต่างจังหวัดบางงานต้องลี้ม วัว ควาย และสัตว์ต่าง ๆ ไปเป็นจำนวนมาก แทนที่จะมาบำเพ็ญกุศลให้กับญาติที่เสียไป กลับกลายเป็นการทำบาปเพิ่มขึ้นอีก และเป็นการไม่ซ้ำเติมเจ้าภาพที่เสียญาติอันเป็นที่รักแล้วต้องมารับภาระหนักในการหาค่าใช้จ่ายมาเลี้ยงแขกอีกด้วย

2. ไม่อนุญาตให้มีการแสดงมหรสพ

เพราะการจัดมหรสพ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการบำเพ็ญกุศลแก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ถ้าวัดใดมีศาลามาก แล้วจัดมหรสพกันทุกศาลา จะเป็นการก่อเสียงรบกวนการทำพิธีบำเพ็ญกุศลศพ และช่วยประหยัด ค่าใช้จ่ายของเจ้าภาพได้อีกทางหนึ่ง

3. ไม่อนุญาตให้มีการเล่นการพนัน

การเล่นการพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมายบ้านเมือง แต่การเล่นการพนันในงานศพ เป็นการเล่นการพนันที่ตำรวจไม่จับ (ไม่รู้มาจากเหตุผลใด) เล่นกันเป็นจำนวนมากในต่างจังหวัด บางงานใช้ศพเป็นเวทีเล่นการพนันกันอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการไม่ส่งเสริมให้เล่นการพนัน ทางวัดได้ออกกฎระเบียบไม่ให้เล่นการพนัน ทุกงานศพที่ได้มาบำเพ็ญกุศลศพที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์

4. ไม่อนุญาตให้มีการเลี้ยงสุรายาเมา

การดื่มสุราก็ทำให้คนขาดสติ เพื่อเป็นการไม่ส่งเสริมให้คนมาทำเรื่องไม่ดีในวัด จึงไม่อนุญาตให้มีการเลี้ยงสุรา และเพื่อลดค่าใช้จ่ายของเจ้าภาพด้วย

5. ไม่อนุญาตให้นอนเฝ้าศพ

เนื่องจากการนอนเฝ้าศพนั้น เป็นเหตุผลหนึ่ง ที่เป็นข้ออ้างในการเล่นการพนัน ของนักเล่นทั้งหลาย จึงไม่อนุญาตให้นอนเฝ้าศพ

6.งดรับพวงหรีด

เนื่องจากพวงหรีด ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นหลาย ๆ ด้าน เช่น สารเคมี ที่ใช้ในการชะลอการเหี่ยวของดอกไม้ ทำให้คนที่สูดดมเข้าไปมีอาการเวียนศีรษะ และเมื่อแขกผู้มาร่วมงานนำกันมามาก เมื่อเสร็จพิธีบำเพ็ญกุศลศพแล้ว ก่อให้เกิดเป็นขยะจำนวนมาก ให้กับทางวัด

ส่วนขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมในงานศพที่ต้องปฏิบัติในทุกคำคืนที่มีการบำเพ็ญกุศลศพทางวัดได้วางระเบียบไว้เพื่อให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันคือพิธีกรรมทุกศาลา เริ่มพร้อมกันเวลา 19.00น. ทุกคนพร้อมกันในศาลาพระสงฆ์ผู้แสดงธรรมขึ้นธรรมาสน์เชิญทุกท่านที่มาร่วมงานลุกขึ้นยืนประธานจุดธูปเทียนหน้าโต๊ะหมู่บูชาหน้าตู้พระอภิธรรมและจุดธูปเคารพศพ

- 1.พระสงฆ์นำบูชาพระรัตนตรัยทุกคนว่าตามพร้อมกัน
- 2.เจ้าหน้าที่ศาลานำอาราธนาศีล พระสงฆ์ผู้แสดงธรรมให้ศีล
- 3.พระแสดงธรรมใช้เวลาประมาณ 35 -45 นาทีในการแสดงพระธรรม
- 4.พระสงฆ์ 4 รูปสวดพระอภิธรรมศพ
- 5.ตัวแทนเจ้าภาพถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- 6.พระสงฆ์ให้พรเจ้าภาพรดน้ำทุกท่านที่มาร่วมงานรับพร
- 7.พระผู้แสดงธรรมเชิญทุกท่านที่มาร่วมงานในงานศพลุกขึ้นอีกครั้งหนึ่งเพื่อบูชาพระรัตนตรัยก่อนกลับบ้าน

เวลา 20.00น.พิธีกรรมในการบำเพ็ญกุศลศพทุกอย่างเสร็จสิ้นลงพร้อมกันทุกศาลา

ตารางที่ 4.1สรุปผลการดำเนินงาน การจัดงานศพของสำนักงานฌาปนกิจ วัดชลประทานรังสฤษดิ์ (พระอารามหลวง) ระหว่างวันที่ 1-31 มีนาคม 2560

ที่	รายการ		จำนวน
1	รับศพมาเพื่อดำเนินการบำเพ็ญกุศลศพ		64
2	ฌาปนกิจศพและพระราชทานเพลิงศพ		65
3	นำไปบรรจุที่สุสาน		1
4	มอบร่างให้กับโรงพยาบาล		2
5	รวมยอด		68
รายละเอียดที่ได้จัดบำเพ็ญกุศลศพในแต่ละศาลา			
ศาลา 1	7	ศาลา 5	8
ศาลา 2	7	ศาลา 6	6

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายละเอียดที่ได้จัดบำเพ็ญกุศลศพในแต่ละศาลา			
ศาลา 1	7	ศาลา 5	8
ศาลา 2	7	ศาลา 6	6
ศาลา 3	7	ศาลา 7	9
ศาลา 4	8	ศาลา 8	7
ศาลาจารย์มิลินท	5	ศาลาพิศิษฐ์กุล	4

ที่มา: เอกสารรายงานผลการดำเนินงาน สำนักงานฌาปนกิจ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าความนิยมของประชาชนที่จะจัดงานศพที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ตามระเบียบของวัดที่วางไว้ คือ ประหยัด เรียบง่าย เน้นให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมปัญญา โดยรวมทุกศาลาจะมีการบำเพ็ญกุศลศพทุกวัน

2. การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์

วัดชลประทานรังสฤษฎ์(พระอารามหลวง) ภายใต้การนำของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ท่านได้มีการปฏิรูปเรื่องการเทศน์เสียใหม่ ซึ่งตามปกติทุก ๆ วัดจะมีการแสดงธรรมเมื่อถึงวันพระหรือในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แต่เมื่อมาพิจารณาแล้วจะเห็นว่าเมื่อถึงวันพระเป็นวันที่จะเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนเข้าวัดเพื่อศึกษาปฏิบัติธรรมตามโอกาส แต่กลับกลายเป็นว่า เป็นวันที่ไม่ตรงกับวันหยุดสากล ก็เป็นเหตุทำให้พุทธศาสนิกชนส่วนหนึ่งที่มีความตั้งใจต้องเสียโอกาส เมื่อเป็นเช่นนี้ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์(พระอารามหลวง)พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) จึงได้เปลี่ยนมาปาฐกถาธรรมในวันอาทิตย์แทน ส่วนในวันพระนั้นก็ยังมีการแสดงธรรมหรือปาฐกถาธรรมตามปกติ จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ประสบความสำเร็จอย่างมากในการที่จะใช้โอกาสตรงนี้ ให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าวัดทำบุญ และฟังธรรม เพราะวันอาทิตย์เป็นวันหยุดสากลทำให้มีเวลาเข้าวัดศึกษาปฏิบัติธรรมได้ทั้งวัน แม้ตอนต้น ๆ จะมีการต่อต้านจากประชาชนที่ไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของวัด แต่เมื่อได้เห็นผลอันเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ก็ทำให้มีการยอมรับจากพุทธศาสนิกชนเป็นจำนวนมาก กิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในวันอาทิตย์ จะดำเนินไปตามขั้นตอนดังนี้

เวลา 9.15 น. สวดมนต์ทำวัตรเช้าแปลโดยใช้แบบสวดมนต์ของสวน โมกขพลาราม (พุทธทาส ภิกขุ)

เวลา 9.45 น. แสดงปาฐกถาธรรม โดยเจ้าอาวาส หรือพระมหาเถรรูปอื่นที่ได้รับมอบหมายให้ทำการแสดงธรรม

เวลา 10.15 น. พุทธศาสนิกชน ไหว้พระรับศีล ถวายสังฆทาน และตักบาตรถวายภัตตาหารเพล

เวลา 11.00 น. พระภิกษุสงฆ์พิจารณาภัตตาหาร และฉันภัตตาหารเพล ส่วนพุทธศาสนิกชนร่วมกันสวดมนต์แปลบทพิเศษ เพื่อรอให้พระได้นั้นเพล และอนุโมทนาภา เมื่อพระฉันเพลเสร็จ พุทธศาสนิกชนกรวดน้ำรับพรพระ

เวลา 12.00 น. พุทธศาสนิกชน ร่วมกันรับประทานอาหารจากโรงทานของวัดชลประทานรังสฤษดิ์(พระอารามหลวง)

3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ (พระอารามหลวง)

จากการศึกษาเอกสาร(คู่มือการพัฒนาคุณภาพศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์. นนทบุรี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนนทบุรี, 2556: 7-8)พบว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ ริเริ่มครั้งแรกในประเทศศรีลังกา ได้ขยายมายังประเทศไทยเมื่อปี พ. ศ. 2496 – 2500 พระพิมลธรรม (อาสภมหาเถร) อธิบดีสงฆ์ เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษดิ์ ในสมัยนั้น ได้มีดำริให้จัดตั้งโรงเรียนพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ และเปิดทำการสอน เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ. ศ. 2501 ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษดิ์ นับเป็นโรงเรียนพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์แห่งแรกในประเทศไทย กรมการศาสนาได้ให้การสนับสนุนโรงเรียนพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ครั้งแรก เมื่อปี พ. ศ. 2520 และได้มีการเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น ศูนย์ศึกษา เพื่อให้มีเอกลักษณ์เป็นการเฉพาะ และสอดคล้องกับระเบียบของทางราชการเมื่อปี พ.ศ. 2523 นับตั้งแต่นั้นมา จึงใช้ชื่อศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ จนถึงปัจจุบัน และใช้อักษรย่อว่า สพอ. และเพื่อให้การอุปถัมภ์ของกรมการศาสนาเป็นไปอย่างมีระบบ ได้ออกระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ พ.ศ. 2534 เป็นครั้งแรก ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2534 ทำให้การบริหารงานมีทิศทางเป็นเอกภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ต่อมาเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2547 ได้มีการปรับปรุงระเบียบดังกล่าวเป็นครั้งแรกแต่ยังคงบทบาทของศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ไว้เช่นเดิม ปี พ.ศ. 2550 กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรมได้เปิดศักราชใหม่ปรับเปลี่ยนโฉมหน้าของศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ โดยการปรับเปลี่ยนระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ใหม่และประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2550 อันเป็นจุดเริ่มต้นในการ

ปรับเปลี่ยนบทบาทของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีบทบาทอันหลากหลายสามารถเป็นพลังสำคัญที่จะพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในชุมชนแบบครบวงจร

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2512 โดยความริเริ่มจาก อาจารย์สวัสดิ์ สมานพันธ์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนชลประทานสงเคราะห์มีพระมหาลัทธิ กตสาโร เป็นผู้อำนวยการ พระมหาประนอม สุภโร (พระวิสุทธิปัญญาภรณ์) เป็นเลขานุการ ได้ดำเนินการเรียนการสอนมาถึง พ.ศ.2526 ต่อมา พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้เมตตาสร้างอาคารเรียนสองชั้น 1 หลัง หอประชุม 1 หลัง ขึ้นภายในวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) แล้วเสร็จปี พ.ศ.2527 ได้ให้คำขวัญศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไว้ว่า

น อนริย์ กริสุสาม ลูก พอ.ช จักไม่กระทำในสิ่งที่ต่ำทราม

ลูก พอ.ช จักกระทำในสิ่งที่ดีงาม

ลูก พอ.ช จะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์

นี่คือความสุขของพวกเราชาว พอ.ช

ได้ย้ายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มาเปิดทำการเรียนการสอนในวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เป็นแหล่งตอบสนองการแสวงหาความรู้ทางพระพุทธศาสนาในยุคใหม่ ในทุกวันอาทิตย์พุทธศาสนิกชนจะมาทำบุญตักบาตร ฟังปาฐกถาธรรมจากหลวงพ่อบุญานันทะ มากันเป็นครอบครัวได้นำบุตรหลานมาด้วย เวลาหลวงพ่อบุญานันทะแสดงปาฐกถาธรรม เด็กชอบวิ่งเล่นกัน ทำให้ผู้ปกครองไม่ค่อยมีสมาธิในการฟังปาฐกถาธรรม หลวงพ่อบุญานันทะ จึงแนะนำพ่อแม่ให้นำบุตรหลานเหล่านี้ ไปเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (พระอารามหลวง) และจัดพระที่มีความรู้ความสามารถไปสอน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง ดังคำโอวาทของพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ที่ได้ให้แก่คณะพระอาจารย์ ในวันปฐมนิเทศ ว่า เด็ก ๆ ที่มาเรียนชุกชนบ้างก็เป็นธรรมดาของเด็ก ขอให้พวกเราตั้งใจปลูกฝังธรรมะในเด็ก ๆ เหล่านี้ ให้ดีในวันนี้ อาจมีความหมายมากสำหรับพวกเขาในอีก 20 ปีข้างหน้าก็ได้,พ่อแม่ผู้ปกครองที่ได้เห็นความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมได้นำบุตรหลานไปเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) เป็นจำนวนมาก วิชาที่เปิดสอน คือ พุทธประวัติ ธรรมะ ศาสนพิธี ธรรมภาคปฏิบัติ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ศิลปกรรม นาฏศิลป์ ดนตรีไทย

4. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ

การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวโรกาสคล้ายวันพระราชสมภพ เป็นกิจกรรมที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ได้ดำเนินมานานแต่ไม่ได้อบรมอย่างเป็นระบบเมื่อสามเณรจบแล้วก็ฝากพระไปดูแลตามภูมิต่าง ๆ ต่อมาปี พ.ศ. 2524 ได้มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 12-15 ปี ได้เข้ามาบรรพชาเป็นสามเณรเพื่อศึกษาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในช่วงปิดภาคเรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน

ส่วนการฝึกอบรมในโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ นั้น มีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

ภาคทฤษฎี นั้นประกอบไปด้วย

1. วิชาธรรมะ
2. วิชาพุทธประวัติ
3. วิชาศาสนพิธี
4. วิชาธรรมประยุกต์
5. วิชาคำกลอนสอนธรรม
6. วิชาพุทธศาสนสุภาษิต

ภาคปฏิบัติ มีการฝึกปฏิบัติสมาธิวิปัสสนา และเดินธุดงค์ปัจจุบันการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ ได้รับความนิยจากผู้ปกครองทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด นำบุตรหลานมาบวชเป็นจำนวนมาก โดยเฉลี่ยปีละ 100-120 รูป ทางวัดจึงรับได้ประมาณ 100 รูป เนื่องจากข้อจำกัดด้านสถานที่และพระพี่เลี้ยง เมื่อเด็กบวชเป็นสามเณรแล้วพระอาจารย์จัดให้พักอยู่กันเป็นกลุ่ม จัดตารางอบรมชัดเจน มีพระพี่เลี้ยงคอยสอนเสขียวัตรให้ ได้จัดหลักสูตรขึ้นอย่างถาวรและมอบหมายให้พระอาจารย์เป็นผู้รับผิดชอบแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน

ตารางที่ 4.2 สถิติย้อนหลัง 5 ปีของโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ

ปี พ.ศ.	จำนวน/คน
พ.ศ.2554	96
พ.ศ.2555	99
พ.ศ.2556	96
พ.ศ.2557	102
พ.ศ.2558	64
รวม	457

ที่มา: เอกสารรายงานผลสรุปโครงการ สำนักงานวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

5. โครงการบวช เนกขัมมะบารมีศูร์-เสาร์-อาทิตย์

โครงการบวช เนกขัมมะบารมี เกิดจากการริเริ่มของ พระปัญญานันทมุนี (สง่า สุขโร) เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ทรงมีพระชนมายุครบ 60 พรรษา 2 เมษายน 2558

2. เพื่อให้โอกาสแก่อุบาสกอุบาสิกาผู้สนใจศึกษาปฏิบัติธรรมในวันหยุดทุกสัปดาห์ ศูร์-เสาร์-อาทิตย์ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง

3. เพื่อให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติ และได้ผลจากการปฏิบัตินำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกต้อง

ระเบียบในการปฏิบัติของโครงการ คือ ง่ายๆ กินง่าย นอนน้อย พุดน้อย เพียรปฏิบัติมาก ตรงต่อเวลา และมีสัมมาสติ

1. ง่ายๆ

1.1 ฟังพอใจในเสนาสนะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ งดเว้นการแต่งกายด้วยเครื่องสำอาง เครื่องประดับ

1.2 ปฏิบัติตน อยู่อย่างต่ำ มุ่งกระทำอย่างสูง มีจิตเอื้อเพื่อ แกร่งใจต่อผู้ปฏิบัติธรรม เหมือนญาติ และอยู่ร่วมปฏิบัติธรรมตลอดระยะเวลาของหลักสูตร

2. กินง่าย

2.1 บริโภคอาหารเช้า-เที่ยง และน้ำปานะ ที่เขาจัดไว้ต้อนรับ เพื่อให้ร่างกายนี้ง่ายต่อการปฏิบัติธรรม

2.2 วางจิตไว้ให้เบาสบาย ไม่กังวลเรื่องการกิน ละการยึดมั่นถือมั่น ว่าเนื้อ ว่าผัก เป็นสักว่าอาหารเท่านั้น

3. นอนน้อย

3.1 มุ่งขัดเกลากิเลส ละความพึงพอใจในการนอน มีสติกำหนดการนอน และหลับไปกับลมหายใจเข้า-ออก

3.2 ฟังพอใจใจการนั่งนอน พักผ่อนตามตารางที่กำหนดไว้ ด้วยใจยินดีต่อการฝึกฝน และสร้างบารมีตน

4. พุดน้อย

4.1 มีสติในการพูดเสียงเบา ๆ งดพูดเสียงดัง ละเว้นจากการพูดคำหยาบ พุดต่อเสียด พุดเพื่อเจ้า และพุดไม่จริง

4.2 งดเว้นจากการพูดและปิดมือนิ้วในขณะอยู่ห้องประชุมปฏิบัติ ห้องนอนหลังปิดไฟ และขณะทานอาหาร

5. เพียรปฏิบัติมาก

5.1 เพียรละบาปความทุกข์ชุ่นเคืองใจอันเกิดจากโลภะ โทสะ โมหะ และเพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นในใจอีก

5.2 เพียรสร้างบุญกุศลให้เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติธรรม และเพียรรักษาบุญกุศลนั้นไว้ในใจตลอดเวลา

6. ตรงต่อเวลา

6.1 ตรงต่อเวลา และปฏิบัติตามตารางปฏิบัติตลอดหลักสูตร ด้วยใจมุ่งมั่น และตั้งใจสร้างปัญญาบารมี

6.2 ตรงต่อเวลา ถึงสถานที่ปฏิบัติ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ให้โอกาสตนเองนั่งปฏิบัติสมาธิ ภาวนา เมื่อมาถึงก่อน

7. มีสัมมาสติ

7.1 มีสัมมาสติ ปฏิบัติกำหนดผ่านอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน อย่างมีสัมมาสติทุกลมหายใจเข้า-ออก

7.2 มีสัมมาสติ กำหนดพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต และพิจารณาธรรมทุกลมหายใจเข้า-ออก

ส่วนสถานที่ในการปฏิบัติธรรมนั้น มี หอประชุมศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ลานหินโค้ง อาคารศาลากรรมฐานใหม่ เป็นที่ปฏิบัติธรรม และเป็นที่พัก ศาลากรรมฐานใหม่เป็นอาคาร 2 ชั้น รองรับพุทธศาสนิกชนได้ ประมาณ 100-120 คน ปัจจุบันได้รับความสนใจในการการบวชนกขัมมะบารมีศูร์-เสาร์-อาทิตย์ตามลำดับ แต่ละรุ่นประมาณ 80-100 คน

ตารางที่ 4.3 ผลการสรุปสถิติโครงการบวชเนกขัมมะบารมีย้อนหลัง 5 รุ่น

รุ่นที่	วันที่อบรม	หญิง	ชาย	รวม
107	7-9 เมษายน 2560	106	17	123
106	31 มีนาคม-2 เมษายน 2560	32	2	34
105	24-26 มีนาคม 2560	42	8	50
104	17-19 มีนาคม 2560	34	5	39
103	10-12 มีนาคม 2560	51	4	55

ที่มา: จากเอกสารสรุปผลการดำเนินงานโครงการบวชเนกขัมมะบารมี

6. โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร เป็นโครงการอบรมศีลธรรมให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษา และหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ติดต่อมาขอรับการฝึกอบรม ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน บ้าง 3 วัน 2 คืน หรือ 2 วัน 1 คืน นับเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ได้ดำเนินการมาโดยตลอด พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้ให้ความหมายของคำว่า ค่ายพุทธบุตร ไว้คือ การมาอยู่พักแรมแบบพระพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์อยู่เพื่อผู้อื่น การอยู่เพื่อผู้อื่นนั้น หมายความว่า ไม่สร้างปัญหาให้ผู้อื่นมีปัญหาความเดือดร้อนเพราะการกระทำของเรา ขอให้พวกเราทุกคนที่เข้าค่ายพุทธบุตร ถืออุดมคติว่า อยู่อย่างต่ำมุ่งกระทำอย่างสูง ซึ่งหมายความว่า การมาเข้าค่ายให้อยู่อย่างฝึกตนเอง นอนกลด รับประทานอาหารเท่าที่จำเป็น ใส่เสื้อผ้าเท่าที่จำเป็น และได้วางวัตถุประสงค์ไว้ ในการจัดอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร (สุภวัฒน์ หนูพริก, 2536, น. 12-13) ไว้ดังนี้

1. ให้เยาวชนรักแผ่นดิน คือ พุทธบุตรทุกคนให้พิจารณาเห็นว่าแผ่นดินไทยเป็นมรดกที่มีค่า บรรพบุรุษของเรารักษาไว้ด้วยเลือดและเนื้อ เราจะต้องช่วยกันรักษาไว้เพื่ออนาคตต่อไป

2. ให้เยาวชนรักความเป็นเอกราชของชาติ คือ ให้ภูมิใจในประวัติศาสตร์ของตนเอง ที่เป็นไทยอยู่ได้เพราะอำนาจขอบพระธรรม พระเจ้าแผ่นดินไทยเคร่งครัดในศาสนา รักษาประเทศชาติด้วยธรรมะ

3. ให้เยาวชนรักในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นมรดกทางใจที่รับมาจากประเทศอินเดีย เดียวนี้เป็นของไทยไปแล้ว ประเทศไทยเป็นเมืองพระพุทธศาสนา ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นมรดกที่สำคัญที่เราควรรักษาไว้

4. ให้เยาวชนรู้จักบังคับตัวเอง ประพฤติดี ประพฤติชอบ ต้องมีความรู้ความสามารถดี และมีธรรมะเป็นหลักใจ

5. ให้เยาวชนมีความตื่นตัว ว่องไวก้าวหน้าในหน้าที่ของตัวเอง ตื่นตัว คือ ตื่นจากความ ลุ่มหลงจากสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย ว่องไว คือ มีใจที่ว่องไวในการศึกษาธรรม ก้าวหน้า คือ มีความ คิดค้นในเรื่องจิตใจ และหน้าที่การงานการศึกษา ดायรอยพระบาทพระศาสดา รู้จักวิถีชีวิตของ พระพุทธเจ้า แล้วนำมาเป็นแบบอย่างเพื่อปฏิบัติดำเนินรอยตามสืบอายุพระพุทธศาสนา เพื่อโลกา สงบเย็น ทำหน้าที่อย่างถูกต้อง โดยการทำดีด้วยตน ชักชวนผู้อื่นให้ทำดี และสนับสนุนคนดีให้ทำดี ยิ่งขึ้นไป,

ส่วนสาระธรรมตามหลักสูตร ฝึกอบรมให้เยาวชนได้เรียนรู้ มี วิถีชีวิตชาวพุทธ มารยาท ชาวพุทธ ศาสนพิธี เกียรติของความเป็นมนุษย์ สมธิภาวนา พระในบ้น ครูคือผู้ลิขิต เป็นต้น โดยใช้วิธีการบรรยายธรรม และฝึกปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ การเดินจงกลม การสวดมนต์ไหว้ พระ

โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตรนี้ ใช้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และ อาคารศาลากรรมฐานใหม่ เป็นที่ฝึกอบรมปฏิบัติธรรม และเป็นสถานที่พักรองรับเยาวชนได้ 100-200 คน ต่อ 1 โครงการ และตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่ทางโรงได้นิมนต์มาจำนวนคนขึ้นอยู่กับขนาด ของโรงเรียนนั้น ๆ เช่น โรงเรียนชลประทานวิทยา จำนวนนักเรียน ป.1-ม.6 เข้าอบรม 5,213 คน เป็นต้น

สรุปผลการปฏิบัติงานด้านการเผยแผ่ โครงการอบรม ค่ายพุทธบุตรนักเรียน นักศึกษา และข้าราชการในหน่วยงานราชการ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

ปี พ.ศ. 2555 เข้ารับอบรม	27	ครั้ง	รวม	7,862	คน
ปี พ.ศ. 2556 เข้ารับอบรม	31	ครั้ง	รวม	13,140	คน
ปี พ.ศ. 2557 เข้ารับอบรม	36	ครั้ง	รวม	12,272	คน

ที่มา: เอกสารรายงานผลการจัดโครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

4.1.2 สาระจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่ พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ผู้วิจัยได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ใน กิจกรรมแล้วทำการจดบันทึกไว้ นำมาสังเคราะห์และนำเสนอ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่ พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านการบำเพ็ญกุศลศพ

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
การ ประกอบ พิธี บำเพ็ญ กุศลศพ	พระองค์ผู้ แสดงธรรม กับเจ้าภาพ และแขกผู้ มาร่วมงาน ศพ	ทุกคนพร้อมกันใน ศาลาพระสงฆ์ผู้ แสดงธรรมขึ้น ธรรมาสน์เชิญทุก ท่านลุกขึ้นยืน ประชานจตุรูปเทียน หน้าโต๊ะหมู่บูชา หน้าตู้พระอภิธรรม และจตุรูปเคารพศพ (กตสวิทซ์ไฟ) ไหว้ พระรับศีล รับฟัง พระธรรมเทศนา และฟังพระสวด พระอภิธรรมศพ ถวายจตุปัจจัย กรวดน้ำรับพร กราบลาพระ	ศาลา บำเพ็ญ กุศล ศพ	19.00น.- 20.00น.	เป็นไป ตาม ขั้นตอน การ บำเพ็ญ กุศลศพ ของวัด	พระองค์แสดง ธรรมนำ เจ้าภาพและ แขกผู้มา ร่วมงาน ประกอบพิธี บำเพ็ญกุศล ศพตาม พิธีกรรมทาง ศาสนาของวัด ชลประทานฯ

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนในการบำเพ็ญกุศลศพ ของวัด ได้จัดอย่างเรียบง่าย ประหยัด ไม่มีการเลี้ยงอาหารหรือข้าวต้มในระหว่างประกอบพิธี พระเทศน์ได้แสดงธรรมให้ เจ้าภาพ และแขกเพื่อให้เกิดสติปัญญา โดยการนำผู้ตายมาเป็นครูสอนหรือครูใหญ่ พิธีกรรมต่างเริ่ม 1 ทุ่มตรงและต้องจบภายใน 2 ทุ่ม ทุกศาลา

ตารางที่ 4.5 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่ พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านการตัดบาตรสาธิตวันอาทิตย์

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
การ ประกอบ พิธีตัดบาตร วันอาทิตย์	ไวยาวัจกร กับผู้ที่มา ทำบุญตัด บาตร	นำไหว้พระ และทำวัตรเช้า แพลโดยใช้ แบบทำวัตร ของสวนโมก ขพลาราม	โรงเรียน พุทธธรรม และลาน หินโค้ง	9.00น.- 9.30น.	เป็นไปตาม ขั้นตอนการ ทำบุญตัด บาตรวัน อาทิตย์	ไวยาวัจกรได้นำทำวัตรเช้า กับญาติโยม ที่มาทำบุญตัด บาตร
	เจ้าอาวาสกับ ญาติโยมที่มา ทำบุญตัด บาตร	แสดงปาฐกถา ธรรมให้กับผู้ มาทำบุญตัด บาตร	ที่อาคาร โรงเรียน พุทธธรรม และลาน หินโค้ง	9.30น.- 10.30น.	เป็นไปตาม ขั้นตอนการ ทำบุญตัด บาตรวัน อาทิตย์	เจ้าอาวาสแสดง ปาฐกถาธรรม ให้กับผู้มา ทำบุญตัดบาตร ได้รับฟังธรรมะ
	ไวยาวัจกร กับญาติโยม ที่มาทำบุญ ตัดบาตร	นำไหว้พระรับ สีลถวาย สังฆทานและ ทำบุญตัด บาตรพระ	ลานหิน โค้ง	10.30น.- 11.00น.	เป็นไปตาม ขั้นตอนการ ทำบุญตัด บาตรวัน อาทิตย์	ไวยาวัจกรได้นำผู้มาทำบุญ ได้กล่าวคำไหว้ พระรับสีลถวาย สังฆทานและ ตัดบาตรถวาย ภัตตาหารเพล แก่พระสงฆ์
	ไวยาวัจกร กับญาติโยม ที่มาทำบุญ ตัดบาตร	ไวยาวัจกรนำผู้ มาทำบุญสวด มนต์บทพิเศษ	ลานหิน โค้ง	เวลา 11.00น.- 12.00น.	เป็นไปตาม ขั้นตอนการ ทำบุญตัด บาตรวัน อาทิตย์	เพื่อรอให้พระ ได้ฉันเพลและ อนุโมทนาภา ถาให้พรต่อไป

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการประกอบพิธีการตัดบาศตราชาติวันอาทิตย์ เริ่มแรกทำให้ผู้ที่มาทำบุญได้มีจิตเป็นสมาธิก่อน โดยการทำวัตรเช้าแปลบทสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ แล้วจึงได้ปาฐกถาธรรมเพื่อให้เข้าใจในหลักธรรมในพระพุทธศาสนา และให้เกิดข้อคิดสะกิดใจแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 4.6 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
เคารพธงชาติ/ไหว้พระรับศีลก่อนเข้าห้องเรียน	พระอาจารย์/ครู/นักเรียน	-ตัวแทนนักเรียนนำธงชาติขึ้นเสาธงร่วมร้องเพลงชาติไทย -พระน่านักเรียนไหว้พระรับศีลและฟังโอวาทจากพระอาจารย์ก่อนการเรียนการสอน	หน้าเสาธง/ หอประชุม ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	8.00น.- 8.45น.	เป็นกิจกรรมทางศูนย์ให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมและไหว้พระรับศีลและฟังโอวาทจากพระอาจารย์	เพื่อให้พระอาจารย์ได้นำไหว้พระรับศีลและให้โอวาทแก่นักเรียนก่อนเข้าห้องเรียน
การเรียนการสอนช่วงเช้า	พระอาจารย์/ครู/นักเรียน	พระอาจารย์/ครูอาสาทำการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในห้องเรียนตามตารางที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้จัดมอบหมายให้สอน	ห้องเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	8.45น.- 11.15น.	กิจกรรมการเรียนการสอนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	พระอาจารย์/ครูอาสาทำการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในแต่ละวิชาที่ได้รับให้สอน

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
ร่วมกันรับประทานอาหาร	พระอาจารย์/ครู/นักเรียนผู้ปกครอง	ครูอาสา/ผู้ปกครอง/นักเรียนร่วมกันถวายภัตตาหารเพลแก่พระอาจารย์และรับประทานอาหารไปรับประทานกันตามสถานที่ ๆ วัดได้จัดให้	หน้าห้องประชุม ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	11.15น.- 12.00น.	การจัดเลี้ยงนักเรียน/ครูอาสา/ผู้ปกครอง/พระอาจารย์	ร่วมกันรับประทานอาหารของนักเรียน/ครูอาสา/ผู้ปกครอง/พระอาจารย์ให้เป็นกันเอง
การเรียนการสอนพิเศษช่วงบ่าย	พระอาจารย์/ครู/นักเรียน	เป็นการเรียนการสอนพิเศษที่นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามอัธยาศัย มีวิชานาฏศิลป์ ศิลปกรรม ภาษา และคณิตศาสตร์	ห้องเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	13.00น.- 15.00น.	การเรียนการสอนพิเศษ	เป็นวิชาเสริมที่ทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้จัดให้นักเรียนได้เลือกเรียนได้ตามอัธยาศัย

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมในการเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชนเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการจัดการเรียนการสอน และให้การอบรมฝึกฝนหลักธรรมคำสอนที่ถูกต้องและเป็นหลักการสำหรับการดำเนินชีวิตให้แก่เด็กผู้เป็นเยาวชนของชาติ

ตารางที่ 4.7 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่ พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้าน โครงการบรรพชาสามเณร ภาควัดคู้ออนเฉลิมพระเกียรติฯ

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
ทำวัตรเช้า	คณะพระพี่เลี้ยง/กับสามเณร	คณะพระพี่เลี้ยงได้นำสามเณรทำวัตรเช้าแปลและนั่งสมาธิฝึกจิตภาวนาและเดินจงกรม	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	04.30 น.	กิจวัตรประจำวัน	ทำวัตรเช้าแปล-นั่งสมาธิภาวนา/เดินจงกรมเพื่อฝึกข้อวัตรปฏิบัติ
เดินบิณฑบาต	คณะพระพี่เลี้ยง/กับสามเณร	คณะพระพี่เลี้ยงได้นำสามเณรออกบิณฑบาต	ตามหมู่บ้านที่ได้กำหนดไว้	05.30 น.	กิจวัตรประจำวัน	ออกรับอาหารบิณฑบาตจากผู้มาตักบาตรและจากพ่อแม่พี่น้องสามเณร
ฉันเช้า	พระวิทายากร/คณะพระพี่เลี้ยง/กับสามเณร	พระวิทายากร/คณะพระพี่เลี้ยงได้นำสามเณรฉันภัตตาหารเช้า	ลานหินโค้ง	07.00 น.	กิจวัตรประจำวัน	ฉันภัตตาหารเช้า
ฝึกปฏิบัติ/รับฟังธรรม	พระวิทายากรกับสามเณร	พระวิทายากรได้นำฝึกปฏิบัติวิถีชีวิตประจำวัน/ฟังบรรยายธรรม	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	09.00 น.	กิจวัตรประจำวัน	เพื่อให้สามเณรได้นุ่งห่มผ้าได้และรับฟังธรรมจากพระอาจารย์

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
ฉันภัตตาหาร	พระวิฑายกร/ คณะพระพี เลี้ยงกับ สามเณร	รับภัตตาหารจาก ผู้มาถวาย/พ่อแม่ แล้วฉันเพล ร่วมกัน	ลานหิน ไค้ง	11.00น.	กิจวัตร ประจำวัน	พระวิฑายกร/คณะ พระพีเลี้ยงกับ สามเณรร่วมกันฉัน ภัตตาหารเพล-ให้ พรญาติโยม
ฝึกปฏิบัติ/ รับฟังธรรม	พระวิฑายกร/ กับสามเณร	พระวิฑายกรนำ สามเณรได้ฝึก สมาธิ/และฟัง ธรรมตามหัวข้อ ในแต่ละวัน	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษา พระพุทธศา สนาวัน อาทิตย์	13.00น.	กิจวัตร ประจำวัน	รับการอบรม บรรยายธรรมะ จากพระอาจารย์
ทำวัตรเย็น	พระวิฑายกร/ กับสามเณร	พระวิฑายกรได้ นำทำวัตรเย็น แปล - นั่งสมาธิ ภาวนาและเดิน จงกรม	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษา พระพุทธศา สนาวัน อาทิตย์	18.00น.	กิจวัตร ประจำวัน	ทำวัตรเย็นแปล-นั่ง สมาธิภาวนา/เดิน จงกรมเพื่อฝึกข้อ วัตรปฏิบัติ
ฝึกปฏิบัติ/ รับฟังธรรม	พระวิฑายกร/ คณะพระพี เลี้ยงกับ สามเณร	พระวิฑายกรเปิด สื่อการสอน ธรรมะเช่นพุทธ ประวัติและ ท่องจำคำกลอน สุภาษิต-คำ อาราธนาต่างๆ	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษา พระพุทธศา สนาวัน อาทิตย์	20.00น.	กิจวัตร ประจำวัน	คู่มือธรรมะ/ท่องจำ คำกลอนสุภาษิต-คำ อาราธนาต่างๆ
จำวัด	พระวิฑายกร/ คณะพระพี เลี้ยงกับ สามเณร	จำวัดพักผ่อน อย่างมีสติ	ศูนย์ศึกษา พระพุทธศา สนาวัน อาทิตย์	21.30น.	กิจวัตร ประจำวัน	พักผ่อนอย่างมีสติ

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมปฏิบัติของสามเณรในการฝึกอบรมเพื่อให้สามเณร ได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ให้ถูกต้องตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตามจุดประสงค์ของโครงการ คือ เป็นลูกที่ดีของ พ่อ แม่ เป็นศิษย์ที่ดี ของครูบาอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และเป็นสาวกที่ดีของ ศาสนา

ตารางที่ 4.8 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) โครงการบวชนกขัมมะบารมี สุวรรณี เสาร์ อาทิตย์

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
รับสมัคร	พระอาจารย์/ พุทธอาสา/ผู้ มาบวชปฏิบัติ ธรรม	รับลงทะเบียนผู้ มาบวชปฏิบัติ ธรรม	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	สุกัรเวลา 15.00น.	ขั้นตอน การรับ สมัคร	เปิดรับผู้มาบวช ปฏิบัติธรรมเข้าสู่ โครงการ
ทำวัตรเย็น	พระอาจารย์/ผู้ มาบวชปฏิบัติ ธรรม	พระอาจารย์นำ ผู้มาบวชปฏิบัติ ธรรมได้ทำวัตร เย็นแปลและ สมาทานศีล 8 นุ่งขาวห่มขาว	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	17.00น.	เป็น กิจกรรม ทาง ศาสนา	พระอาจารย์กับผู้ มาบวชปฏิบัติ ธรรมได้ทำวัตร เย็นแปลและ สมาทานศีล 8 นุ่ง ขาวห่มขาวเข้าสู่ การบวชนกขัม มะบารมี
รับฟัง โอวาท	เจ้าอาวาส/ผู้ มาบวชปฏิบัติ ธรรม	เจ้าอาวาสได้ให้ โอวาทแก่ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	ศาลา กรรมฐาน ใหม่/ พิพิธภัณฑ์ ปัญญาบัณฑิต ภิกขุ	18.00น.	รับฟัง โอวาท	เพื่อฟังโอวาท จากเจ้าอาวาสถึง การปฏิบัติธรรม

ตารางที่ 4.8(ต่อ)

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
ข้อวัตร ปฏิบัติ	พระ อาจารย์/ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	พระอาจารย์ได้ แนะนำข้อ ปฏิบัติต่าง ๆ ใน การฝึกอบรม และการวางกาย วางจิตให้กับผู้ มาบวชปฏิบัติ ธรรม	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	19.30น.	ข้อวัตร ปฏิบัติ	เพื่อให้ผู้มาบวช ปฏิบัติธรรมได้ ทราบถึงข้อวัตร ปฏิบัติต่าง ๆ ใน การฝึกอบรมและ การวางกาย วาง จิตได้อย่าง ถูกต้อง
พักผ่อน	ผู้มาบวช ปฏิบัติธรรม	ผู้มาบวชปฏิบัติ ธรรมได้ทำกิจ ส่วนตัวและ พักผ่อนอย่างมี สติ	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	21.30น.	ข้อวัตร ปฏิบัติ	พักผ่อนอย่างมี สติ
ทำวัตรเช้า	พระ อาจารย์/ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	พระอาจารย์ได้ นำทำวัตรเช้า แปล และนั่ง สมาธิฝึกจิต ภาวนาและเดิน จงกรม 2-3 จังหวะ ฝึก โยคะ บริหาร กาย-จิต	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	เสาร์ 04.00น.- 05.45น.	ข้อวัตร ปฏิบัติ	พระอาจารย์และ ผู้มาบวชปฏิบัติ ธรรมได้ทำวัตร เช้าและฝึกจิต ภาวนาและฝึก โยคะบริหารกาย- จิต

ตารางที่ 4.8(ต่อ)

ข้อมูลเหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
เดินจงกรม	พระ อาจารย์/ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	พระอาจารย์ได้ นำนั่งสมาธิฝึก จิตภาวนาและ เดินจงกรม 2-3- 4จังหวะ	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	09.00 น.- 11.00 น.	ข้อวัตร ปฏิบัติ	ฝึกเดินจงกรม จังหวะที่ 2 และที่ 3
เดินจงกรม	พระ อาจารย์/ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	พระอาจารย์ได้ นำนั่งสมาธิฝึก จิตภาวนาและ เดินจงกรม 4-5- 6จังหวะ	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	13.00 น.- 15.00 น.	ข้อวัตร ปฏิบัติ	ฝึกเดินจงกรม จังหวะที่ 4 ที่ 5 และที่ 6
ทำวัตรเย็น	พระ อาจารย์/ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	พระอาจารย์ได้ นำทำวัตรเย็น แปล - นั่งสมาธิ ภาวนาและเดิน จงกรม	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	17.00 น.- 18.30 น.	ข้อวัตร ปฏิบัติ	ทำวัตรเย็นแปล-นั่ง สมาธิภาวนา/เดิน จงกรมเพื่อฝึกข้อ วัตรปฏิบัติ
สนทนา ธรรม	พระ อาจารย์/ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	พระอาจารย์ได้ กล่าวนำใน หัวข้อสนทนา ธรรม การเวียน ว่ายตายเกิด- ปัจจุสมุปบาท ให้ผู้มาบวช ปฏิบัติธรรมได้ สนทนาธรรม กัน	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	19.30 น.- 21.30 น.	ร่วม สนทนา ธรรม	พระอาจารย์และผู้ มาบวชปฏิบัติ ธรรมได้สนทนา ธรรมกันถึงการ เวียนว่ายตายเกิด- ปัจจุสมุปบาท

ตารางที่ 4.8(ต่อ)

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
ทำวัตรเช้า	พระ อาจารย์/ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	พระอาจารย์ได้ นำทำวัตรเช้า แปล และนั่ง สมาธิฝึกจิต ภาวนาและเดิน จงกรม 5-6 จังหวะ ฝึก โยคะ บริหาร กาย-จิต	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	อาทิตย์ 04.00น.- 06.00น.	ข้อวัตร ปฏิบัติ	พระอาจารย์และ ผู้มาบวชปฏิบัติ ธรรมได้ทำวัตร เช้าและฝึกจิต ภาวนาและฝึก โยคะบริหารกาย- จิต
เดินจงกรม	พระ อาจารย์/ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	พระอาจารย์ได้ นำผู้มาบวช ปฏิบัติธรรม เดินจงกรมตาม บริเวณต่าง ๆ ของวัด	บริเวณต่าง ๆ ของวัด	06.30น.- 07.30น.	ข้อวัตร ปฏิบัติ	พระอาจารย์และ ผู้มาบวชปฏิบัติ ธรรมได้ร่วมกัน เดินจงกรมยาม เช้า รื่นรมย์ได้ร่วม วัดชลประทานฯ
ร่วมตัก บาตรสาธิต	พระ อาจารย์/ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	พระอาจารย์ได้ นำผู้มาบวช ปฏิบัติธรรมได้ ร่วมกิจกรรมตัก บาตรสาธิตวัน อาทิตย์และ รับประทาน อาหาร	ลานหินโค้ง	09.00น.- 12.00น.	กิจกรรม ตักบาตร สาธิตวัน อาทิตย์	เพื่อให้ผู้มาบวช ปฏิบัติธรรมได้ ร่วมกิจกรรมตัก บาตรสาธิตวัน อาทิตย์

ตารางที่ 4.8(ต่อ)

ข้อมูลเหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
ฟังข้อคิด สะกิดใจ ก่อนกลับ	พระ อาจารย์/ผู้มา บวชปฏิบัติ ธรรม	ผู้มาบวชปฏิบัติ ธรรมรับฟัง ข้อคิด จากพระ อาจารย์ ใน หัวข้อ หลักคิด การดำเนินชีวิต หลากหลาย มุมมอง	ศาลา กรรมฐาน ใหม่	13.00น.- 14.30น.	กิจกรรม ก่อนกลับ บ้าน	เพื่อให้เกิดข้อคิด สะกิดใจนำ หลักธรรมไป ประยุกต์ใช้ใน ชีวิตได้อย่างต้อง ถูก

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดต่าง ๆ ในกานฝึกอบรมให้กับผู้มาบวชปฏิบัติธรรมในโครงการบวชเนกขัมมะบารมี สุภรณ์ เสาร์ อาทิตย์ ให้เป็นตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติ และนำผลจากการปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

ตารางที่ 4.9 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่ พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
พิธีเปิด โครงการ	พระ อาจารย์/ ครู/ นักศึกษา	ประธานในพิธี จุดธูปเทียนบูชา พระรัตนตรัย เปิดงาน -ตัวแทน คณาจารย์กล่าว รายงานการ อบรม -ประธานให้ โอวาทแก่ นักศึกษา พยาบาลที่เข้า รับการฝึกอบรม -พิธีมอบตัวเป็น ศิษย์	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์	09.00น.- 10.00น.	ขั้นตอน การเปิด โครงการ	เป็นพิธีการเปิด โครงการเพื่อให้ พระอาจารย์/ครู/ นักศึกษาได้ทำ ความเข้าใจใน ขั้นตอนการ ฝึกอบรม
แนะนำ ตัว	พระ อาจารย์/ นักศึกษา	พระอาจารย์ แนะนำพระ วิทยากรให้ทราบ ชื่อและทำหน้าที่ อะไรบรรยาย เรื่องอะไรและ ฟังบรรยายเรื่อง การเป็นชาวพุทธ ที่ถูกต้อง	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์	10.30น.- 11.15น.	แนะนำ พระ วิทยากร	เพื่อให้นักศึกษา ได้รู้จักพระ วิทยากรทุกรูปมี หน้าที่อะไรบ้าง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อมูลเหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
ธรรมบรรยาย	พระอาจารย์/นักศึกษา	พระอาจารย์บรรยายธรรมให้นักศึกษาฟังเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมนำชีวิตให้เป็นสุข	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	13.00น.- 14.30น.	ฟังธรรม บรรยาย	เพื่อบรรยายธรรมให้นักศึกษาฟังเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนำชีวิต
ธรรมบรรยาย	พระอาจารย์/นักศึกษา	พระอาจารย์บรรยายธรรมให้นักศึกษาฟังเรื่อง ธรรมะกับอาชีพพยาบาล	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	14.45น.- 16.15น.	ฟังธรรม บรรยาย	เพื่อบรรยายธรรมให้นักศึกษาฟังเรื่อง ธรรมะกับอาชีพพยาบาล
ทำวัตรสวดมนต์แปล	พระอาจารย์/นักศึกษา	พระวิทยากรได้นำทำวัตรเย็นแปล - นั่งสมาธิภาวนาและเดินจงกรม	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	18.30น.- 20.00น.	ทำวัตร สวดมนต์ แปล	ทำวัตรเย็นแปล-นั่งสมาธิภาวนา/เดินจงกรมเพื่อฝึกข้อวัตรปฏิบัติ
ธรรมบรรยาย	พระอาจารย์/นักศึกษา	พระอาจารย์บรรยายธรรมให้นักศึกษาฟังเรื่อง หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	20.15น.- 22.00น.	ฟังธรรม บรรยาย	เพื่อบรรยายธรรมให้นักศึกษาฟังเรื่อง หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ทำวัตรสวดมนต์แปล	พระอาจารย์/นักศึกษา	พระวิทยากรได้นำทำวัตรเช้าแปล - นั่งสมาธิภาวนาและเดินจงกรม	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	วันที่ 2 ของการอบรม เวลา 05.00น.	ทำวัตร สวดมนต์ แปล	ทำวัตรเช้าแปล-นั่งสมาธิภาวนา/เดินจงกรมเพื่อฝึกข้อวัตรปฏิบัติ

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อมูล เหตุการณ์	ใคร/กับใคร	วิธีการ	สถานที่	เวลา	อย่างไร	เหตุผล
ธรรม บรรยาย	พระ อาจารย์/ นักศึกษา	พระอาจารย์ บรรยายธรรม ให้นักศึกษาฟัง เรื่อง รุ่งอรุณ ของชีวิตที่ดั่งงาม	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์	09.00น.- 11.00น.	ฟังธรรม บรรยาย	เพื่อบรรยายธรรม ให้นักศึกษาฟัง เรื่องรุ่งอรุณของ ชีวิตที่ดั่งงาม
พิธี อธิษฐาน จิตและ ปิด โครงการ	พระ อาจารย์/ นักศึกษา	พระอาจารย์ได้ นำอธิษฐานจิต เพื่อชีวิตใหม่ ใครเคยทำไม่ดี ต่อพ่อต่อแม่ต่อ เพื่อนต่อครูให้ จดบรรยายลง กระดาษแล้ว นำไปตักบาตร ความชั่วแล้วเผา ทิ้งไปให้หมด อย่าให้เหลืออยู่ ในจิตใจและ เพื่อไม่ให้เราได้ ทำสิ่งไม่ดีอีก ต่อไป	ห้องประชุม ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์	13.00น.- 15.00น.	พิธี อธิษฐาน จิตและ ปิด โครงการ	เพื่อให้นักศึกษา ได้ตระหนักถึงสิ่ง ไม่ดีที่เคยทำแล้ว จดใส่กระดาษ นำไปตักบาตร ความชั่วให้หมด ไป และต่อไปจะ ไม่ทำสิ่งที่ไม่ดีอีก

จากตารางที่ 4.9 ทำให้เป็นถึงขั้นตอนในการฝึกอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนนักศึกษาได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนและควรปฏิบัติอย่างไรไม่ให้ผิดต่อหน้าที่ของตนเอง

4.1.3 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

จากการสัมภาษณ์ในกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ผู้บริหารกิจกรรมในแต่ละโครงการ 6 รูป ครูและวิทยากร 12 รูป/คน และผู้เข้าร่วมกิจกรรม/ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 24 ท่าน รวม 42 รูป/ท่าน พบว่า

1. การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย

การจัดงานศพที่ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ได้จัดขึ้น ยังคงเป็นไปตามขั้นตอนที่ของหลวงพ่อบุญญานันทภิกขุได้วางไว้ทุกประการและจัดระเบียบให้ดีขึ้นให้เข้ากับยุคสมัย ดังคำสัมภาษณ์ของ

พระมหารวย กิตติคุณ โณ (ผู้ช่วยเจ้าอาวาส) หัวหน้าสำนักงานฌาปนกิจว่า "การจัดงานศพเป็นไปตามหลักการของหลวงพ่อบุญญาที่ว่า ประหยัด เรียบง่าย เป็นประโยชน์ ส่งเสริมปัญญา และเจ้าอาวาส พระบุญญานันทมุนี ได้กล่าวขำว่า ฌาปนสถานวัดชลประทานรังสฤษฎ์ คือฌาปนสงเคราะห์ มาด้วยน้ำตากลับด้วยความอุ้นใจ ท่านคือญาติเรา เพื่อให้การบริการฌาปนสถานของวัดเป็นไป เพื่อหยุดยั้งความยากจนเพราะทำศพ และร่วมสืบสารปณิธานหลวงพ่อบุญญา ทำศพให้เป็นบุญ อย่าทำศพให้เป็นบาป เรียบง่าย ประหยัด ประโยชน์ ถูกต้องตามธรรมเนียม"จนได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ

พระมหาสมเกียรติ กิตติสโมรองหัวหน้าฌาปนกิจฝ่ายสถานที่ ว่า "การจัดงานศพที่หลวงพ่อบุญญาได้ทำไว้มีคนนิยมมากจนบางครั้งถึงแม้ศาลาจะเต็มก็ยังยืนยั้นจะทำที่วัดนี้ถึงแม้จะรออีกหลายวันก็ตาม โดยนำศพญาติเก็บไว้ที่โรงพยาบาลเพื่อให้ได้มาจัดที่วัด"

ด้านความประหยัด เรียบง่าย พล.อ.ต.ดร.ทวีศักดิ์ เทรธาเจ้าภาพงานศพ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า "เห็นด้วยกับนโยบายของวัดในด้านความประหยัดเรียบง่ายทำให้เห็นการเปรียบเทียบการจัดงานศพ แบบ คนตายขายคนเป็น ทำให้ก่อทุกข์ให้คนอื่นอยู่ ทำให้เห็นว่าการคิดแบบพอเพียงทางสายกลางจะเป็นแนวทางที่ควรส่งเสริมสนับสนุน"

พระมหาสารานุจนุทสโรพระนักเทศน์ให้สัมภาษณ์ว่า "เป็นการจัดงานที่ประหยัด ทรัพยากรธรรมชาติ เช่นอาหาร, งบประมาณ, เวลา,แรงงาน,และไม่ก่อให้เกิดขยะมลพิษให้วัดและสังคม" และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ

นางชุตินา ทันธิตผู้มาร่วมงานศพ ว่า "ประหยัด คนจน คนรวยเท่าเทียมกัน รู้สึกสบายในเวลาเข้าวัด ไม่เป็นธุรกิจ รู้สึกดีไม่แบ่งแยก ทำให้รู้สึกว่าไม่เกิดความแตกต่างระหว่างชนชั้น คนทุกคนสามารถเข้าถึงได้"

ด้านก่อให้เกิดประโยชน์ พล.อ.ต.ดร.ทวีศักดิ์ เทรฐยาเจ้าภาพงานศพ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า "ประโยชน์ทางตรง ทำให้ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ ประโยชน์ทางอ้อม เป็นตัวอย่างที่ดีต่อการจัดงานศพที่เรียบง่าย มองเห็นแก่นแท้ของการจัดงานศพ"

ด้านการส่งเสริมสติปัญญา พระมหาสำราญ จนุทสโรพระนิกเทศน์ ให้สัมภาษณ์ว่า "ทำให้เจ้าภาพและแขกได้สติปัญญาได้เจริญมรรณานุสติ เห็นสังขธรรมชีวิต" และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ

นางชุตินา ทันธิตผู้มาร่วมงานศพ ว่า "เป็นธรรมะที่ฟังง่ายไม่น่าเบื่อสำหรับคนสมัยใหม่ เข้าใจง่ายดี"

สรุปการสัมภาษณ์พบว่า เป็นงานที่ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) จัดให้เป็นไปตามนโยบายของพระพรหมมิ่งคลาจารย์(หลวงพ่อบุญญานันตภิกขุ) เพื่อให้การจัดงานศพดำเนินไปอย่างประหยัด เรียบง่าย เป็นประโยชน์และส่งเสริมสติปัญญา เข้ากับยุคสมัยใหม่ ไม่แบ่งแยกชนชั้น คนรวยคนจนสามารถเข้าถึงได้ ช่วยประหยัดงบประมาณ และไม่ก่อให้เกิดขยะมลพิษให้กับทางวัดและสังคม

2. การทำบุญตักบาตรสาริต วันอาทิตย์

การทำบุญตักบาตรสาริตวันอาทิตย์เป็นกิจกรรมที่ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ได้จัดขึ้นมาเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มาร่วมกันทำบุญในวันอาทิตย์ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา และตามอุดมการณ์ของ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (บุญญานันตภิกขุ) ที่ว่า คิดดี พูดดี ทำดี คบคนดี และไปสู่สถานที่ดี ดังคำสัมภาษณ์ของ

พระครูสิริคุณากร ผศ.ดร. (ผู้ช่วยเจ้าอาวาส) ประธานนำพระรับบาตรการทำบุญตักบาตร ให้สัมภาษณ์ว่า "ช่วยให้คนได้ทำความดี สร้างไมตรีต่อกัน ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยทางวัดจะส่งเสริมให้ รู้จักคิดดี พูดดี ทำดี คบคนดี และไปสู่สถานที่ดี ๆ การคิดพูดทำดี ต้องทำทุกวัน ไม่ใช่แค่จะมาทำกันเฉพาะในวันอาทิตย์เท่านั้น แต่ควรทำทุกวันให้เป็นนิสัย ความดีก็จะเกิดแก่ตัวเรา และช่วยให้สังคมดีขึ้น"

พระมหาสหัส ฐิตสาโร,รศ.ดร.ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ให้สัมภาษณ์ว่า "การทำบุญตักบาตรสาริต วันอาทิตย์ คือ การเปิดวัดวันอาทิตย์ให้เป็นประโยชน์

1.เปิดโอกาสให้ญาติโยมได้มาศึกษาธรรมะทั้งจากการฟังการบรรยายและจากการอ่านบทสวดมนต์

2. ญาติโยมได้มีโอกาสได้ทำบุญตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 10 ประการ อย่างสมบูรณ์ในวันเดียวกัน

3. ได้พบปะกันระหว่างวงศาคณาญาติ เพราะก่อนหรือหลังกิจกรรม เป็นช่วงว่างสำหรับผู้มาร่วมทำบุญ

4. อุบาสก อุบาสิกา ได้แสดงออกถึงความศรัทธาในพระพุทธศาสนา สนใจในหลักธรรมะ จึงได้มาศึกษาและนำไปปฏิบัติ"

พระมหานพ สหายปลุ โย (ผู้ช่วยเจ้าอาวาส) กรรมการฝ่ายปกครอง ให้สัมภาษณ์ว่า "เป็นกิจกรรมที่เด่นชัดของวัดเนื่องจากการเปิดโอกาสให้คนได้ทำบุญฟังธรรมและเป็นการเปิดโอกาสให้พระภิกษุผู้มีความรู้ความสามารถได้ฝึกหัดตนเองด้วยการแสดงปาฐกถาธรรมเป็นการสืบทอดเจตนารมณ์ของหลวงปู่ปัญญานันทภิกขุด้วย"

พระนพคุณ ดิग्ฆปลุ โย พระรับบาท/กรรมการฝ่ายปกครอง ให้สัมภาษณ์ว่า "เป็นนโยบายของหลวงปู่ปัญญานันทภิกขุที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้นำครอบครัวมาร่วมกันทำบุญตักบาตร เพราะว่าเป็นวันอาทิตย์เป็นวันหยุดราชการ และจะทำให้ครอบครัวที่มาทำบุญตักบาตรมีความรักความอบอุ่นซึ่งกันและกันในครอบครัว"

คุณสมคิด วิไลลักษณ์ผู้ทำบุญตักบาตรวันอาทิตย์ ให้สัมภาษณ์ว่า "จัดเป็นวัดที่มีการสอนที่ดีมาก จัดระเบียบเรื่องต่างๆ ได้ดีทั้งงานบวชงานศพ เรียบง่ายและประหยัด ถูกต้องตามแบบแผน วัดร่มรื่น"

นางจณณเจิม ยวลีผู้มาทำบุญตักบาตรวันอาทิตย์ ให้สัมภาษณ์ว่า "เป็นการเปิดโอกาสให้คนได้มีเวลาได้ทำบุญตักบาตรเพราะว่าเนื่องจากอายุมากไม่มีเวลาดื่นเช้าได้ตักบาตรการตักบาตรวันอาทิตย์สะดวกดีและสามารถชวนลูกหลานมาได้ด้วยเพราะเขาหยุดงานทำให้มีเวลาได้อยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา"

นางศรีวัฒนา ยวลีผู้มาทำบุญตักบาตรวันอาทิตย์ ให้สัมภาษณ์ว่า "พี่ชวนมาทำบุญด้วยทำให้ญาติพี่น้องได้มาทำบุญร่วมกันและสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้มีความสุขมากขึ้น"

สรุปผลการสัมภาษณ์ การทำบุญตักบาตรสาธิตวันอาทิตย์เป็นการเปิดวัดในวันอาทิตย์ เพราะเป็นวันหยุดสากล แทนวันพระหรือวันธรรมสวนะ เพื่อเปิดโอกาสให้ญาติโยมได้นำครอบครัวและญาติพี่น้องตลอดจนคนรอบข้างได้มาทำบุญตักบาตรในวันอาทิตย์ เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมที่วัดได้จัดขึ้น เช่น ไหว้พระรับศีล ทำวัตรเช้า รับฟังปาฐกถาธรรม ทำบุญตักบาตร และถวายสังฆทาน เป็นต้น เพื่อให้เกิดคุณงามความดีแก่ตนเองและครอบครัว

3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

การดำเนินการเรียนสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังษย์ ได้เปิดการเรียนการสอนทุกปี เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ ดังคำสัมภาษณ์ของ

พระภุควณัฐสร มุนิจโร,ดร.เลขานุการฯ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ว่า "หลักสูตรของ(พอ.ช)จะใช้หลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นำมาบูรณาการกับองค์การทางพระพุทธศาสนาแล้วประยุกต์ใช้กับศูนย์ศึกษาของเรา ส่วนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนนั้น ศูนย์เราจะใช้หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ ไตรสิกขา 3 คือ สติ สมาธิ และ ปัญญา สติ เป็นหลักการพัฒนาระดับความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม สมาธิ เป็นหลักการพัฒนาจิตใจให้มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพในการคิดพิจารณาตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำ การใด ๆ ปัญญา เป็นหลักการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ รู้จักสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็น และสามารถแยกแยะวิเคราะห์สืบหาสาเหตุของสิ่งทั้งหลายได้ชัดเจน มาจัดการเรียนการสอนโดยช่วงเช้าได้ให้นักเรียนได้ไหว้พระรับศีล นั่งสมาธิ และรับฟังโอวาทจากพระอาจารย์ก่อนที่จะเข้าห้องเรียนและสอนในเรื่องของปัญญาด้วยการเรียนรู้พุทธประวัติ ธรรมะ ศาสนพิธี เป็นต้น ส่วนภาคบ่ายเป็นการเรียนพิเศษที่นักเรียนจะเรียนหรือไม่ก็ได้ เลือกเรียนได้ตามอัธยาศัย มี วิชานาฏศิลป์ ศิลปกรรม ภาษา และ คณิตศาสตร์"

พระมหาวัลลภ สุจิตโตพระอาจารย์สอน ให้สัมภาษณ์ว่า "การเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนที่มาเรียนได้เข้าใจบทธรรมะและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของตนตามสถานะต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับช่วงวัยของตนเอง และได้ซึมซับถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่มีต่อตน และได้รู้จักทำคุณตอบแทนท่าน"

พระมหาสำราญจันทโร พระอาจารย์สอน ให้สัมภาษณ์ว่า "เป็นการเผยแพร่คำสอนทางพระพุทธศาสนาแบบเข้าถึงตั้งแต่ตัวเยาวชนและครอบครัวเป็นการปลูกฝังหลักธรรมตั้งแต่ยังเยาว์ ให้เด็กเป็นคนดีมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม"

จากการสัมภาษณ์ ครูอาสา ผู้ปกครอง และนักเรียนพบว่าการจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนของตนเองจนเกิดผลการเรียนที่ดี และมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น

อาจารย์ประชุม อัฐสวน ครูอาสา ให้สัมภาษณ์ว่า "เมื่อปี พ.ศ. 2530 ได้ยื่นหลวงพ่อบุระกาศหาครูมาช่วยสอน รร.พุทธฯ เลขสนใจอาสาจะไปช่วยสอน โดยคิดที่จะเอาลูกชายไปเรียนด้วย จึงไปอาสาและได้นำลูกชายพร้อมทั้งนักเรียน รร.วัดบางกระดี่บางส่วนมาเรียนด้วย เนื่องจาก รร.วัดบางกระดี่ ถึงจะอยู่ในวัดก็จริงแต่ไม่มีพระที่จะมาสอนธรรมะให้ผ่านมา 20 กว่าปีครู

ไม่เคยที่จะว่างเว้นมาสอนที่ รร.พุทธฯ ด้วยคำสอนของหลวงพ่อบัญญาที่ว่า จิตที่คิดจะให้ ง่ายและเบา กว่าจิตที่คิดจะเอา"

น.ส.สุภาภรณ์ คำศิริครูอาสาศิลปกรรม ให้สัมภาษณ์ว่า"เป็นการปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่"

คุณพัชรินทร์ สวบนรินทร์ ประธานชมรมผู้ปกครอง (พอ.ช) ให้สัมภาษณ์ว่า "ฉันได้นำลูกสาวมาสมัครเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 3 เนื่องจากตอนนั้นลูกสาวของข้าพเจ้าเป็นเด็กที่ขี้เก๋งมาก ไม่ค่อยตั้งใจเรียนเวลาที่ครูสอน ไม่มีสมาธิในการเรียน จนเรียนได้คะแนนแย่งมาก ทั้ง ๆ ที่ตอนเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นประถมปีที่ 2 ก็เรียนดีมาโดยตลอด ข้าพเจ้าทนเห็นสภาพที่ลูกเรียนแย่งไม่ได้ จึงได้พามาสมัครเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ให้พระอาจารย์ได้สอนการทำสมาธิภาวนา จะได้มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ตั้งแต่นั้นมาลูกข้าพเจ้าก็มีผลการเรียนที่ดีขึ้น จนเรียนจบชั้นสูงพิเศษ ข้าพเจ้าขอขอบคุณพระอาจารย์ทุกรูป และศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษดิ์ (พระอารามหลวง) ที่ช่วยอบรมสั่งสอนให้ลูกสาวข้าพเจ้าให้กลับมาเป็นเด็กที่ตั้งใจเรียน มีมารยาทเรียบร้อย และ เป็นเด็กดีของพ่อแม่และครูอาจารย์"

น.ส.พิมพ์พร ชมสินทรัพย์นักเรียน (พอ.ช) ให้สัมภาษณ์ว่า"จากการที่หนูได้มาเรียนที่รร.พุทธฯทำให้หนูสวดมนต์แปลได้เป็นอย่างดี จนครูที่โรงเรียนประจำหม่าเก่งไปเรียนที่ไหนดมา หรือ หนูบอกว่ามาเรียนที่ รร.พุทธฯ และทำให้หนูมีสมาธิในการเรียนได้ดีขึ้น ใจเย็นลง ไม่ว่างเหมือนเมื่อก่อน"

สรุปการสัมภาษณ์ในการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นการปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมให้กับนักเรียน ได้ศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาโดยการนำหลักสูตรการสอนของ มจร.มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ ไตรสิกขา 3 คือล สมาธิ และปัญญา โดยการไหว้พระรับศีล สวดมนต์ นั่งสมาธิ และเรียนในรายวิชาของพระพุทธศาสนาแล้ว นำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนของตนเอง เพื่อให้เกิดสมาธิในการเรียนให้มากขึ้น และการดำเนินชีวิตของตนเองให้เกิดผลที่ดีงาม

4. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร/และพระพี่เลี้ยงพบว่าโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมในทางพระพุทธศาสนาให้เยาวชนได้พึ่งตนเอง เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นการฝึกหัดการใช้วิถีชีวิตแบบพุทธอันเป็นรูปแบบการ

ใช้ชีวิตที่ประเสริฐก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่เขาตนเอง และ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ในการบวชสามเณร

พระครูอาทรปริยัติวิธาน (ผู้ช่วยเจ้าอาวาส) เลขานุการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติ ให้สัมภาษณ์ว่า "การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นกิจกรรมของวัดที่จัดขึ้นเพื่อปลูกฝังคุณธรรมทางศาสนา ให้งอกงามขึ้นในจิตใจของเยาวชน ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นลูกที่ดีของ พ่อ แม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นผลเมืองดีของประเทศชาติ และเป็นสาวกที่ดีของศาสนา การบวชนั้นไม่ใช่บวชมาเพื่อจะอยู่สบาย แต่มาบวชเพื่อฝึก อบรม กาย วาจา ใจ คือฝึกกายให้เรียบร้อย เช่นการนุ่งห่ม การเดิน การยืน การนั่ง การนอน ฝึกวาจา ให้พูดจาไพเราะอ่อนหวาน และฝึกใจ ให้ทำจิตใจให้สงบเยือกเย็น ไม้ใจร้อน ใจเร็ว การบวชเณรถือว่าเป็นการตอบแทนพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ที่ท่านได้สอนให้เราเว้นจากความชั่ว ให้ทำตัวเป็นคนดีให้มีการศึกษาที่ดี เพื่อที่จะพาเรามีครอบครัวที่ดี มีหลักฐานมั่นคง เราต้องกระทำตอบแทนท่านคือความเป็นผู้มีกตัญญู กตเวทิต์ ซึ่งเป็นเครื่องหมายของคนดี เราต้องทำให้ได้ประโยชน์ให้มากที่สุดในการบรรพชาครั้งนี้"

พระมหาวัลลภ สุจิตโตรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ให้สัมภาษณ์ว่า "มุ่งเน้นให้เยาวชนที่มาบวชได้ใช้เวลาช่วงวันหยุดเรียนให้เกิดประโยชน์กับตนเองและผู้มีพระคุณ และให้รู้จักตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่อย่างเหมาะสมตามช่วงวัยของตนเอง"

พระมหาปรีชา ธีรเมธีพระพี่เลี้ยงสามเณร ให้สัมภาษณ์ว่า "โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯช่วยส่งเสริมให้เยาวชนได้ใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา ได้ศึกษาหลักธรรมอย่างแจ่มแจ้งมากขึ้น ช่วยลดภาระของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลาน ลดปัญหาทางสังคม ดังนั้น วัดจึงได้ดำเนินการสานต่อปณิธานของหลวงปู่ปัญญานันทภิกขุ เรื่อยมา"

พระมหาจรรูวัตร จารูวตุโตพระพี่เลี้ยง ให้สัมภาษณ์ว่า " เป็นโครงการที่มุ่งพัฒนาจิตใจของเด็กให้มีความรับผิดชอบและช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่ต้องอาศัยพึ่งบุคคลอื่นมากเกินไป"

จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองและสามเณรพบว่า ผู้ปกครองจะดีใจมากเมื่อได้เห็นลูกได้ห่มจีวรบวชเป็นสามเณร และได้รับการฝึกอบรมจากพระอาจารย์ที่ได้มาสอนให้ลูกหลาน ดังคำสัมภาษณ์ของ

นางบุญญภัทร วรรณทนไพบุรณ์ผู้ปกครอง ให้สัมภาษณ์ว่า "รู้สึกดีมาก ตอนที่เห็นลูกครั้งแรกที่ห่มผ้าเหลืองแทบกลั้นน้ำตาไม่อยู่ อยากให้ลูกบวชนาน ๆ จะได้ให้พระอาจารย์ฝึกอบรมให้มาก ๆ จะได้เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เพราะว่าเวลาพ่อแม่สอนเขาจะไม่ค่อยเชื่อฟัง แต่พอพระอาจารย์สอนเขาเชื่อฟังและดูจากตารางสอนแล้วทำให้ลูกดีขึ้นเปลี่ยนเป็นคนละคนจากที่ไม่เคยตื่นเช้าก็ตื่น ตี 4 ทุกวันและดูจากการปฏิบัติที่ลูกเณรทำเปลี่ยนไปเป็นคนละคนเลย"

นาย พลยกพ แผลใจดีสามเณร ให้สัมภาษณ์ว่า "ตอนที่แม่มาบอกว่าบวชให้แม่สักครั้งนะ ผมคิดว่าผมเอาแต่ใจตัวเองมาตลอดไม่เคยทำเพื่อแม่เลยรับปากว่า "ได้ครับ คิดว่าทำเพื่อแม่สักครั้งหนึ่งผมจึงมาบวชตอนบวชใหม่ ๆ ลำบากมากเพราะว่าชีวิตประจำวันเปลี่ยนไปหมดจากที่ผมตื่นสายต้องตื่น ตี 4 มาทำวัตรและนั่งสมาธิ แล้วที่ลำบากสุดตอนบิณฑบาตรองเท้าก็ไม่ได้ใส่เจ็บเท้ามาก แต่พอเห็นแม่มาใส่บาตรทำให้ผมรู้สึกดีมากพระอาจารย์ที่เลี้ยงท่าน ใจดีมากคอยดูแลผมและเพื่อน ๆ ตลอดไม่ว่าจะเป็น การห่มผ้า หาชองไช้ที่ขาดมาให้ นำไหว้พระ บิณฑบาต"

นายพัทธคนย์ อธิโมคขกุลสามเณร ให้สัมภาษณ์ว่า "แม่มาบอกผมว่าลูกต้องบวชนะ ที่จริงผมไม่อยากบวชเพราะผมคิดเกมร์และการ์ตูนมากแต่ตอนเป็นสามเณรผมไม่รู้ลึกถึงเกมร์เลย เพราะพระที่เลี้ยงสอนว่าเล่นเกมร์เล่น ไปทำไมมัน ไม่ได้ความรู้หรืออ่านหนังสือดีกว่าได้ประโยชน์กว่า อีกอย่างหนึ่งที่ผมได้ที่วัดนี้คือการนอนสมาธิ ปกติผมเคยนั่งสมาธิและเดินจงกรม แต่มาวัดนี้ได้นอนสมาธิด้วยช่วยให้ผมได้ปรับเปลี่ยนอริยาบทและช่วยให้ผมได้นั่งสมาธิได้นานขึ้น"

สรุปผลจากการสัมภาษณ์ โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ จัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ในวันที่คล้ายวันประสูติ ที่ 2 เมษายน ของทุกๆ ปี และเพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาในช่วงปิดภาคเรียน ได้เข้ามาบวชฝึกอบรมและศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วนำผลการศึกษาและปฏิบัติจากการบวชไปประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนเอง และอีกส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณของ พ่อ แม่ ที่ท่านได้อุปการะเลี้ยงดูลูกจนเติบโตใหญ่

5.โครงการบวช เนกขัมมะบารมี สุภร์-เสาร์-อาทิตย์

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพระวิทยากรพบว่าโครงการบวช เนกขัมมะบารมี สุภร์-เสาร์-อาทิตย์เป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ สุภาพสตรี และ สุภาพบุรุษ ได้ใช้เวลาช่วงหยุด งานประจำได้เข้ามาบวช เพื่อฝึกปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ แล้วนำผลจากการปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง ดังคำสัมภาษณ์ของ

พระสุนทรนิพนทสุภกโร,ดร.ประธานหลักสูตร ให้สัมภาษณ์ว่า "หลักสูตรโครงการบวช เนกขัมมะบารมี มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนคือ 1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ 2. เพื่อให้โอกาสแก่อุบาสกอุบาสิกา ได้ปฏิบัติธรรมในวันหยุดทุกสัปดาห์ 3. เพื่อให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติ และได้ผลจากการปฏิบัติ นำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และมีระเบียบปฏิบัติ คู่มือการปฏิบัติ และมีกรติดตามประเมินผลอย่างชัดเจน"

พระสมุห์อาทิตย์ อธิปญฺโญรองประธานหลักสูตร ให้สัมภาษณ์ว่า "โครงการบวชเนกขัมมะบารมี สุภฺร เสาร์ อาทิตย์ (บศสอ.) หมายถึง การถือบวชของชาวบ้านทั้งผู้ชาย และผู้หญิงที่สนใจจะศึกษาปฏิบัติระหว่างวันสุภฺร เสาร์ อาทิตย์ ของแต่ละสัปดาห์ รุ่นละ 80-100 คน โดยมุ่งเน้นการเจริญจิตภาวนา นั่งสมาธิ เดินจงกรม ตามหลักอานาปานสติโดยมีโครงสร้างคือ มีเจ้าอาวาสเป็นประธานอำนวยการ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสฯ ฝ่ายเผยแผ่ เป็นรองประธานอำนวยการ มีประธานหลักสูตร รองประธานหลักสูตร มีเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการเป็นผู้ดำเนินการและดูแลหลักสูตรและนำไปปฏิบัติ ตลอดจนถึงดูแลสถานที่ มีการจัดตั้งกลุ่มพุทธอาสา มาช่วยเหลืองานด้านต่าง ๆ ของโครงการบวชเนกขัมมะบารมี สุภฺร เสาร์ อาทิตย์ (บศสอ.)"

พระมหาถาวร ถาวโรเลขานุการฯ ให้สัมภาษณ์ว่า "หลักสูตรปฏิบัติ บวชเนกขัมมะบารมี สุภฺร-เสาร์-อาทิตย์ (บศสอ.) เป็นคอร์สที่พอดี ๆ ทั้งแนวทางปฏิบัติที่ไม่ตึงเกินไป ไม่หย่อนเกินไป พอดีทั้งเรื่องเวลา 2 คืน 3 วัน เป็นการเปิดโอกาสให้อุบาสกและอุบาสิกา ได้เข้ามาถือศีลอุโบสถ (ศีล 8) นุ่งขาว ห่มขาว ถือศีลอุโบสถ ปฏิบัติธรรมในวัดเพื่อฝึกปฏิบัติ สมถกัมมัฏฐาน และวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อขัดเกลาจิตใจ ค้นหา เพียรสร้างบุญกุศลให้เกิดขึ้นในตน และประยุกต์ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง"

จากการสัมภาษณ์พุทธอาสาและผู้รับการอบรมว่า สามารถการควบคุมสติ และการพิจารณาตัวเองฝึกการควบคุมกิเลสและความเกรงกลัวต่อบาป ได้ดีขึ้น ทำให้ใจเย็นลง และนำการปฏิบัติไปใช้ได้กับชีวิตประจำวันของตนเองได้ ดังคำสัมภาษณ์ของ

นางวิไลวรรณ ผาดศรีพุทธอาสาและผู้รับการอบรม ให้สัมภาษณ์ว่า "ทำให้มีสติมากขึ้น ใจเย็นลง ด้วยผลของการปฏิบัติธรรม"

น.ส.ศุภมาส ทันทสุทรผู้รับการอบรม ให้สัมภาษณ์ว่า "ได้รับประโยชน์และข้อคิดที่สามารถนำไปปรับใช้และแนวคิดที่ปฏิบัติที่ดีในการควบคุมสติ การพิจารณาตัวเอง การรักตัวเองให้ เป็นก่อนที่จะรักคนอื่น การมีความตรงต่อเวลา และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น"

น.ส.รสลักษณ์ ชัดศรีผู้รับการอบรม ให้สัมภาษณ์ว่า "ข้อดีที่ได้รับจากการเข้าอบรม คือ ฝึกการควบคุมกิเลสและความเกรงกลัวต่อบาป ขัดเกลาให้เป็นคนที่นี่ถึงสังคมรอบข้างมากกว่า การเห็นแก่ตนเอง ทำให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันในสังคมได้อย่างมีคุณภาพไม่เบียดเบียนใคร"

นาง อุบลรัตน์ คำแหงพุทธอาสาผู้รับการอบรม ให้สัมภาษณ์ว่า "คิดว่า โครงการเนกขัมมะบารมี มีผลดี กับการปฏิบัติธรรมของผู้ที่อยากเข้ามาปฏิบัติธรรมดีมาก เพราะมีต่อเนื่อง ทุกอาทิตย์ สามารถเข้ามาในวันหยุด สำหรับคนที่ทำงานประจำได้"

สรุปผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า โครงการบวชเนกขัมมะบารมี มีหลักสูตร และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนคือ 1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ

ทรงมีพระชนมายุครบ 60 พรรษา 2 เมษายน 2558 2. เพื่อให้โอกาสแก่อุบาสกอุบาสิกา ได้ปฏิบัติธรรมในวันหยุดทุกสัปดาห์ 3. เพื่อให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติ และได้ผลจากการปฏิบัติ นำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และมีระเบียบปฏิบัติคู่มือการปฏิบัติ และมีการติดตามประเมินผล ไว้อย่างชัดเจน และผลของการดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจ และอยู่ในผลการประเมินที่ดี ถึงดีมาก

6. โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

เป็น โครงการอบรมศีลธรรมให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา และหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ให้รู้จักบังคับตัวเอง ประพฤติดี ประพฤติชอบ มีความรู้ความสามารถ และมีธรรมะเป็นหลักใจ แล้วนำไปประยุกต์ธรรมะมาใช้กับชีวิตประจำวันให้เป็นคน ที่ ตรงต่อเวลา วาจาไพเราะ สงเคราะห์ช่วยเหลือ ทำความเชื่อให้ตรง ดำรงตนให้น่ารัก รู้จักละวางเพื่ออนาคต ดังคำสัมภาษณ์ของ

พระมหาสมเกียรติ กิตติสโมประธานโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรให้สัมภาษณ์ว่า "โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร เป็น โครงการอบรมศีลธรรมให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา หน่วยงานของรัฐ และเอกชน ให้รู้จักบังคับตัวเอง ประพฤติดี ประพฤติชอบ มีความรู้ความสามารถ และมีธรรมะเป็นหลักใจ โดยใช้วิธีการบรรยายธรรม และฝึกปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม การสวดมนต์ไหว้พระ และฟังการบรรยายธรรมจากพระวิทยากรต่าง ๆ ที่ได้มาให้การบรรยายนั้น ๆ"

พระมหาสหัส ฐิตสาโร,รศ.ดร.พระวิทยากรให้สัมภาษณ์ว่า "การอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร มีจุดมุ่งหมายและประโยชน์ คือ

1. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมะให้เหมาะสมกับวัย
2. ประยุกต์ธรรมะให้ตรงตามวัย และวุฒิภาวะของผู้อบรม
3. มีสื่อที่หลากหลายในการเผยแพร่ธรรมะให้เยาวชนได้ ข้อดี เปรียบเทียบ
4. สามารถจัดพระวิทยากรให้เหมาะกับวัยวุฒิ และคุณวุฒิของเยาวชน

พระสมุห์อาทิตย์ อธิปญฺโญพระวิทยากรให้สัมภาษณ์ว่า "แนวทางการอบรมมุ่งเน้นให้นักเรียน นักศึกษา เด็ก เยาวชน ให้มีความสำนึกและตระหนักในหน้าที่ของตนเอง และให้ระลึกถึงพระคุณ และความสำคัญของ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ โดยมีอุดมการณ์ของพุทธบุตร ตลอดระยะเวลาในการฝึกอบรม และการนำไปประพฤติปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน คือ ตรงต่อเวลา วาจาไพเราะ สงเคราะห์ช่วยเหลือ ทำความเชื่อให้ตรง ดำรงตนให้น่ารัก รู้จักละวางเพื่ออนาคต และมีปณิธานของพุทธบุตร คือ น อนริย์ กริสุสามิ พุทธบุตรจะไม่กระทำสิ่งที่ต่ำทราม พุทธบุตรจะกระทำแต่สิ่งที่ดีงาม พุทธบุตรจะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ นี้คือความสุขของเราชาวพุทธบุตร ตลอดกระบวนการในการฝึกอบรมมุ่งเน้น หลักไตรสิกขา คือ ศีล (ความประพฤติ) สมาธิ (ความตั้งมั่นแน่วแน่ใน

จิตใจ) และปัญญา (ความรู้ความเข้าใจ ความเฉลียวฉลาด) โดยเน้นย้ำ ด้วยคำที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ นั่นคือ ระมัดระวัง (ศีล) ตั้งใจ (สมาธิ) ไคร่รวนญ (ปัญญา)"

น.ส.ศุภัทธา บุญประเสริฐ นักศึกษาพยาบาล ม.สยาม ให้สัมภาษณ์ว่า "การเข้าค่ายพุทธบุตรครั้งนี้ทำให้มีทัศนคติที่ดี โดยทำให้ได้ศึกษาตนเองว่ามีความตื่นตัว ว่องไวหรือไม่ ซึ่งหากไม่มีหรือมีน้อยเราจะไม่มีแนวทางในการพัฒนาตนเองไปสู่ความก้าวหน้าทำให้เรารู้คุณค่าของเวลา และเริ่มบริหารเวลาของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพทำให้เราตระหนักว่าเราไม่ได้เกิดมาเพื่อตนเองหรือแค่เป็นเพียงคนในครอบครัวแต่เราเกิดมาเพื่อทำให้สังคมน่าอยู่และทำความดีเพื่อให้อื่นมีความสุข"

น.ส.สุกฤทัย เขมมือนักศึกษาพยาบาล ม.สยาม ให้สัมภาษณ์ว่า "จากการฝึกอบรมทำให้รู้สึกตื่นตัว ว่องไวคือการรู้ตัวว่าทำอะไร ทำด้วยความตั้งใจ กระตือรือร้นต่อการทำงาน ความก้าวหน้าก็จะเกิดกับชีวิตเราทำให้เรารู้จักตนเอง และรู้จักคุณค่าของเวลา ซึ่งเมื่อรู้ว่าเวลามีค่าเราก็จะใช้ชีวิตของเราอย่างมีคุณค่า ตระหนักว่าเราเป็นคนเช่นไร และพัฒนาตนเองให้ดีและมีคุณค่าและสังคมก็จะดีตาม"

น.ส.สุภารัตน์ อิ่มเพ็ง นักศึกษาพยาบาล ม.สยาม ให้สัมภาษณ์ว่า "ช่วยให้ตนเองได้มองเห็นตนเองได้มากขึ้น เข้าใจตนเองทำให้ตื่นตัวมากขึ้น และสามารถทำปัจจุบันให้ดี มีความก้าวหน้าทำให้เข้าใจถึงคำว่าปัจจุบันทำให้คิดว่าเวลามีเท่ากัน ส่วนใครจะทำประโยชน์ได้มากแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับบุคคลช่วยให้มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นจากการที่เข้าใจถึงการปฏิบัติตัวของตนเอง และความหมายของการเกิดมาบนโลกนี้"

น.ส.สินีพร ตาลदानักศึกษาพยาบาล ม.สยาม ให้สัมภาษณ์ว่า "เป็นทัศนคติที่ดี ช่วยกระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานเวลาในแต่ละนาทีมีค่า ควรใช้เวลาให้เกิดประโยชน์กับการปฏิบัติงานมีการพัฒนาตนเองและสังคมเพิ่มขึ้น ทำให้มีความกระตือรือร้นกับงานได้อย่างทันเวลา"

สรุปผลการสัมภาษณ์พบว่า เป็นโครงการอบรมศีลธรรมให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา และหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ให้รู้จักบังคับตัวเอง ประพฤติดี ประพฤติชอบ มีความรู้ความสามารถ และมีธรรมะเป็นหลักใจ โดยใช้วิธีการบรรยายธรรม และฝึกปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม การสวดมนต์ไหว้พระ และฟังการบรรยายธรรม ให้เกิดความสำนึกและตระหนักในหน้าที่ของตนเอง และให้ระลึกถึงพระคุณของพ่อแม่ และความสำคัญของ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ และประยุกต์ธรรมะมาใช้กับชีวิตประจำวันให้เป็นคนที่ ตรงต่อเวลา วาจาไพเราะ สงเคราะห์ช่วยเหลือ ทำความเชื่อให้ตรง ดำรงตนให้น่ารัก รู้จักละวางเพื่ออนาคต

4.2 ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม และ แนวทางในการแก้ปัญหาของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาคำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ของผู้บริหาร โครงการและผู้รับผิดชอบในโครงการนั้นๆ 6 รูป พระวิทยากรหรือครูอาสา 12 รูป/ท่าน และพุทธศาสนิกชนหรือนักเรียนนักศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 24 ท่านรวม 42 รูป/ท่าน ผู้วิจัยสรุปและนำเสนอ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม และ แนวทางในการแก้ปัญหาของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านการจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย เป็นประโยชน์ และส่งเสริมปัญญา

ลำดับ	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา
1.	ขาดคู่มือและการประชาสัมพันธ์ให้พุทธศาสนิกชนผู้มาร่วมพิธีกรรมในการบำเพ็ญกุศลศพ	ควรจัดทำคู่มือการประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลศพให้กับเจ้าภาพ และทำการประชาสัมพันธ์ ให้ทั่วถึง
2.	แขกผู้มาร่วมงานบางคนยังนำพวงหรีดมาอยู่เนื่องจากไม่รู้ว่าทางวัดได้งดรับพวงหรีด จากการจัดงานศพ เมื่อเสร็จพิธีบำเพ็ญกุศลศพ ก่อให้เกิดขยะขึ้นแก่ทางวัด	ควรจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ในการงดรับพวงหรีด ติดไว้ทุกศาลา มองเห็นง่าย อธิบายให้ทราบถึงเหตุผลในการงดรับส่งผลดี ผลเสียอย่างไร
3.	บางวันศาลายังไม่เพียงพอต่อความต้องการในการบำเพ็ญกุศลศพ	ควรจัดศาลาเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อความต้องการหรือสร้างศาลาบำเพ็ญกุศลขึ้นมาใหม่
4.	การจราจรแออัด เจ้าหน้าที่จัดระเบียบรถมีน้อยและที่จอดรถไม่เพียงพอ หน้าที่จอดรถ	ควรรหาเจ้าหน้าที่จราจรมาจัดระเบียบรถเพิ่ม จัดที่จอดรถเพิ่มขึ้น หรือขอที่จอดรถของโรงเรียน ชปว. มาเสริม

ตารางที่ 4.10(ต่อ)

ลำดับ	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา
	สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา	
1.	เพิ่มการประชาสัมพันธ์ถึงระเบียบของวัดให้ทั่วถึง และจัดทำคู่มือให้เจ้าภาพเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้กับญาติพี่น้องอีกทางหนึ่ง	
2.	จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ในการงดรับพวงหรีด ดิฉันไว้ทุกศาลา มองเห็นง่าย อธิบายให้ทราบถึงเหตุผล ข้อดี ข้อเสีย	
3.	ควรจัดศาลาเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อความต้องการหรือสร้างศาลาบำเพ็ญกุศลขึ้นมาใหม่	
4.	จัดหาเจ้าหน้าที่จราจรมาจัดระเบียบรถเพิ่ม สร้างที่จอดรถใหม่ หรือหาสถานที่ภายในวัดที่พอจะทำที่จอดรถได้เพิ่ม	

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาในการดำเนินงานศพ มีการประชาสัมพันธ์ยังน้อย และขาดคู่มือที่จะชี้แจงรายละเอียดของระเบียบในการจัดงานศพอยู่ และบางวันศาลายังไม่เพียงพอต่อความต้องการแต่ไม่มากนัก ส่วนการจราจร และที่จอดรถนั้น เป็นปัญหาค่อนข้างมาก และมีเจ้าหน้าที่จัดระเบียบน้อย แนวทางในการแก้ปัญหาควรทำการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง และจัดศาลามาทดแทนหรือสร้างขึ้นมาใหม่ ควรทำป้ายจราจรให้ทั่วถึง และจัดเจ้าหน้าที่จราจรให้เพียงพอ

ตารางที่ 4.11 ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม และ แนวทางในการแก้ปัญหาของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านการทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์

ลำดับ	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา
1.	จำนวนพระภิกษุไม่เพียงพอต่อความต้องการในการทำบุญตักบาตร ช่วงกลาง ๆ เดือน เป็นช่วงที่พระใหม่ลาสิกขาจำนวนมาก ทำให้ขาดพระภิกษุมารับบิณฑบาต	ควรเพิ่มจำนวนพระหรือขอความร่วมมือจากพระที่ท่านไม่ติดกิจนิมนต์หรือสอนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนามาช่วย
2.	สถานที่ค่อนข้างคับแคบโดยเฉพาะถ้าเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากพุทธศาสนิกชนเดินทางมาเป็นจำนวนมาก	ควรจัดสถานที่โดยรอบให้เหมาะแก่การใช้งานเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับจำนวนคนที่มาร่วมทำบุญให้ได้มาก
3.	ภัยจากธรรมชาติ เนื่องจากลานหินโค้งของวัดไม่มีหลังคา วันไหนที่มีฝนตก ก็ไม่สามารถร่วมกันทำกิจกรรมได้	ควรจัดศาลาสำรองไว้เมื่อวันไหนฝนตก จะได้รองรับการจัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรให้ดำเนินต่อไปได้
4.	ถนนแคบมากการจราจรติดขัด หน้าที่จอดรถยาก	ควรรหาเจ้าหน้าที่จราจรมาจัดระเบียบรถเพิ่ม จัดที่จอดรถเพิ่มขึ้น หรือขอที่จอดรถของโรงเรียน ชปว. มาเสริม
สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา		
1.	ควรขอความร่วมมือจากพระที่ท่านไม่ติดกิจนิมนต์หรือติดสอนที่ศูนย์มาช่วยรับบาตรให้มากขึ้น	
2.	ควรจัดสถานที่โดยรอบให้เหมาะสมแก่การใช้งานเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับจำนวนคนที่มาร่วมทำบุญให้ได้มาก	
3.	ควรจัดศาลาสำรองไว้เมื่อวันไหนฝนตก จะได้รองรับการจัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรและไว้เป็นที่หลบฝนได้	
4.	จัดหาเจ้าหน้าที่จราจรมาจัดระเบียบรถเพิ่ม สร้างที่จอดรถใหม่ หรือหาสถานที่ภายในวัดที่พอจะทำที่จอดรถได้เพิ่ม	

จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาในการทำบุญตักบาตร มีปัญหาเล็กน้อย อันเนื่องมาจากภัยทางธรรมชาติ เช่นฝนตก และสถานที่ยังรองรับคนจำนวนมาก ๆ ไม่ค่อยพอ ถ้าหากเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ส่วนการจราจร และที่จอดรถ เป็นปัญหามาก ส่วนแนวทางแก้ปัญหานั้นทางวัดได้สร้างลานหินโค้งขึ้นมาใหม่ และปรับภูมิทัศน์ให้เหมาะสม เพื่อรองรับคนจำนวนมาก ๆ เมื่อถึงวันสำคัญ และจัดสร้างที่จอดรถขึ้นมาใหม่เพื่อแก้ปัญหที่จอดรถไม่เพียงพอ

ตารางที่ 4.12 ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม และ แนวทางในการแก้ปัญหาของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

ลำดับ	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา
1.	ด้านงบประมาณ ยังไม่เพียงพอต่อการบริหารการเรียนการสอน และการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ยังน้อย	องค์กรต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญและร่วมมือให้มากกว่านี้ ทั้งเรื่องการบริหารงาน และเรื่องงบประมาณ ในการจัดการเรียนการสอนของศูนย์
2.	ด้านบุคลากร พระอาจารย์และครูอาสา ไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอน	ประกาศรับสมัครพระอาจารย์/ครูอาสาให้มากขึ้น หรือขอความร่วมมือจากทางวัดให้จัดพระอาจารย์และครูอาสาให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน
3.	อุปกรณ์การเรียนการสอนและสื่อการสอนยังไม่เพียงพอ	ทางวัดควรจัดซื้อจัดจ้าง อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อการใช้งาน
4.	อาหารสำหรับเลี้ยงนักเรียน/พระอาจารย์/ครูอาสา/และชมรมผู้ปกครองไม่เพียงพอ	ควรรับบริจาคอาหารจากพระอาจารย์รูปอื่นๆที่ท่านได้ไปบิณฑบาตมาแทนที่จะนำมาจากลานหินโค้งเพียงที่เดียว

ตารางที่ 4.12(ต่อ)

ลำดับ	ปัญหาในการดำเนินงาน	แนวทางในการแก้ปัญหา
	สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา	
1.	ขอความร่วมมือจากองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ให้การสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ให้มากขึ้น	
2.	ทางวัดควรทำการประชาสัมพันธ์ประกาศรับสมัครพระอาจารย์และครูอาสาให้เพียงพอต่อการเรียนการสอน	
3.	ทางวัดควรจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการและสนับสนุนให้พระอาจารย์/ครูอาสาได้ทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่และตรงต่อวิชาที่สอน	
4.	ควรจัดงบประมาณอาหารสำรองไว้ และควรรับบริจาคอาหารจากพระอาจารย์รูปอื่นๆที่ท่านได้ไปบิณฑบาตมาจากหลายๆทาง แทนที่จะนำมาจากลานหินโค้งเพียงที่เดียว	

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตั้งแต่การบริหารงาน งบประมาณ บุคลากร พระอาจารย์/ครู อุปกรณ์การศึกษา สื่อการสอน ตลอดจนอาหารสำหรับเลี้ยงนักเรียน อันเนื่องมาจากศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นศูนย์ศึกษาที่ไม่แสวงหาผลกำไร ทุกอย่างเรียนฟรีทั้งหมดพระอาจารย์และครูอาสาไม่มีผลตอบแทน ทุกคนทำด้วยจิตที่เสียสละ และ ใจรักเพื่อที่จะให้ ส่วนแนวทางแก้ปัญหาควรขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนให้มากขึ้น และเห็นความสำคัญของการดำเนินศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

ตารางที่ 4.13 ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม และ แนวทางในการแก้ปัญหาของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ

ลำดับ	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา
1.	ด้านอาคารคับแคบแออัด และไม่สะดวกต่อการพักอาศัย สถานที่ ปฏิบัติกิจกรรม มีอยู่หลายที่และห่างจากกันมากก่อให้เกิดปัญหาการเดินทางและการดูแลไม่ทั่วถึง	ควรจัดสถานที่ที่เหมาะสมเป็นสัดส่วน ไม่คับแคบ และสะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจของสามเณร
2.	ด้านบุคลากร พระพี่เลี้ยงไม่เพียงพอต่อจำนวนสามเณร	ควรจัดพระพี่เลี้ยงให้เพียงพอต่อจำนวนสามเณรและแบ่งหน้าที่ปฏิบัติให้ชัดเจน
3.	ขาดงบประมาณสำรองในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน	ควรจัดงบประมาณสำรองไว้ล่วงหน้า เพื่อจะได้นำมาช่วยเหลือส่วนต่าง ๆ ได้โดยสะดวก
4.	ภัยจากธรรมชาติ เช่น อากาศร้อน และการเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากการปฏิบัติศาสนกิจ	ทางวัดควรจัดที่พักให้บรรยากาศที่ดีและไม่ร้อนมาก และจัดหน่วยพยาบาลให้กับโครงการเมื่อเณรเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา
สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา		
1.	วัดควรจัดสถานที่ที่เหมาะสมเป็นสัดส่วน ไม่คับแคบและสะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจของสามเณรหรือสร้างอาคารขึ้นมาใหม่ เพื่อโครงการโดยเฉพาะ	
2.	ควรจัดพระพี่เลี้ยงให้เพียงพอต่อจำนวนสามเณรและแบ่งหน้าที่ปฏิบัติ แบ่งช่วงเวลา และจำนวนสามเณรให้ชัดเจนในการดูแล และรับผิดชอบ ตลอดจนใช้การอบรมที่หลากหลายวิธีเพื่อจะได้ไม่น่าเบื่อและช่วยให้ผ่อนคลายด้วย	
3.	ควรจัดงบประมาณสำรองไว้ล่วงหน้า เพื่อจะได้นำมาช่วยเหลือส่วนต่าง ๆ ได้โดยสะดวก	
4.	จัดหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ไว้คอยดูแล	

จากตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นถึงปัญหาของการดำเนินงาน ส่วนมากจะมาจากอาคารสถานที่ยังไม่เหมาะสมต่อการพักอาศัย และการปฏิบัติศาสนกิจ ตลอดจนพระที่เลี้ยงยังน้อย ทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง ขาดงบประมาณสำรองในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และภัยอันมาจากเหตุสุดวิสัย เช่น อากาศร้อนมาก การเจ็บป่วยจากการเดินบิณฑบาต เป็นต้น แนวทางในการแก้ปัญหา ควรจัดสถานที่ให้เหมาะสม เป็นสัดส่วน ไม่คับแคบ เหมาะแก่การปฏิบัติศาสนกิจ จัดพระที่เลี้ยงให้เพียงพอ จัดตารางการดูแล ให้ชัดเจน และจัดงบประมาณสำรองจ่ายไว้ล่วงหน้า เพื่อจะได้นำมาช่วยเหลือส่วนต่าง ๆ ได้โดยสะดวก

ตารางที่ 4.14 ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม และ แนวทางในการแก้ปัญหาของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านโครงการบวช เนกขัมมะบารมี สุภังค์-เสาร์-อาทิตย์

ลำดับ	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา
1.	การประชาสัมพันธ์ยังน้อยและการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ยังน้อย	ขอให้ทุกหน่วยงานช่วยกันทำการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลาย และให้การสนับสนุนให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติธรรมให้มากกว่านี้ ทั้งระดับครัวเรือน องค์กร
2.	สถานที่ด้านที่พักยังไม่รองรับจำนวนคนมากพอ	วัดควรจัดสร้างอาคารที่ใช้สำหรับโครงการให้เพียงพอต่อจำนวนคนที่มากขึ้น และที่นอนที่พักระองให้เพียงพอกับจำนวนคนที่มาปฏิบัติ
3.	บุคลากรด้านต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน	ควรจัดเจ้าหน้าที่เพิ่มให้มากขึ้น เช่น เจ้าหน้าที่ประจำ ในการดูแลสถานที่ และอำนวยความสะดวกให้ผู้มาเข้าโครงการ
4.	อุปกรณ์การอำนวยความสะดวกยังมีไม่เพียงพอต่อการใช้งาน	ขอความช่วยเหลือจากส่วนของวัดและผู้มาร่วมปฏิบัติได้จัดทุนเพื่อจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์การอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อการใช้งาน

ตารางที่ 4.14(ต่อ)

ลำดับ	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา
	สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา	
1.	ควรร่วมมือกับทุกภาคส่วนช่วยกันประชาสัมพันธ์และให้การสนับสนุนโครงการให้มากขึ้น	
2.	ควรจัดสร้างอาคารที่ใช้สำหรับโครงการให้เพียงพอต่อจำนวนคนที่มากขึ้น และที่นอนที่พักระงับให้เพียงพอกับจำนวนคนที่มาปฏิบัติ	
3.	จัดเจ้าหน้าที่เพิ่มให้มากขึ้น เช่น เจ้าหน้าที่ประจำ ในการดูแลสถานที่ และอำนวยความสะดวกให้ผู้มาเข้าโครงการ	
4.	ระดมทุนจากทุกส่วนตั้งเป็นกองทุนขึ้นมาสำรองใช้	

จากตารางที่ 4.14 แสดงให้เห็นถึงปัญหาของการจัดโครงการยังขาดการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ อยู่มาก อันเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ยังมีน้อย และสถานที่พักยังรองรับคนจำนวนมาก ๆ ไม่ค่อยได้ และขาดบุคลากรเจ้าหน้าที่ส่วนต่าง ๆ อยู่จำนวนมาก ตลอดจนเครื่องใช้สอยที่ค่อยอำนวยความสะดวกยังมีน้อย ส่วนแนวทางในการแก้ปัญหานี้ควรทำการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้การสนับสนุน และเพิ่มเจ้าหน้าที่ส่วนต่าง ๆ ให้เพียงพอ ตลอดจนจัดงบประมาณสำรองตั้งเป็นกองทุนขึ้นเพื่อจะได้ใช้ในส่วนที่ยังขาดหายไป

ตารางที่ 4.15 ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม และ แนวทางในการแก้ปัญหาของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านโครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

ลำดับ	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา
1.	สถานที่กำหนดไม่ได้แน่นอน และไม่มีอาคารสถานที่ไว้สำหรับโครงการโดยเฉพาะ	การดำเนินโครงการนั้นเป็นโครงการที่จัดได้ทุกที่ ทั้งที่วัดและโรงเรียน หรือในสถาบันการศึกษาหรือในองค์กรต่าง ๆ ถ้าเป็นที่วัดควรมีอาคารที่พักที่แน่นอนเป็นสัดส่วน และมีผู้ดูแลรักษาความสะอาดของอุปกรณ์เครื่องนอน เครื่องใช้ให้ดูดี พอใช้ได้ ถ้าเป็นนอกสถานที่ ควรจัดในสถานที่ ๆ เหมาะสม
2.	ขาดพระวิทยากรผู้มีประสบการณ์ในการอบรมเยาวชน และเจ้าหน้าที่บางโรงเรียน/สถาบันยังน้อย	ควรมีให้มีการอบรมวิทยากร ทั้งพระและฆราวาส ผู้ที่สนใจทำงานสาธารณะ และจัดพระวิทยากรเพิ่มให้เพียงพอ ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่มาดูแลนักเรียน/นักศึกษาให้เพียงพอ
3.	เวลาการดำเนินโครงการกำหนดไม่ค่อยได้ขึ้นอยู่กับโรงเรียนหรือสถาบันนั้น ๆ จะสะดวกและให้เวลามา	ควรให้เวลากับ พระวิทยากรให้มากขึ้น และประสานงานให้พร้อมกันทั้งพระวิทยากรและโรงเรียน
4.	สื่อการบรรยาย ยังไม่ค่อยพร้อม และไม่มี ความหลากหลายพอที่จะใช้ในแต่ละโรงเรียน/สถาบัน และหัวข้อในการบรรยายมีการเปลี่ยนแปลงได้ทุกเมื่อขึ้นอยู่กับว่าจัดที่ไหนสถาบันใดจะกำหนดให้	ส่งเสริมให้พระวิทยากรใช้สื่อการบรรยายให้หลากหลายวิธี และโรงเรียน/สถาบันควรจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมใช้งาน และควรให้ความอิสระในหัวข้อการบรรยายให้กับทางพระวิทยากรให้มากขึ้นเพื่อที่ท่านจะได้นำใช้หลักธรรมมาประยุกต์ใช้กับการบรรยายธรรม
5.	ขาดการสานต่อจากโรงเรียนเกี่ยวกับการนำหลักธรรมะ ไปประยุกต์ใช้ของนักเรียน/นักศึกษา	โรงเรียนต้องเห็นความสำคัญอย่างจริงจัง และนำหลักธรรมะ หรือการปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ ไปสานต่อในทุกวิชา

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ลำดับ	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา
	สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา	
1.	ด้านสถานที่ ถ้าเป็นที่วัดควรมีอาคารที่พักที่แน่นอนเป็นสัดส่วน และมีผู้ดูแลรักษาความสะอาดของอุปกรณ์ เครื่องนอน เครื่องใช้ให้ดูดี พอใช้ได้ ถ้าเป็นนอกสถานที่ ควรจัดในสถานที่ ๆ เหมาะสม	
2.	ควรให้มีการอบรมวิทยากร ทั้งพระและฆราวาส ผู้ที่สนใจทำงานสาธารณะ และจัดพระวิทยากรเพิ่มให้เพียงพอ ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่มาดูแลนักเรียน/นักศึกษาให้เพียงพอ	
3.	ควรให้เวลากับ พระวิทยากรให้มากขึ้น และประสานงานให้พร้อมกันทั้งพระวิทยากรและโรงเรียน	
4.	ส่งเสริมให้พระวิทยากรใช้สื่อการบรรยายให้หลากหลายวิธี	
5.	โรงเรียนต้องเห็นความสำคัญอย่างจริงจัง และนำหลักธรรมะ หรือการปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ ไปสานต่อในทุกวิชา	

จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็น ปัญหาในการดำเนินโครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร มีปัญหาเรื่องสถานที่ ๆ กำหนดไม่ได้ ถ้าไปจัดที่โรงเรียนหรือตามสถาบันการศึกษา แต่ถ้าเป็นในวัดยังพอกำหนดได้อยู่ ส่วนปัญหาเรื่องบุคลากร ยังขาดพระวิทยากรผู้มีประสบการณ์ในการอบรม และเจ้าหน้าที่ซึ่งน้อยในบางโรงเรียน/สถาบัน ด้านเวลาในการฝึกอบรมยังกำหนดไม่ค่อยได้ และขาดสื่อการสอนที่หลากหลาย ตลอดจนการสานต่อของโรงเรียน/สถาบันการศึกษา ในการติดตามผลการฝึกอบรม ส่วนแนวทางในการแก้ปัญหา ควรจัดสถานที่ให้พร้อมและสะดวกต่อการฝึกอบรมทั้งในวัดและนอกวัด ควรจัดพระวิทยากรผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้เพียงพอและส่งเสริมให้ใช้สื่อการสอนให้หลากหลาย กำหนดเวลาในการจัดโครงการให้ชัดเจน และเสนอให้ผู้รับผิดชอบไปสานต่อในการติดตามผลการฝึกอบรม ให้มีความต่อเนื่องกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ปัญหา และ แนวทาง ในการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในกิจกรรมต่าง ๆ ของ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) โดยการเก็บข้อมูลจากการรวบรวมเอกสาร นิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ คือ ผู้บริหารโครงการ หรือ ผู้รับผิดชอบในโครงการนั้นๆ 6 รูป/ท่าน พระวิทยากรหรือครู 12 รูป/ท่าน และพุทธศาสนิกชนหรือนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 24 ท่าน รวม 42 รูป/ท่าน

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัดชลประทานรังสฤษฎ์ข้อที่ 1 การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

ส่วนที่ 1 ด้านการเก็บข้อมูลจากการรวบรวมเอกสาร นิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สรุปได้คือ

1) การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย

เป็นการจัดงานศพที่ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) มีแนวความคิดที่จะปฏิรูปร่างงานศพ ให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยเน้นความประหยัด เรียบง่าย ได้สารประโยชน์ในด้านจิตใจ เพิ่มพูนสติปัญญา ผู้มาร่วมงานไม่ต้องเสียเงิน เสียเวลาในการจัดพิธีบำเพ็ญกุศลศพ และเสริมกิจกรรม ที่ก่อให้เกิดสติปัญญา ขึ้นมาใหม่แทนการจัดงานศพทั่วไป

2) การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อชดเชยการทำบุญในวันพระ ซึ่งเป็นวันที่ไม่ตรงกับวันหยุดสัปดาห์มาจัดในวันอาทิตย์แทน เพื่อเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้มาทำบุญ โดยไม่ต้องไป

กังวลต่อภาระหน้าที่การงาน เพราะเป็นวันหยุด และปฏิรูปเรื่องการเทศน์เสียบใหม่ โดยการใช้ปาฐกถาธรรมมาแทนการเทศนาธรรม และตัดบาตรเพล

3) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

เป็นแหล่งตอบสนองการแสวงหาความรู้ทางพระพุทธศาสนาในยุคใหม่ให้เยาวชน ได้เรียนรู้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง สอนให้รู้ถึง พุทธประวัติ ศาสนพิธี และธรรมะอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แล้วนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

4) โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ

เป็นการบวชเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวโรกาสคล้ายวันพระราชสมภพ และเป็นการบวชทดแทนบุญคุณ พ่อ แม่ ของเยาวชน ในช่วง ปิดภาคเรียน เพื่อฝึกปฏิบัติธรรมสร้างบุญกุศล และอุทิศไปให้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่ได้ล่วงลับไปแล้วด้วย

5) โครงการบวช เนกขัมมะบารมี สุภังค์-เสาร์-อาทิตย์

การบวช เนกขัมมะบารมี สุภังค์-เสาร์-อาทิตย์ เป็นโครงการที่เปิดโอกาสแก่อุบาสก อุบาสิกา ผู้สนใจศึกษาปฏิบัติธรรมในวันหยุดทุกสัปดาห์ สุภังค์-เสาร์-อาทิตย์ เพื่อที่จะได้บวช และ ศึกษาและปฏิบัติธรรมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและนำผลจากการปฏิบัติ นำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

6) โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

เป็นโครงการอบรมศีลธรรมให้แก่นักเรียน นักศึกษา และหน่วยงานของรัฐ และเอกชนได้เข้ามาฝึกปฏิบัติธรรม ตามหลักสูตร 2 คืน 3 วันเพื่อศึกษาธรรมะและเจริญภาวนา นั่งสมาธิ เดินจงกรม สวดมนต์ไหว้พระ ใช้วิถีชีวิตแบบพระพุทธเจ้า และนำผลจากการปฏิบัติ นำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนที่ 2 จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ของการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านผู้บริหาร โครงการ และผู้รับผิดชอบในโครงการ พบว่า

การจัดกิจกรรมของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) จะจัดไปตามแนวทางของอุดมการณ์ของ พระพรหมมงคลอาจารย์ (ปัญญาันทกิกขุ) ที่ว่า ประหยัด เรียบง่าย ก่อให้เกิดประโยชน์ และส่งเสริมให้เกิดสติปัญญา

ประหยัด เรียบง่าย โดยการตัดสิ่งที่ไม่เป็นสาระประโยชน์ออกจากกิจกรรม และ พิธีกรรมทางศาสนา คงไว้แต่แก่นของหลักธรรมคำสอนของพระศาสนาไว้ เช่น การไม่ให้เลี้ยงอาหาร ไม่ให้จัดงานมหรสพ สวดพระอภิธรรมให้น้อยลงแค่ จบเดียวหรือ บทเดียวพอ ในงานบำเพ็ญกุศลศพ เป็นต้น ก่อให้เกิดประโยชน์ และส่งเสริมให้เกิดสติปัญญา โดยการต่อเติมสิ่งที่ เป็น สาระประโยชน์เข้าไปในการจัดกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การแสดงปาฐกถาธรรม และ การทำบุญตักบาตรในวันอาทิตย์ แทนที่จะมาจัดกันเฉพาะแต่ในวันพระ หรือ การแสดงธรรมในงานบำเพ็ญกุศลศพ จะมีเจ้าภาพนิมนต์พระมาแสดงธรรมหรือไม่ก็ตาม วัดจะจัดให้พระมาแสดงธรรม ทุกคืน ก่อนที่จะมีการสวดพระอภิธรรมศพ เป็นต้น

2.2 ด้านพระวิทยากร/ครูอาสาพบว่า

การจัดกิจกรรมของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) เป็นการจัดกิจกรรมที่ดี และ ประยุกต์เข้ากับสถานการณ์ของโลกาภิวัตน์ ให้ทันต่อเหตุการณ์ และนำข้อดีข้อเสียมาปรับ ให้ตรงตามหลักศาสนา เช่นการจัดการตักบาตรสาธิตในวันอาทิตย์ และเพิ่มกิจกรรมและพิธีกรรม ทางศาสนาให้มีการไหว้พระสวดมนต์ รับฟังปาฐกถาธรรม ถือศีล ทำบุญตักบาตร แทนที่วันพระ ซึ่งไม่เป็นวันหยุดตามสากล เป็นต้น และเป็นการฝึกฝนพระภิกษุของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ด้วยการศึกษาค้นคว้าพระธรรม พัฒนาตน ให้มี ความรู้ และนำหลักธรรมที่ได้ศึกษาค้นคว้านั้นมา แสดงธรรมแก่พุทธศาสนิกชนได้ถูกต้อง ตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

2.3 ด้านพุทธศาสนิกชน/นักเรียน พบว่า

การจัดกิจกรรมของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) เป็นการจัดกิจกรรมที่ ตรงต่อความต้องการของพุทธศาสนิกชน และ ส่งเสริมพุทธศาสนิกชน ได้ดี ไม่ให้ไปลงมงาย ในสิ่งที่ไม่เป็นสาระ สิ่งที่ไม่ใช่แก่นแท้ของหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เปิดโอกาสให้คนทุกวัย ได้เข้าวัดฝึกปฏิบัติได้ ไม่ว่าจะ เป็นนักเรียนหรือผู้สูงวัยก็ตาม เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ให้ได้มาทำบุญในพิธีกรรม ต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้น เช่น ไหว้พระสวดมนต์ รักษาศีล ถวายสังฆทาน ทำบุญตักบาตรที่ลานหินโค้ง หรือมาบวชนกขัมมะ บารมี ส่วน เด็กนักเรียนหรือบุตรหลานของผู้ปกครอง จัดให้ไปฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ที่ทาง วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ได้จัดขึ้นมา เช่น โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธ บุตร และ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นต้น

5.1.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

1. ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมพบว่า หลักสูตรในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละโครงการ ยังไม่เป็นหลักสูตรที่ชัดเจนและตายตัวมีการเปลี่ยนแปลงและปรับให้เข้ากับสถานการณ์นั้น ๆ ขาดคู่มือในการดำเนินกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่วัดได้จัดขึ้น หรือเนื้อหาสาระรายละเอียดต่าง ๆ ของหัวข้อที่ได้รับให้บรรยาย/แสดงธรรม/ปาฐกถาธรรม และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง

2. ปัญหาด้านบุคลากร /เจ้าพนักงานพบว่า ขาดพระภิกษุ/ครู/วิทยากร และเจ้าพนักงานต่าง ๆ ในแต่ละโครงการ บางโครงการจำเป็นต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก แต่พระอาจารย์และ เจ้าพนักงานของวัดมีอยู่อย่างจำกัด พระอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ บางรูป/คน ต้องทำหน้าที่ในแต่ละวันหลายหน้าที่มากจนไม่มีเวลาพัก บางวันที่ทางวัดได้จัดกิจกรรมพร้อม ๆ กันหลายโครงการเช่นในวันอาทิตย์ ที่ได้จัด โครงการต่าง ๆ เช่น งานทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์มีความต้องการใช้พระภิกษุ/เจ้าพนักงาน จำนวนเป็นร้อย หรือศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีความต้องการใช้พระภิกษุ/ครู/เจ้าพนักงาน จำนวนเป็นร้อย ยังไม่รวมงานศพ และ โครงการบวชนกขัมมะบารมี ดังนั้นในการจัดกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ของวัดขาดพระภิกษุ/วิทยากร/เจ้าพนักงานเป็นจำนวนมาก

3. ปัญหาด้านอาคารสถานที่พบว่า จากการปรับปรุงอาคาร และจัดสร้างอาคารต่าง ๆ ตลอดจนปรับภูมิทัศน์ของวัดครั้งใหญ่ เพื่อรองรับคนจำนวนมากมหาศาลที่จะร่วมงานพระราชพิธีศพของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญาันทกิกขุ) ในวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ทำให้การเดินทางเข้าวัดลำบากมากขึ้น และหาที่จอดรถยาก อาคารที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อการใช้งานและรองรับพุทธศาสนิกชนได้จำนวนมาก ๆ บางโครงการต้องรับกิจกรรมบางกิจกรรมออกไป เพราะสถานที่ไม่เพียงพอ และ บางโครงการจำเป็นต้องยอมใช้อาคารสถานที่ร่วมกันไปก่อน จนกว่าการปรับปรุง ก่อสร้างอาคารต่าง ๆ จะแล้วเสร็จ

5.1.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)

1. แนวทางในการแก้ปัญหาด้านการดำเนินกิจกรรม ควรฝึกอบรมพระอาจารย์/วิทยากร/ครู/เจ้าพนักงาน/ คือ พระสงฆ์และเจ้าหน้าที่วัดรุ่นใหม่อายุเสมอ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ และเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติกิจสงฆ์ให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ทางวัดได้จัดขึ้น เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในแต่ละโครงการดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ควรจัดทำคู่มือการประกอบกิจกรรม และพิธีกรรมต่าง ๆ

ให้กับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม/เจ้าภาพ/เจ้าพนักงานของวัด และควรจัดการประชาสัมพันธ์ในโครงการต่าง ๆ ให้ทั่วถึง เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของกิจกรรม ตลอดจนถึงกฎระเบียบที่ทางวัดได้วางเอาไว้ เพื่อให้การจัดการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. แนวทางในการแก้ปัญหาด้านบุคลากร /เจ้าพนักงาน ควรจัดการฝึกอบรมให้พระภิกษุ/เจ้าหน้าที่ศาลา/และพนักงานต้อนรับ ทั้งในเรื่องการแต่งตัว การใช้มารยาท การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบพิธีกรรม ที่ทางวัดได้จัดขึ้น ให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ทั้งในพิธีกรรมทั่วไปและในราชพิธี

3. แนวทางในการแก้ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ควรสร้างอาคารสถานที่ ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด และที่พักสำหรับผู้เข้าฝึกอบรมขึ้นมาใหม่ ในแต่ละโครงการ ให้ชัดเจน ให้เพียงพอต่อจำนวนคนในแต่ละโครงการ และรองรับผู้เข้าฝึกอบรมได้จำนวนมาก ๆ เพื่อจะได้สะดวกต่อการปฏิบัติธรรมและจัดสถานที่ปฏิบัติธรรม กับสถานที่พักแยกออกจากกัน จัดสร้างห้องน้ำให้ได้มาตรฐาน และเพียงพอในการใช้งานในแต่ละกิจกรรม ให้มีความสะอาด และมีคิติด ปลอดภัย อยู่ใกล้สถานที่ประกอบพิธีหรือที่จัดกิจกรรมในโครงการนั้น ๆ การเดินทางเข้าวัด ควรทำป้ายบอกทาง ให้ชัดเจน มองเห็นได้ถนัด และเพิ่มป้ายบอกทางในจุดต่าง ๆ ที่ ห่างจากวัด ในระยะทาง 10 กิโลเมตร และหาที่จอดรถเสริมเข้ามาทดแทน จนกว่าจะสร้างอาคารที่จอดรถจะแล้วเสร็จ อันเนื่องมาจากการก่อสร้างที่ทางวัดดำเนินการอยู่

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เป็นวัดที่สร้างขึ้นโดยการรวมเอาวัดโบสถ์และวัดเชิงท่า เข้าด้วยกัน และย้ายมาสร้างขึ้นมาใหม่ได้นามว่า วัดชลประทานรังสฤษฎ์ สร้างโดย หม่อมหลวงชูชาติ กำภู อธิบดีกรมชลประทาน เมื่อปี พ.ศ.2502 ได้มีมติ พระปัญญาธิบดี (ปัญญาธิบดีกษัตริย์) จาก วัดอุมงค์ จ.เชียงใหม่ เป็นเจ้าอาวาส วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2503 วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เป็นวัดที่มีชื่อเสียง และมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมเผยแผ่ พระธรรมของพุทธศาสนา และได้รับความศรัทธาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการสอนธรรมะที่เข้าใจง่าย ทันต่อเหตุการณ์ เข้ากับคนทุกวัย และปรับกิจกรรมพิธีกรรมให้เหมาะสม ตัดพิธีกรรมที่ไม่ใช่คำสอนของพระพุทธศาสนาออก สอนให้ไม่หลงงมงายในไสยศาสตร์

พระพรหมมงคลจารย์ (ปัญญาธิบดีกษัตริย์) เป็นผู้ริเริ่มในการปฏิรูป และปรับประยุกต์ พิธีกรรมประเพณีทางศาสนา ให้เป็นไปเพื่อส่งเสริมสติปัญญา ตามหลักการที่ว่า เป็นระเบียบ เรียบง่าย ประหยัด ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมให้เกิดปัญญา ให้สมกับเหตุการณ์ และให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังคำปาฐกถาที่หลวงพ่อได้แสดงไว้ (ปัญญาธิบดีกษัตริย์ (ปาฐกถาธรรม), 2523, 15 พฤษภาคม)

“อาตมาตั้งอธิษฐานใจว่า วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จะไม่ให้มีมหรสพแสดงต่อไปตลอดอายุของการเป็นสมภาร คนมาที่หลังมันเรื่องของเขา แต่ว่าจะเขียนเป็นธรรมเนียมไว้ จะสลักแผ่นหินไว้ว่า อุดมการณ์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ คืออะไร คิดไว้ที่กุฏิเลย หรือว่าคิดไว้ที่โรงเรียนนี้ (โรงเรียนพุทธธรรม) ต้องอย่างนี้ ใครมาเป็นสมภารโปรดรักษาอุดมการณ์นี้ไว้ด้วย อย่าเปลี่ยนแปลงเสียเป็นอันขาด ตั้งไว้ให้รู้ ต่อไปจะต้องเป็นอย่างนั้น ไม่อย่างนั้นคนมาที่หลัง อาจจะเห็นว่าท่านปัญญาไม่ทันสมัย ไม่สนุก เราเล่นลิเกกันดีกว่า วัดกว้างขวางดี แล้วเปิดลิเก 2 โรง ยุ่งกันไปหมด อาตมาไม่นิยมอย่างนั้น สมัยนี้พระต้องเทศน์ให้กระฉับกระเฉงหน่อย เทศน์ให้ทันหูทันใจ เดียวนี้เพลงลมพัดชายเขาใครเขาชอบฟัง เขาฟังเพลงลูกทุ่งกันทั้งนั้น เพราะว่าฟังมันทันหูทันใจดี พระเทศน์ก็เหมือนกันต้องหัดเทศน์แบบใหม่เวลานี้ ต้องเทศน์ให้ทันหูคนให้ทันอกทันใจ เพราะฉะนั้น จึงต้องฝึกฝนในเรื่องนี้ มีงานศพต้องแนะนำให้มีการเทศน์ คนไปประชุมกันที่ป่าช้าเราต้องไปเทศน์ ไปหัดพูดกันในที่นั้น คนก็เข้าใจขึ้น เรื่องการสวดพระอภิธรรมหลาย ๆ จบ ให้สวดเพียงแค่บทเดียวเพื่อรักษาพิธีกรรมไว้ เพราะสวดมากไปคนฟังไม่รู้เรื่อง ต้องเทศน์ในเรื่องของวัฏจักร การ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้เข้าใจจะเป็นประโยชน์มากกว่า”

ปัจจุบันวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) มี พระปัญญานันทมุนี (สง่า สุขโร) เป็นเจ้าอาวาส ยังคงรักษาอุดมการณ์ ของ พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ไว้ เพื่อเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้เข้ามา ร่วม กิจกรรมและพิธีกรรม ต่าง ๆ ที่ วัดได้จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นไปตามอุดมการณ์ ที่หลวงพ่อดีตั้งไว้ อันประกอบไปด้วยกิจกรรมและพิธีกรรม เหล่านี้ คือ

1. การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย
  2. การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์
  3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง)
  4. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ
  5. โครงการบวช เนกขัมมะบารมี สุภรณ์-เสาร์-อาทิตย์
  6. โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร
- ด้านการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) เป็นการจัดกิจกรรมที่ตรงต่อความต้องการของพุทธศาสนิกชน และ ส่งเสริมพุทธศาสนิกชน ในการปฏิบัติธรรมให้ถูกต้องตามหลักในทางพระพุทธศาสนาได้ดี และไม่หลงงมงายในสิ่งที่ไม่เป็นสาระ สิ่งที่ไม่ใช่แก่นแท้ของหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เปิดโอกาสให้คนทุกวัยได้เข้าวัดฝึกปฏิบัติได้ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือผู้สูงวัย สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง

ทัศนคติของประชากรต่อการใช้กิจกรรมวันอาทิตย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดชลประทานรังสฤษดิ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประพนม เทือกทักษ์ (2546,บทคัดย่อ) พบว่า ประชากรตัวอย่างมีการรับรู้และสนใจเข้าร่วมฟังปาฐกถาธรรมมากที่สุด และเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมที่สนใจตามเวลาและโอกาสอำนวย ผลการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อกิจกรรมวันอาทิตย์ พบว่า

ด้านปาฐกถาธรรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นการแสดงธรรมรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจธรรมะได้เป็นอย่างดี และมีการสอดแทรกหลักธรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ด้านโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า นักเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สามารถนำความรู้และจริยธรรมเพื่อใช้ฝึกฝนตนเองได้เป็นอย่างดี

ด้านห้องสมุด กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ห้องสมุดมีความพร้อมในการให้บริการด้านเทปและหนังสือธรรมะ ทั้งจำหน่ายและยืมมากที่สุด แต่ยังมีอัตราในการเป็นสมาชิกใช้บริการระดับปานกลาง

ด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ข้อคิด (กิดดี พุดดี ทำดี คบคนดี ไปสู่สถานที่ดี) หลักธรรม (การประหยัด ระเบียบวินัย ความเชื่อที่มีเหตุผล ความกตัญญู กตเวที และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม) กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ธรรมะทุกข้อเหล่านี้สามารถทำให้ผู้ที่ปฏิบัติตามอยู่อย่างสม่ำเสมอ ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งการศึกษาเล่าเรียน หน้าที่การงาน และชีวิตครอบครัว เป็นการพัฒนาคนทุกระดับชั้นตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่อย่างเป็นระบบ และขั้นตอน ทั้งทุกคนสามารถนำไปปฏิบัติประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและดำเนินชีวิตที่ถูกต้องอย่างมีความสุข ตามกำลังสติปัญญาเล็กน้อยของแต่ละคนอย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน

และสอดคล้องกับผลการศึกษา เรื่องการศึกษาความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมพิธีกรรมงานศพของ วัดชลประทานรังสฤษดิ์ จังหวัดนนทบุรี ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระมหาสมพงษ์ ฐิตายุโก (2553,บทคัดย่อ) พบว่า

1. ด้านข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง 400 คนที่เข้าร่วมพิธีกรรมงานศพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (53%) อายุ 35-44 ปี และ 45-54 ปี (23%) สถานภาพโสด (49.30%) ระดับปริญญาตรี (52.30%) มีถิ่นที่อยู่อาศัยในกรุงเทพฯ (52.80%) มีอาชีพลูกจ้างเอกชน (31.50%) มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,001 บาท (82.30%) และเคยเข้าร่วมพิธีกรรมงานศพของวัด (63.80%)

2. ระดับความพึงพอใจ

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมพิธีกรรมงานศพ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ โดยรวมทุกด้าน ด้านการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมและด้านพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องในระดับมาก ส่วนด้านหลักธรรมที่เกี่ยวข้องในระดับมากที่สุด

3. ความแตกต่าง ระหว่างระดับความพึงพอใจ

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างในด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย อาชีพ รายได้ของครอบครัว และ ประสบการณ์การเข้าร่วมงานศพ มีระดับความพึงพอใจ ต่อการเข้าร่วมพิธีกรรมงานศพ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านพิธีกรรม และ ด้านหลักธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- ด้านปัญหาในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของวัด

หลักสูตรในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละโครงการ ยังไม่เป็นหลักสูตรที่ชัดเจนและตายตัว มีการเปลี่ยนแปลงและปรับให้เข้ากับสถานการณ์นั้น ๆ ขาดคู่มือและการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่วัดได้จัดขึ้น หรือเนื้อหาสาระรายละเอียดต่าง ๆ ของหัวข้อที่ได้รับให้บรรยาย/แสดงธรรม/ปาฐกถาธรรม และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง ตลอดจนอาคารสถานที่ ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการบำเพ็ญบุญกุศล สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ พระมหาวย กิตฺติวุฒฺโณ (หัวหน้าสำนักงานฌาปนกิจ) ว่า

เนื่องจากทางวัดได้ ปรับปรุง รื้อถอนอาคารเก่าเพื่อมาจัดสร้างอาคารใหม่ขึ้นมาเพื่อรองรับพุทธศาสนิกชน ที่มาประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาให้ได้จำนวนมาก ๆ และอีกส่วนหนึ่ง เพื่อรองรับพุทธศาสนิกชนที่จะมาร่วมงานพระราชทานเพลิงศพของ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญา นันทภิกขุ) ในวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ.2560 ที่จะถึงนี้ ให้เพียงพอ เพราะลูกศิษย์ของหลวงพ่อบ้างมากทั้งในประเทศ และนอกประเทศ ทางวัดจึงจำเป็นต้องรื้อถอนอาคารบางส่วนออก แล้วสร้างอาคารใหม่ขึ้นมาทดแทน

สอดคล้องกับ คำสัมภาษณ์ของ พระมหาถาวร ถาวโร (เลขานุการโครงการบวชนกขัมมะบารมี) ว่า หลักสูตรของโครงการบวชนกขัมมะบารมีนั้น ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ พระปัญญา นันทภิกขุ เจ้าอาวาส ส่วนปัญหาในการดำเนินงานของโครงการขาดบุคลากรจำนวนมาก ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน และสถานที่ปฏิบัติธรรมไม่ค่อยอำนวยความสะดวกการปฏิบัติธรรมได้มากนัก สอดคล้องกับ คำสัมภาษณ์ของ พระครูอาทรปริยัติวิธาน (ผู้ช่วยเจ้าอาวาส) หัวหน้าโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ

อาคารที่พักของสามเณร มีความแออัด และไม่สะดวกต่อการพักอาศัย เนื่องจากใช้ห้องเรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มาเป็นที่พัก ส่วนห้องน้ำนั้นไม่สะดวกต่อการสรงน้ำของสามเณร อันเนื่องมาจากเป็นห้องสุขาไม่ใช่ที่สรงน้ำพระนั่นเอง ส่วนสถานที่ปฏิบัติ

ธรรมและฝึกอบรมนนั้นจะเกิดปัญหามากในเวลาที่ต้องออกไปปฏิบัติธรรมหรือไปฉันภัตตาหารเพลตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ทางวัดได้จัดไว้ บางครั้งใช้อาคารห้องประชุมศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (พระอารามหลวง) บางครั้งใช้ลานหินโค้ง เวลาสามแฉลบเดินไปเดินกลับ ทำให้บางรูปแสดงพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมแก่สมณสาธูป และขาดพระพีเลียงคอยดูแลอย่างทั่วถึงกัน

- ด้านแนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

ข้อเสนอแนะจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ พบแนวทางในการแก้ปัญหา ดังนี้ ด้านบุคลากรทางวัดได้ส่งเสริม สนับสนุนการฝึกอบรมและการเรียนการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ให้มีความรู้ความสามารถทั้ง ทางโลก และทางธรรม ทางโลก โดยการส่งเสริมให้พระและศิษย์วัดได้เรียน และแสวงหาความรู้ โดยการส่งไปเรียนตาม มหาวิทยาลัย ต่าง ๆ และให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุที่มีสติปัญญาดีแต่ขาดทุนทรัพย์ทางการศึกษา และกำลังดำเนินการเปิดศูนย์การศึกษาขึ้นในวัด (ปัญญานันทวิซชาลัย) เพื่อให้พระสงฆ์ได้ศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้น ส่วนทางธรรม ส่งเสริมให้พระได้เรียนหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยการเปิดสอน โรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้นในวัด เพื่อให้พระภิกษุ ได้มีความรู้ความสามารถ และเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติกิจสงฆ์ ให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ทางวัดได้จัดขึ้น และเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในแต่ละโครงการดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิผล

ในด้านอาคารสถานที่ และที่ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตลอดจนถึงที่พักอาศัยของผู้มาประกอบพิธีกรรม และห้องน้ำ ทางวัดได้จัดสร้าง อาคารต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด เพื่อรองรับประชาชนจำนวนมาก ๆ ได้ เช่นที่พัก โดยสร้างอาคาร เนกขัมมะบารมีขึ้นเป็นอาคาร 4 ชั้น เพื่อไว้เป็นที่พัก ส่วนในเรื่องของอาหารการกิน ได้สร้าง อาคารมาตานุสรณ์ (โรงทาน) เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการจัดเลี้ยง และอาคารที่ไว้ใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น อาคารปัญญานันทานุสรณ์ อาคาร อินเดียศึกษา ลานหินโค้งใหม่ และศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลศพ ขึ้นมาใหม่ ส่วนเรื่องที่จอดรถ ได้จัดสร้างอาคารที่จอดรถขึ้นมาหนึ่งอาคาร รองรับรถได้ 700 คัน และได้วางแนวถนนทางเข้าวัดขึ้นมาใหม่ทั้งหมด

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยเรื่องการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชนศึกษากรณี วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ต่อการนำไปใช้ ดังนี้

1. ควรนำผลของการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน การส่งเสริม ปลูกฝัง พัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ต่อเยาวชน และประชาชนทั่วไป

2. ควรนำรูปแบบการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ไปประยุกต์ให้เข้ากับวัดหรือองค์กรของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินพิธีกรรมทางศาสนา ให้มีความถูกต้องตามหลักธรรมคำสอน และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามแนวคิดที่ว่า เป็นระเบียบ เรียบง่าย ประหยัด ก่อให้เกิดประโยชน์ และส่งเสริมสติปัญญา

3. ควรนำรูปแบบการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ไปวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT ANALYSIS) ของการดำเนินกิจกรรม แล้วบูรณาการให้เข้ากับวัดหรือองค์กรของตนเอง

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเจาะลึกลงไป ในรายละเอียดแต่ละกิจกรรมและ โครงการของ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดที่ชัดเจนในแต่ละกิจกรรมที่ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ของวัด

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) กับวัดสาขาของวัด หรือวัดอื่น ๆ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างในการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

3. ควรศึกษาแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของวัดสาขาของ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) หรือวัดอื่น ๆ ที่นำแนวทางไปจัดการดำเนินกิจกรรม และพิธีกรรม ว่ามีผลแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- คณะศึกษานาศึกษย์วัดชลประทานรังสฤษฎ์. (2550). *พระพรหมมิ่งคลาจารย์ ปัญญานันทเถระ ประวัติชีวิต ผลงาน หลักธรรม ของแม่ทัพธรรม*. กรุงเทพฯ: พระพุทธศาสนา ธรรมสภา.
- คณะศึกษานาศึกษย์วัดชลประทานรังสฤษฎ์. (2550). *96 ปี ปุชนิยบุคคลแห่งแผ่นดินไทยพระพรหมมิ่งคลาจารย์*. นครปฐม: ระฆังทอง.
- คณะศึกษานาศึกษย์วัดชลประทานรังสฤษฎ์. (2550). *บันทึกหลวงปู่ 96 ปี ปัญญานันทะ . น น ท บุรี : มุลินธิภิกขุปัญญานันทะ*.
- บุณศรี พานะจิตต์, นางศรีนวล ลักกิตโร. (2545). *ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด: ศึกษาเฉพาะกรณี วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. (2539). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์. (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2535). กรุงเทพฯ: เลียงเชียงจงเจริญ.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2542). *ความรู้คู่คุณธรรม : รวมบทความเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2546). *รุ่งอรุณของการศึกษา เบิกฟ้าแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด*. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- รศ.ดร.พรชูลี อาชาวำรุง และคณะ. (2549). *โครงการศึกษาวิจัยการศึกษาทบทวนโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2548). *รายงานสรุปผลการดำเนินงาน กลุ่มส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแผ่หลักธรรมปิงบประมาณ (2549)*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (2548).

- สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2549). *โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนนทบุรี กระทรวงวัฒนธรรม. (2556). *คู่มือ การพัฒนาคุณภาพศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนนทบุรี*. นนทบุรี: ผู้แต่ง.
- วิรัชชัย เกื้อเกตุ. (2542). *ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร วัดปัญญาบันฑิตาราม อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บรรจง สุวรรณศรี. (2546). *บทบาทของพระสงฆ์ในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจ.เลย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). เลข: สถาบันราชภัฏเลย.
- ประนอม เทือกทักษ์. (2546). *ทัศนคติของประชากรต่อการใช้กิจกรรมวันอาทิตย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดชลประทานรังสฤษฎี อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูวนัฐ หนูมาก. (2548). *กระบวนการการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ต่อการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วินัย เก่งสุวรรณ. (2541). *บทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา: กรณีศึกษา กลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ 10*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหาอนันต์ ดอนนอก. (2540). *บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามโครงการอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในจังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหาสมพงษ์ ฐิตายุโก. (2553). *เรื่องการศึกษาความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมพิธีกรรมงานศพของวัดชลประทานรังสฤษฎี จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุภวัฒน์ หนูพริก. (2536). *ศึกษาแนวความคิดโครงการเข้าค่ายพุทธบุตร กรณีศึกษาโครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตรของศูนย์สิบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. รายงานฝึกภาคปฏิบัติ. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรวพร ธรณินทร์. (2549, 4 ม.ค.). *แผนงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมเด็กและเยาวชนไทย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน, จาก http://www.moe.go.th/jarawporn/planning_ja49.html

ประเวศ วะสี. (2548). *คุณธรรม - จริยธรรม ระเบียบวาระแห่งชาติเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม*. ปาฐกถาในการประชุมสัมมนาเรื่อง โครงการรวมพลังสื่อสร้างกระแสคุณธรรม ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ สุขุมวิท. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/70151>

สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ. (2550). *96 ปีหลวงพ่อปัญญา นันทภิกขุ งานเพื่อชีวิตชีวิตเพื่อธรรมะ*.

คนค้นคน. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=VEZDT-xL0ok>

<https://www.youtube.com/watch?v=SVeHRfqQFvU>

<https://www.youtube.com/watch?v=AewZWsDZohk&t=331s>

<https://www.youtube.com/watch?v=9hY1dwTdvvg>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางบันทึกการสัมภาษณ์และสรุปข้อค้นพบ

บันทึกการสัมภาษณ์งานการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน

ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านการจัดงานศพแบบประหยัด

ชื่อกิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
1. การจัดงานศพแบบประหยัดเรียบง่ายเป็นประโยชน์ส่งเสริมปัญญา	1.พระมหา รวย กิตฺติ ดิวงฺโก	(ผู้ช่วย เจ้า อาวาส) หัวหน้า สำนัก งาน ฌาปนกิจ	-การจัดงานศพเป็นไปตามหลักการของหลวงพ่อบัญญัติที่ว่าประหยัดเรียบง่าย เป็นประโยชน์ส่งเสริมปัญญาและเจ้าอาวาส พระปัญญานันทมุนีได้กล่าวไว้ว่า ฌาปนสถานวัดชลประทานรังสฤษฎ์คือฌาปนสงเคราะห์ มาด้วยน้ำตากลับด้วยความอ่อนใจ ท่านคือญาติเรา เพื่อให้การบริการฌาปนสถานของวัดเป็นไป หยดยังความยากจนเพราะทำศพและร่วมสืบสารปณิธานหลวงพ่อบัญญัติ ทำศพให้เป็นบุญ อย่าทำศพให้เป็นบาป เรียบง่าย ประหยัด ประโยชน์ ถูกต้องตามธรรมเนียม -ส่วนหัวข้อการแสดงธรรมในพิธีบำเพ็ญกุศลศพนั้น เน้นในเรื่อง สัจธรรมของชีวิต เรื่องความกตัญญูกตเวทิต์ เรื่องความเป็นพลเมืองดี และเรื่องอื่น	-บางวันศาลาไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนที่จะมาจัดงานศพที่วัด -เจ้าภาพบางงานยังยึดติดกับความคิดเดิม ๆ ต้องการจัดให้เป็นไปตามความต้องการของคนเอง -ขอความร่วมมือจากเจ้าภาพให้บอกแขกว่าทางวัดรับพวงรีดแต่ยังมีแขก	-กำลังดำเนินการที่จะจัดสร้างศาลาขึ้นมาใหม่ -ขอความร่วมมือจากเจ้าภาพให้ทำตามระเบียบอย่างจริงจัง	-เป็นงานที่ทางวัดจัดให้เป็นไปตามนโยบายของพระพรหมมิ่งคลาจารย์(หลวงพ่อบัญญานันทภิกขุ) เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด เรียบง่าย เป็นประโยชน์และส่งเสริมสติปัญญา เข้ากับยุคสมัยใหม่ ไม่

ชื่อกิจกรรม	ผู้ให้ สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
			ๆ ตามพระเทศน์ที่ท่านถนัด และเข้ากับ สถานการณ์นั้น ๆ	บางส่วนยังไม่ทราบ จึงนำมาร่วมงาน		แบ่งแยกชนชั้น คนรวยคนจน
	2.พระมหา สมเกียรติ กิตติสิโม	รอง หัวหน้า ฝ่าย สถานที่	การจัดงานศพที่หลวงพ่อดีทำได้ทำไว้มีคนนิยมมากจน บางครั้งถึงแม้ศาลาจะเต็มก็ยังยืนยันจะทำที่วัดนี้ ถึงแม้จะรออีกหลายวันก็ตามโดยนำศพญาติเก็บไว้ ที่โรงพยาบาลเพื่อให้ได้มาจัดที่วัด	บางเจ้าภาพต้องการ จัดแบบเกินความ พอดีที่ทางวัดจะ อนุญาตให้ได้เช่น เลือกศาลาที่ดีๆ ใหญ่ๆจัดแบบผู้ดีมี เงิน	สื่อต่าง ๆ ควร ช่วยกัน ประชาสัมพันธ์ให้ มากขึ้นเนื่องจาก ให้ทางวัดทำคงไม่ ทั่วถึง	ช่วยประหยัด งบประมาณ และ ไม่ก่อให้เกิดขยะ มลพิษให้กับทาง วัดและสังคม -ด้านปัญหาศาลา ยังไม่เพียงพอต่อ
	3. พระ มหา สำราญ จันทสโร	พระ นักเทศน์	-เป็นแนวทางที่พระพุทธเจ้าได้ใช้ประกาศธรรมะมา นานและหลวงพ่อดีนำมาปฏิบัติต่อที่เรียกว่าเจริญ รอยตามพระพุทธเจ้า -เป็นการจัดงานที่ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อาหาร, งบประมาณ, เวลา, แรงงาน, และ ไม่ ก่อให้เกิดขยะมลพิษให้วัดและสังคม -ทำให้เจ้าภาพและแขกได้สติปัญญา ได้เจริญมรรณา นุสติ เห็นสังขารชีวิต	-การประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารกับ คนภายนอกยังน้อย -อ่อนการสื่อสาร ระหว่างนโยบายและ ผู้เข้าร่วมงานศพ	ควรจัดทำแผนให้ ชัดเจนและ ประชาสัมพันธ์ให้ แพร่หลายอย่าง รอบด้าน	ความต้องการ, ขาดการ ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจถึง นโยบายและ ระเบียบปฏิบัติ ของวัด, การจราจรแออัด

ชื่อกิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
	4. พล.อ.ต. ดร. ทวีศักดิ์ เทรธา	เจ้าภาพงานศพ	-เป็นแนวคิดที่ทันสมัยมากเช่นเดียวกับทางตะวันตกซึ่งถือว่างานศพเป็นงานส่วนตัว -เห็นด้วยกับนโยบายของวัดในด้านความประหยัดเรียบง่าย -ประโยชน์ทางตรง ทำให้ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ -ประโยชน์ทางอ้อม เป็นตัวอย่างที่ดีต่อการจัดงานศพที่เรียบง่าย มองเห็นแก่นแท้ของการจัดงานศพ -ทำให้เห็นการเปรียบเทียบการจัดงานศพ แบบ คนตาย ขาย คนเป็น ทำให้ก่อกุศลให้คนอยู่ ทำให้เห็นว่าการคิดแบบพอเพียงทางสายกลางจะเป็นแนวทางที่ควรส่งเสริมสนับสนุน	อ่อนการประชาสัมพันธ์	ควรจัดสรรที่จอดรถเพิ่มเติม	ไม่มีที่จอดรถ เจ้าหน้าที่จราจรน้อย,ขาดความร่วมมือจากเจ้าภาพและแขกผู้ร่วมงาน -แนวทางแก้ปัญหา ควรจัดสร้างศาลามาเสริม,ทำป้ายบอกนโยบายและ
	5. ฌัฐศักดิ์ เทรธา ศรีสุวรรณ	เจ้าภาพงานศพ	-ชื่นชมแนวคิดนี้ และเป็นหลักธรรมของศาสนาตามแนวพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง -เห็นด้วยทำให้พิธีการต่างๆดำเนินไปอย่างเรียบง่าย -ลดขยะและสิ่งของที่เปื้อนภาระในวัด	ผู้ที่มาร่วมงานศพยังไม่เข้าใจหลักการของวัด	ประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้	ระเบียบวัดให้ทั่วถึง,ควรช่วยกันประชาสัมพันธ์
	6. นายสิทธิเดช พัว	เจ้าภาพงานศพ	การจัดงานศพที่วัดนี้ ดีมาก แต่ถ้าราคาถูกลงจะเข้าถึงคนจนผู้ยากไร้ได้มากขึ้น	-น่าจะประหยัดได้มากกว่านี้	พื้นที่ถนนวัดแคบ มากรถจอดยาก	ให้มากจากทุกภาคส่วน,ควรมีที่

ชื่อกิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการแก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
	อุดมเจริญ		-ประหยดงบ.สะดวก.รวดเร็ว.ถูกต้อง. -การเน้นให้ฟังธรรมะ เกิดความฉลาดในธรรมมากขึ้น	-ไม่มีเจ้าหน้าที่จัดระเบียบจราจร ควรปิดโทรศัพท์หรือห้ามใช้ในขณะพระแสดงธรรม	ควรมีที่จอดรถมากขึ้นให้เหมาะสมกับคนที่มาทำกิจกรรมงานศพ	จอดรถมากขึ้นให้เหมาะสมกับคนที่มาร่วมงานศพ
	7. นางชุตินา ทันธิต	แขกผู้มาร่วมงานศพ	ประหยัด คนจน คนรวยเท่าเทียมกัน รู้สึกสบายในเวลาเข้าวัด ไม่เป็นธุรกิจ รู้สึกดีไม่แบ่งแยก ทำให้รู้สึกว่าไม่เกิดความแตกต่างระหว่างชนชั้น คนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ -เป็นธรรมที่ฟังง่ายไม่น่าเบื่อสำหรับคนสมัยใหม่ เข้าใจง่ายดี	ไม่ได้มองว่าเป็นปัญหาแต่คิดว่ามันดีมากกว่า		

บันทึกการสัมภาษณ์งานการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน

ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) การตัดบาตรสาธิตวันอาทิตย์

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการ ดำเนินกิจกรรม	แนวทางใน การแก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
1. การตัด บาตร สาธิตวัน อาทิตย์	1.พระครูสิริ คุณากร ผศ.ดร.	(ผู้ช่วยเจ้า อาวาส) ประธานนำ พระรับบาตร ลานหินโค้ง	การทำบุญตัดบาตร ช่วยให้คนได้ทำความดี สร้าง ไมตรีต่อกัน ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยทางวัดจะส่งเสริมให้ รู้จักคิดดี พุทธิ ทำดี คบ คนดี และ ไปสู่สถานที่ดี ๆ การคิดพูดทำดี ต้องทำ ทุกวัน ไม่ใช่แค่จะมาทำกันเฉพาะในวันอาทิตย์ เท่านั้น แต่ควรทำทุกวันให้เป็นนิสัย ความดีก็จะ เกิดแก่ตัวเรา และช่วยให้สังคมดีขึ้น	ปัญหาจากการ ทำบุญ มีบ้าง เล็กน้อย คือ คน ที่มาทีหลังไม่ เข้าใจกฎกติกาใน การตัดบาตร คือ จะเดินสวนทางกัน จนทำให้เกิด ความลำช้า กฎ กติกา ต้องเดินตัด บาตรวนไป ทางขวามือของ เราไปทาง เดียวกันทั้งหมด	ควรบอก กฎ กติกา และ ประชาสัมพันธ์ บ่อย ๆ ให้ ผู้คนที่มาที หลังได้รู้ กฎ กติกา ต้อง ปฏิบัติให้ ถูกต้องตาม กฎกติกาของ วัด	-เป็นการเปิดวัดใน วันอาทิตย์ เพราะ เป็นวันหยุดสากล แทนวันพระหรือ วันธรรมสวนะ เพื่อ เปิดโอกาสให้ญาติ โยมได้นำ ครอบครัวและญาติ พี่น้องตลอดจนคน รอบข้างได้มา ทำบุญตัดบาตรใน วันอาทิตย์ เพื่อ ร่วมกันทำกิจกรรม ที่วัดได้จัดขึ้น เช่น

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการ ดำเนินกิจกรรม	แนวทางใน การแก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
	2.พระมหานม สหายปญโญ	(ผู้ช่วยเจ้า อาวาส) กรรมการฝ่าย ปกครอง	เป็นกิจกรรมที่เด่นชัดของวัดเนื่องจากการเปิด โอกาสให้คนได้ทำบุญฟังธรรมและเป็นการเปิด โอกาสให้พระภิกษุผู้มีความรู้ความสามารถได้ ฝึกหัดตนเองด้วยการแสดงปาฐกถาธรรมเป็นการ สืบทอดเจตนารมณ์ของหลวงพ่อบุญานันทภิกข ด้วย	สถานที่ค่อนข้าง คับแคบ โดยเฉพาะถ้าเป็น วันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา เนื่องจาก พุทธศาสนิกชน เดินทางมาเป็น จำนวนมากอีกทั้ง ที่จอดรถไม่ เพียงพอ	ตอนนี้เจ้า อาวาสได้ สร้างลานหิน โค้งใหม่แล้ว คงแก้ปัญหา ได้ระดับหนึ่ง แต่ถ้าเป็นฤดู ร้อนหรือฤดู ฝน จะมี ปัญหาเรื่อง อาคาร เพราะ ไม่มีอาคารให้ หลบฝนได้ ต้นไม้ยังไม่ เติบโต พอที่จะอาศัย ร่มไม้ได้	ไหว้พระรับศีล ทำ วัตรเข้า รับฟัง ปาฐกถาธรรม ทำบุญตักบาตร และถวายสังฆทาน เป็นต้น เพื่อให้เกิด คุณงามความดีแก่ ตนเองและ ครอบครัว -ด้านปัญหา -จำนวนพระภิกษุ ไม่เพียงพอต่อ ความต้องการใน การทำบุญตักบาตร ช่วงกลาง ๆ เดือน เป็นช่วงที่พระใหม่ ลาสิกขาจำนวนมาก ทำ

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการ ดำเนินกิจกรรม	แนวทางใน การแก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
	4. พระ มหาสหัส จิตสา โร ผศ.ดร.	ฝ่าย ประชาสัมพันธ์	<p>การทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์ คือ การเปิด วัดวันอาทิตย์ให้เป็นประโยชน์</p> <p>1.เปิดโอกาสให้ญาติโยมได้มาศึกษาธรรมะทั้ง จากการฟังการบรรยายและจากการอ่านบทสวด มนต์</p> <p>2.ญาติโยม ได้มีโอกาสได้ทำบุญตามหลักบุญกิริยา วัตถุ 10 ประการ อย่างสมบูรณ์ในวันเดียวกัน</p> <p>3.ได้พบปะกันระหว่างวงศานาญาติ เพราะก่อน หรือหลังกิจกรรม เป็นช่วงว่างสำหรับผู้มาร่วม ทำบุญ</p> <p>4.อุบาสก อุบาสิกา ได้แสดงออกถึงความศรัทธา ในพระพุทธศาสนา สนใจในหลักธรรมะ จึงได้มา ศึกษาและนำไปปฏิบัติ</p>	<p>1.บริเวณวัดกว้าง มาก ถ้าไม่ได้อยู่ที่ ลานหินโค้ง ทำ ให้มองไม่เห็น องค์แสดง ปาฐกถาธรรม และถ้าไม่สนใจ อย่างจริงจังจะ ไม่ได้ประโยชน์ เท่าที่ควร</p> <p>2.การปาฐกถา ธรรม ไม่ได้ แสดงเป็นการ เจาะจงบุคคล เรื่องที่แสดง ปาฐกถาจึงเป็นเรื่อง กว้าง ๆ</p>	<p>1.ควรมี ลำโพง กระจายเสียง หลาย ๆ จุด ให้ทั่วถึง เพื่อ สร้างแรงจูงใจ เพราะหากมี จุดเดียว แม้ เสียงจะชัด แต่ เหมือนไกล ตัวผู้ฟัง</p> <p>2.องค์แสดง ควรมีวิธีการ พูดเหมือนคุย กับผู้มาฟังทุก คนเพื่อสร้าง แรงจูงใจ และ</p>	<p>ให้ขาดพระภิกษุมา รับบิณฑบาต</p> <p>-สถานที่ค่อนข้าง คับแคบโดยเฉพาะ ถ้าเป็นวันสำคัญ ทาง พระพุทธศาสนา เนื่องจาก พุทธศาสนิกชน เดินทางมาเป็น จำนวนมาก -ภัยจากธรรมชาติ เนื่องจากลานหิน โค้งของวัดไม่มี หลังคา วันไหนที่มี ฝนตก ก็จะไม่ สามารถร่วมกันทำ</p>

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการ ดำเนินกิจกรรม	แนวทางใน การแก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
				3.บางครั้ง (นาน ๆ ครั้ง)มีฝนตก ทำให้เกิดความ โกลาหล พอสมควร	ควรนำเรื่อง ชีวิตประจำวั นมาประยุกต์ กับธรรมะ เพื่อให้ทุกคน เห็น ความสำคัญ ของธรรมะ	กิจกรรมได้ -ถนนแคบมาก การจราจรติดขัด หาที่จอดรถยาก แนวทางการ แก้ปัญหา -ควรเพิ่มจำนวน พระหรือขอความ
	5.คุณสมคิด วิไลลักษณ์	ผู้ทำบุญตัก บาตรวัน อาทิตย์	จัดเป็นวัดที่มีการสอนที่ดีมาก จัดระเบียบเรื่อง ต่างๆ ได้ดีทั้งงานบวชงานศพ เรียบง่ายและ ประหยัด ถูกต้องตามแบบแผน วัดร่มรื่น	หาที่จอดรถ มาก	น่าจะทำได้ จอดรถไว้ใกล้ ๆ ลานหินโค้ง จะได้ไม่ต้อง เดินไกล	ร่วมมือจากพระที่ ท่านไม่คิดกิจ นิมนต์หรือสอนที่ ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนา
	6.นางจูนณเจิม ยิวลี	ผู้ทำบุญตัก บาตรวัน อาทิตย์	เป็นการเปิดโอกาสให้คนได้มีเวลาได้ทำบุญตัก บาตรเพราะว่าเนื่องจากอายุมากไม่มีเวลาดั้นเช้า ได้ตักบาตร -การตักบาตรวันอาทิตย์สะดวกดีและสามารถ	ถนนแคบมากหา ที่จอดรถ	น่าจะมีที่จอด รถให้มากกว่า นี้	ช่วย -ควรจัดสถานที่ โดยรอบให้เหมาะ แก่การใช้งาน

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการ ดำเนินกิจกรรม	แนวทางใน การแก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
			ชวนลูกหลานมาได้ด้วยเพราะเขาหยุดงานทำให้มี เวลาได้อยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา			เพิ่มขึ้นเพื่อรองรับ จำนวนคนที่มาร่วม
	7.นางศรีวัฒนา ยุวดี	ผู้ทำบุญตัก บาตรวัน อาทิตย์	พี่ชวนมาทำบุญด้วย ทำให้ญาติพี่น้องได้มาทำบุญ ร่วมกันและสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้มี ความสุขมากขึ้น	ที่จอดรถ เหมือนกันคะ	สร้างที่จอดรถ ใหม่หรือใช้ พื้นที่ ๆ จะ จอดรถได้จะดี มาก	ทำบุญให้ได้มาก -ควรจัดศาลา สำรองไว้เมื่อวัน ไหนฝนตก จะได้ รองรับการจัด กิจกรรมทำบุญตัก บาตรให้ดำเนิน ต่อไปได้ -ควรรหาเจ้าหน้าที่ จราจรมาจัด ระเบียบรถเพิ่ม จัด ที่จอดรถเพิ่มขึ้น หรือขอที่จอดรถ ของโรงเรียน ชปว. มาเสริม

**บันทึกการสัมภาษณ์งานการดำเนินงานกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน
ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์**

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
1. ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	1.พระ ภูวนัฐสรฺดร. มุณีจโร	เลขานุการ ศูนย์ ศึกษา พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์	หลักสูตรของ(พอช.)จะใช้หลักสูตร ของ มจร.นำมาบูรณาการกับองค์กร ทางพระพุทธศาสนาแล้วประยุกต์ใช้ กับศูนย์ของเรา ส่วนการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนนั้น ศูนย์ เราจะใช้หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ ไตรสิกขา 3 ศีล สมาธิ และปัญญา ศีล เป็นหลักการพัฒนาระดับ ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม สมาธิ เป็นหลักการพัฒนาจิตใจให้มี สมรรถภาพและประสิทธิภาพในการ คิดพิจารณาตัดสินใจกระทำหรือไม่ กระทำการใด ๆ ปัญญา เป็นหลักการ พัฒนาความรู้ความเข้าใจ รู้จักสิ่ง	-การบริหารงานยังไม่ ค่อยอำนวย ขาดความ ชัดเจนของการ บริหารงาน จาก องค์กร - งบประมาณยังไม่ เพียงพอต่อการเรียน การสอน และค่า สินน้ำใจให้ครู ตลอดจนอุปกรณ์การ เรียนการสอนและ ค่าอาหารนักเรียน เนื่องจากศูนย์ศึกษา ของเราเป็นศูนย์	-องค์กรควรให้ ความสำคัญให้ มากกว่านี้ ควรจัด งบประมาณใน การบริหารงาน ให้เพียงพอต่อ ความต้องการทั้ง ในเรื่องของ บุคลากร อุปกรณ์ การศึกษา สื่อการ เรียนการสอน สวัสดิการ และ อาหารเลี้ยงพระ/ ครูอาสา/นักเรียน	ด้านการ ดำเนินงานการ เรียนการสอนของ ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ เป็น การปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมให้กับ เยาวชน เป็นการ เผยแผ่ พระพุทธศาสนา โดยการจัดการ เรียนการสอน

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
			<p>ทั้งหลายตามที่มันเป็น และสามารถ แยกแยะวิเคราะห์สืบหาสาเหตุของสิ่ง ทั้งหลายได้ชัดเจน มาจัดการเรียนการ สอนโดยช่วงเช้าให้นักเรียนได้ไหว้ พระรับศีล สวดมนต์ นั่งสมาธิ และรับ ฟังโอวาทจากพระอาจารย์ก่อนที่จะเข้า ห้องเรียนและสอนในเรื่องของปัญญา ด้วยการเรียนรู้ พุทธประวัติ ธรรมะ ศาสนพิธี เป็นต้น ส่วนภาคบ่ายเป็นการ เรียนพิเศษที่นักเรียนจะเรียนหรือไม่ก็ ได้ เลือกเรียนได้ตามอัธยาศัย มี วิชา นาฏศิลป์ ศิลปกรรม ภาษา และ คณิตศาสตร์</p>	<p>ศึกษาสงเคราะห์ไม่ แสวงหาผลกำไร -บุคลากรและครู อาสา เนื่องจากคนที่ จะมาสอนต้องมี ความเสียสละมีจิต อาสาจริง ๆ ทำให้ บุคลากรไม่เพียงพอ ต่อการเรียนการสอน -ขาดอุปกรณ์การ เรียนการสอนจำนวน มาก และสื่อการเรียน การสอน</p>	<p>ให้เพียงพอ</p>	<p>และให้การอบรม ฝึกฝน โดยการนำ หลักสูตรการสอน ของ มจร.มา ประยุกต์ใช้ ให้เข้า กับหลักคำสอน ของพระพุทธเจ้า คือ ไตรสิกขา 3 ศีล สมาธิ และ ปัญญา โดยการ ไหว้พระรับศีล สวดมนต์ นั่ง สมาธิ และเรียน ในรายวิชาของ พระพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนได้ นำไปประยุกต์ใช้</p>

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
	2.พระ มหาวัลลภสุจิต โต	พระอาจารย์ สอน	มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนที่มาเรียนได้ เข้าใจบทธรรมะและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของตน ตามสถานะต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับช่วง วัยของตนเอง และได้ซึมซับถึงความ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่มีต่อตน และได้ รู้จักทำคุณตอบแทนท่าน	1.ด้านบุคคลกรผู้ให้ ความรู้โดยส่วนมาก ได้มาจากการสมัคร ของผู้ที่มีจิตอาสา มาสอนให้กับทาง โรงเรียนต้องอาศัย ศรัทธาจากญาติโยม เป็นส่วนใหญ่จึงไม่ สามารถให้สวัสดิการ แก่ท่านเหล่านั้นได้ 2. ด้านขาดเรียนของ นักเรียน เนื่องจาก นักเรียนต้องไปเรียน พิเศษกววิชาจึงทำ นักเรียนขาดเรียนกับ ทางศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาและ	1.มอบสวัสดิการ ให้กับบุคลากรผู้ มาสอนใน บางส่วนเพื่อเป็น การตอบแทน น้ำใจท่าน 2.ให้กระทรวง หรือกรมการ ศึกษาต่าง ๆ เห็น ความสำคัญกับ นักเรียนที่มา เรียน อาจจะเป็น ในรูปแบบของ คะแนนพิเศษ หรืออะไรต่าง ๆ เป็นต้น	ให้เกิดประโยชน์ แต่ตนเองทั้งการ เรียนและการ ดำเนินชีวิตให้ ถูกต้องตามหลัก คำสอน ปัญหาการ ดำเนินงาน -ด้านงบประมาณ ยังไม่เพียงพอต่อ การบริหารการ เรียนการสอน และการ สนับสนุนจาก องค์กรต่าง ๆ ยัง น้อย -ด้านบุคลากร

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
				ให้ความสำคัญ น้อยลง		พระอาจารย์และ ครูอาสา ไม่
	3. พระมหา สำราญ จันทส โร	พระอาจารย์ สอน	เป็นการเผยแพร่คำสอนทาง พระพุทธศาสนาแบบเข้าถึงตั้งแต่ตัว เยาวชนและครอบครัวเป็นการปลูกฝัง หลักธรรมตั้งแต่ยังเยาว์ให้เด็กเป็นคนดี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม	ขาดการสนับสนุน จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ขาดงบประมาณการ ขาดอุปกรณ์การเรียน การสอน	ควรช่วยกัน ร่วมมือทุกภาค ส่วนสนับสนุน ให้จริงจังเพื่อให้ ผู้ปฏิบัติทำงาน ได้อย่างเต็มที่ ควรจัดอบรม สัมมนาพระ อาจารย์เพื่อเพิ่ม ศักยภาพในการ สอนต่อไป	เพียงพอต่อการ เรียนการสอน -อุปกรณ์การเรียน การสอนและสื่อ การสอนยังไม่ เพียงพอ -อาหารสำหรับ เลี้ยงนักเรียน/พระ อาจารย์/ครูอาสา/ และชมรม ผู้ปกครองไม่ค่อย เพียงพอ แนวทางแก้ปัญหา -องค์กรต่าง ๆ ควรให้

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
	4.คุณพัชรินทร์ ชวบนรินทร์	ประธานชมรม ผู้ปกครอง (พอ.ช)	ข้าพเจ้าได้นำลูกสาวมาสมัครเรียนที่ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 3 เนื่องจากตอนนั้นลูกสาวของข้าพเจ้า เป็นเด็กที่ขี้เก๋งมาก ไม่ค่อยตั้งใจเรียน เวลาที่ครูสอน ไม่มีสมาธิในการเรียน จนเรียนได้คะแนนแย่มาก ทั้ง ๆ ที่ ตอนเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้น ประถมปีที่ 2 ก็เรียนดีมาโดยตลอด ข้าพเจ้าทนเห็นสภาพที่ลูกเรียนแย่ง ไม่ได้ จึงได้พามาสมัครเรียนที่ศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ให้ พระอาจารย์ได้สอนการทำสมาธิภาวนา จะได้มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ตั้งแต่ นั้นมาลูกข้าพเจ้าก็มีผลการเรียนที่ดีขึ้น จนเรียนจบชั้นสูงพิเศษ ข้าพเจ้า ขอขอบคุณพระอาจารย์ทุกรูป และศูนย์	เรื่องการจัดเลี้ยง อาหารของเด็ก รร. พุทธฯไม่เหมือนครั้ง ก่อนๆที่เคยจัดมา	อยากให้ม่ีอาหาร ให้เด็ก รร.พุทธฯ มีหลากหลาย เหมือนก่อน	ความสำคัญและ ร่วมมือให้ มากกว่านี้ ทั้งเรื่อง การบริหารงาน และเรื่อง งบประมาณ ใน การจัดการเรียน การสอนของศูนย์ -ประกาศรับ สมัครพระ อาจารย์/ครูอาสา ให้มากขึ้น หรือ ขอความร่วมมือ จากทางวัดให้จัด พระอาจารย์และ ครูอาสาให้ เพียงพอต่อ

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
			ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัด ชลประทานรังสฤ์ (พระอารามหลวง) ที่ช่วยอบรมสั่งสอนให้ลูกสาวข้าพเจ้า ให้กลับมาเป็นเด็กที่ตั้งใจเรียน มี มารยาทเรียบร้อย และ เป็นเด็กดีของ พ่อแม่และครูอาจารย์			จำนวนนักเรียน -ทางวัดควรจัดซื้อ จัดจ้าง อุปกรณ์ และสื่อการเรียน การสอนให้ เพียงพอต่อการใช้
	5. อาจารย์ ประชุม อุฐ สวน	ครูอาสา ศูนย์ ศึกษา พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์	เมื่อปี พ.ศ. 2530 ได้ยื่นหลวงพ่ ประกาศศานุกรมาช่วยสอน รร.พุทธฯ เลยสนใจอาสาจะไปช่วยสอน โดยคิดที่ จะเอาลูกชายไปเรียนด้วย จึงไปอาสา และได้นำลูกชายพร้อมทั้งนักเรียน รร. วัดบางกระดี่บางส่วนมาเรียนด้วย เนื่องจาก รร.วัดบางกระดี่จะอยู่ในวัดก็ จริงแต่ไม่มีพระที่จะมาสอนธรรมะให้ ผ่านมา 20 กว่าปีครูไม่เคยที่จะว่างเว้น มาสอนที่ รร.พุทธฯ ด้วยคำสอนของ หลวงพ่ปัญหาที่ว่า จิตที่คิดจะให้ ง่าย	ไม่คิดว่าจะเป็น ปัญหาแต่ช่วยให้เรา และเด็กได้ใช้เวลามา ฝึกความเสียสละและ ส่งเสริมให้เด็กได้ เรียนรู้ธรรมะดีกว่าที่ จะปล่อยให้เด็กไปมั่ว สุมเสพยาเสพติดกัน	--	งาน -ควรรับบริจาค อาหารจากพระ อาจารย์รูปอื่นๆที่ ท่านได้ไป บิณฑบาตมา แทนที่จะนำมา จากลานหินโค้ง เพียงที่เดียว

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
			และเบากว่าจิตที่คิดจะเอา			
	6.น.ส.สุภา ภรณ์ คำศิริ	ครูอาสาศิลป กรรม	เป็นการปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึง หลักธรรมคำสอนในทาง พระพุทธศาสนาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่	มีปัญหาเกี่ยวกับ จำนวนอาหารไม่ เพียงพอต่อจำนวน เด็กนักเรียน	ควรจัดอาหาร และเครื่องคัมให้ เพียงพอต่อ จำนวนนักเรียน	
	7. น.ส.พิม แพร ชม สินทรัพย์	นักเรียน (พอ.ช)	จากที่หนูได้มาเรียนที่รร.พุทธฯทำให้ หนูสวดมนต์แปลได้เป็นอย่างดี จนครู ที่โรงเรียนประจำชมว่าเก่งไปเรียนที่ ไหนดมาหรือ หนูบอกว่าจะมาเรียนที่ รร. พุทธฯและทำให้หนูมีสมาธิในการเรียน ได้ดีขึ้น ใจเย็นลง ไม่วุ่นวายเหมือน เมื่อก่อน	-ตอนแรกๆก็ไม่อยาก มาเรียนเพราะแม่พา มาแต่พอเรียนแล้วทำ ให้ได้ไหว้พระสวด มนต์ทำให้ใจเย็นลง -พระอาจารย์บางรูป สอนธรรมะเข้าใจยาก -พระอาจารย์บางรูป เคร่งครัดมากเกินไป	อยากได้พระ อาจารย์ที่สอน เก่งๆ มีอารมณ์ดี สอนให้เด็กได้ เรียนรู้แบบ สนุกสนานเป็น กันเอง	

บันทึกการสัมภาษณ์การดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน

ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) ด้านโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
1. โครงการ บรรพชา สามเณร ภาคฤดู ร้อน เฉลิม พระ เกียรติฯ	1.พระครูอาทร ปริยัติวิธาน	(ผู้ช่วยเจ้า อาวาส) หัวหน้า โครงการ บรรพชา สามเณรภาค ฤดูร้อน เฉลิมพระ เกียรติฯ	การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิม พระเกียรติฯ เป็นกิจกรรมของวัด ชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) จัดขึ้นเพื่อปลูกฝังคุณธรรมทางศาสนา ให้ งอกงามขึ้นในจิตใจของเยาวชน ฝึกอบรม เยาวชนให้เป็นลูกที่ดีของ พ่อ แม่ เป็น ศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดี ของเพื่อน เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และเป็นสาวกที่ดีของศาสนา การบวชนั้น ไม่ใช่บวชมาเพื่อจะอยู่สบาย แต่เรามา บวชเพื่อฝึก อบรม กาย วาจา ใจ คือฝึก กายให้เรียบร้อย เช่นการนุ่งห่ม การเดิน การยืน การนั่ง การนอน ฝึกวาจา ให้ พูดจาไพเราะอ่อนหวาน และฝึกใจ ให้ทำ	อาคารที่พักของ สามเณร มีความ แออัด และไม่ สะดวกต่อการพัก อาศัย เนื่องจากใช้ ห้องเรียนของศูนย์ ศึกษา พระพุทธศาสนาวัน อาทิตย์ (พระอาราม หลวง) มาเป็นที่พัก ส่วนห้องน้ำนั้นไม่ สะดวกต่อการสร่ง น้ำของสามเณร อัน เนื่องมาจากเป็นห้อง	-จากสถานที่ของ วัดไม่เพียงพอทำ ให้เราต้องจำกัด จำนวนในการรับ สมัครเพียง 100 คน เพราะสถานที่ไม่ อำนวยและพระพี่ เลี้ยงน้อย -ทางวัดควรจัด สถานที่ให้ เหมาะสมมากกว่า นี้ และจัดพระพี่ เลี้ยงให้เพียงพอ ตลอดจนเจ้าหน้าที่	-ด้านการบรรพชา สามเณรภาคฤดูร้อน เฉลิมพระเกียรติฯ เป็น กิจกรรมของวัด ชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) จัด ขึ้นเพื่อปลูกฝัง คุณธรรมทางศาสนา ให้เด็กได้ใช้เวลาว่าง จากช่วงปิดเทอม มา บวช เพื่อศึกษาอบรม ศึกษาหลักธรรมคำ สอนของพระพุทธเจ้า แล้วนำผลการศึกษา

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
			<p>จิตใจให้สงบเยือกเย็น ไม่ใจร้อน ใจเร็ว การบวชครั้งนี้ถือว่าเป็นการตอบแทนพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ที่ท่านได้สอนให้เราเว้นจากความชั่ว ให้ทำตัวเป็นคนดี ให้มีการศึกษาที่ดี เพื่อที่จะพาเรามีครอบครัวที่ดี มีหลักฐานมั่นคง เราต้องกระทำตอบแทนท่านคือความเป็นผู้มี ความ กตัญญู กตเวทิต์ ซึ่งเป็นเครื่องหมายของคนดี เราต้องให้ได้ประโยชน์ให้มากที่สุดในการบรรพชาครั้งนี้</p>	<p>สุขาไม่ใช่ที่สงฆ์ พระนั่นเอง ส่วนสถานที่ปฏิบัติธรรม และฝึกรบมนั้นจะเกิดปัญหามากในเวลาที่ต้องออกไปปฏิบัติธรรมหรือไปฉันภัตตาหารเพลตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ทางวัดได้จัดไว้ บางครั้งใช้อาคารห้องประชุม ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (พระอารามหลวง) บางครั้งใช้ลานหินโค้ง เวลา</p>	<p>ไม่ค่อยอำนวยความสะดวกให้มากกว่านี้</p>	<p>และปฏิบัติจากการบวชไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตของตนเอง และอีกส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณของ พ่อ แม่ ที่ท่านได้อุปการะเลี้ยงดูลูกจนเติบโตใหญ่</p> <ul style="list-style-type: none"> -ด้านปัญหาการ -ดำเนินงานส่วนมากจะมาจากอาคารสถานที่ยังไม่เหมาะสมต่อการพักอาศัย และการปฏิบัติศาสนกิจ -พระพี่เลี้ยงยังน้อย ทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง -ขาดงบประมาณ

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
				สามเณรเดินไปเดิน กลับ ทำให้บาง รูปแสดงพฤติกรรม อันไม่เหมาะสมแต่ สมณसारูป และขาด พระพีเลียงคอยดูแล อย่างทั่วถึงกัน		สำรองในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ -ภัยอัน มาจากเหตุสุดวิสัย เช่น อากาศร้อนมาก การ เจ็บป่วยจากการเดิน บิณฑบาตเช่นเณรเขียบ เศษแก้วเป็นต้น
	2.พระมหา วัลลภสุจิตฺโต	รองหัวหน้า ฝ่ายวิชาการ โครงการ	มุ่งเน้นให้เยาวชนที่มาบวชได้ใช้เวลาช่วง วันหยุดเรียนให้เกิดประโยชน์กับตนเอง และผู้มีพระคุณ และให้รู้จักตอบแทน บุญคุณของพ่อแม่อย่างเหมาะสมตามช่วง วัยของตนเอง	ขาดปัจจัยในการ ดูแลและส่งเสริมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของ โครงการ	ควรตั้งงบประมาณ สำรองใช้ไว้ ล่วงหน้าเพื่อจะได้ นำมาช่วยเหลือ ส่วนต่าง ๆ ได้ โดยสะดวก	-ด้านแนวทาง แก้ปัญหา -วัดควรจัดสถานที่ให้ เหมาะสมเป็นสัดส่วน ไม่คับแคบ และ สะดวกต่อการปฏิบัติ ศาสนกิจของสามเณร หรือสร้างอาคารขึ้นมา ใหม่ เพื่อโครงการ โดยเฉพาะ

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
	3. พระมหา ปรีชา ธีรเมธี	พระพี่เลี้ยง สามเณร	โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิม พระเกียรติฯช่วยส่งเสริมให้เยาวชนได้ ใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา ได้ศึกษา หลักธรรมอย่างแจ่มแจ้งมากขึ้น ช่วยลด ภาระของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตร หลาน ลดปัญหาทางสังคม ดังนั้น วัดจึง ได้ดำเนินการสานต่อปณิธานของหลวง พ่อปัญญานันทภิกขุ เรื่อยมา	สำหรับปัญหานั้น แบ่งเป็นข้อ ๆ คือ 1. ปัญหาเรื่องพระพี่ เลี้ยงไม่เพียงพอ เพราะต้องอยู่กับ สามเณรตลอด โครงการ บางรูปติด ธุระ 2. ปัญหาเรื่องเกี่ยว อาคารสถานที่ เพราะสามเณรอยู่ รวมกันเป็นจำนวน มาก จึงไม่ค่อย สะดวกในเรื่อง อาคารสถานที่ และ อุปกรณ์ที่จำเป็น	1.ควรจัดสถานที่ ให้เหมาะสมและ เป็นสัดส่วน หรือ สร้างที่พักเพิ่ม 2.เพิ่มจำนวนพระพี่ เลี้ยงอย่าง เหมาะสม และแบ่ง ช่วงเวลาการทำงาน อย่างชัดเจน เป็น ช่วง ๆ ไป	-ควรจัดพระพี่เลี้ยงให้ เพียงพอต่อจำนวน สามเณรและแบ่ง หน้าที่ปฏิบัติ แบ่ง ช่วงเวลา และจำนวน สามเณรให้ชัดเจนใน การดูแล และ รับผิดชอบ ตลอดจน ใช้การอบรมที่ หลากหลายวิธีเพื่อจะ ได้ไม่น่าเบื่อ และช่วย ให้ผ่อนคลายด้วย -ควรจัดงบประมาณ สำรองไว้ล่วงหน้า เพื่อ จะได้นำมาช่วยเหลือ ส่วนต่าง ๆ ได้ โดยสะดวก

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
	4.พระมหาจารุ วัตร จารุวุฒโต	พระพี่เลี้ยง สามเณร	เป็น โครงการที่มุ่งพัฒนาจิตใจของเด็กให้ มีความรับผิดชอบและช่วยเหลือตนเองได้ โดยไม่ต้องอาศัยพึ่งบุคคลอื่นมากเกินไป	พบว่ายังมีเด็กไม่เชื่อ ฟังคำตักเตือนของ พระอาจารย์ผู้ดูแล	ควรจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิด จิตสำนึกในความ รับผิดชอบต่อ ตนเองให้มากขึ้น	-จัดหน่วยพยาบาล เคลื่อนที่ไว้คอยดูแล
	5.นางบุญญา ภัทร วรรณทน ไพบูรณ์	ผู้ปกครอง สามเณร	รู้สึกดีมาก ตอนที่เห็นลูกครั้งแรกที่ห่ม ผ้าเหลืองแทบกลืนน้ำตาไม่อยู่อยากให้ ลูกบวชนาน ๆ จะได้ให้พระอาจารย์ ฝึกอบรมให้มาก ๆ จะได้เป็นลูกที่ดีของ พ่อแม่ เพราะว่าเวลาพ่อแม่สอนเขาจะไม่ ค่อยเชื่อฟัง แต่พอพระอาจารย์สอนเขา เชื่อฟังและดูจากตารางสอนแล้วทำให้ลูก ดีขึ้นเป็นคนละคนจากที่ไม่เคยตื่นเช้าก็ ตื่น ตี 4 ทุกวันและดูจากการปฏิบัติที่ลูก เณรทำเปลี่ยนไปเป็นคนละคนเลย	ด้วยความเป็นห่วง ลูกกลัวว่าจะนอน ยังงัว กินอยู่ยังงัว สบายดีไหมกลัวลูก จะลำบาก อยากให้ ลูกได้อยู่ได้พัก กิน ให้ดีกว่านี้ ที่นอนดู แล้วลูกจะนอนหลับ ไหม มีแต่พัดลม อากาศร้อนมาก คับ แคบมากเลย	น่าจะมีที่นอนที่มัน ไม่คับแคบเกินไป และน่าจะมีห้องติด แอร์ให้ด้วยจะดี มากเลย เพราะ อากาศร้อนมาก ถ้า คิดเงินเพิ่มก็ยินดี จ่ายให้	

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
	6. นาย พลยกภ แผ้วใจดี	สามเณร	<p>-ตอนที่แม่มาบอกว่าบวชให้แม่สักครั้งนะ ผมคิดว่าผมเอาแต่ใจตัวเองมาตลอดไม่ เคยทำเพื่อแม่เลยรับปากว่า ได้ครับ คิดว่า ทำเพื่อแม่สักครั้งหนึ่งผมจึงมาบวช</p> <p>-ตอนบวชลำบากมากเพราะว่า ชีวิตประจำวันเปลี่ยน ไปหมดจากที่ผมตื่น สายต้องตื่น ตี4 มาทำวัตรและนั่งสมาธิ แล้วที่ลำบากสุดตอนบิณฑบาตรองเท้าก็ ไม่ได้ใส่เจ็บเท้ามากแต่พอเห็นแม่มาใส่ บาตรทำให้ผมรู้สึกดีมาก</p> <p>-พระอาจารย์พี่เลี้ยงท่านใจดีมากคอยดูแล ผมและเพื่อนๆตลอดไม่ว่าจะเป็น ห่มผ้า หาของใช้ที่ขาดมาให้ นำไหว้พระ บิณฑบาต</p>	<p>ตอนแรกๆ ลำบาก มากทั้งการอยู่การกิน การห่มผ้า ทั้งการตื่น นอนและการนอน เพราะต้องมา ปรับเปลี่ยน พฤติกรรมทั้งหมด เลยบางคืนนอนไม่ ค่อยหลับเพื่อนคุย กันเสียงดังอากาศก็ ร้อนมาก พอมา หลังๆ ทำให้รู้สึกชิน ขึ้นและสนุกขึ้นรู้จัก เพื่อนๆ มากขึ้นทำ ให้ไม่น่าเบื่อ</p>	<p>-อยากให้พระพี่ เลี้ยงมาอยู่ด้วย ตลอดเพราะเพื่อน บางคนชอบแกล้ง พอมีพระอาจารย์ เคาะจะไม่กล้าแกล้ง กัน</p> <p>-บวชนานมาก น่าจะบวชสัก5-10 พอจะได้ไปเล่นน้ำ ได้</p>	

ชื่อ กิจกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
	7.นายพัทธคนย์ อธิโมคชกุล	สามเณร	แม่มาบอกผมว่าลูกต้องบวชนะที่จริงผม ไม่อยากบวชเพราะผมติดเกมร์และ การ์ตูนมากแต่ตอนเป็นสามเณรผมไม่ รู้สึกถึงเกมร์เลยเพราะพระพี่เลี้ยงสอนว่า เล่นเกมร์เล่นไปทำไมมันไม่ได้ความรู้ หรืออ่านหนังสือดีกว่าได้ประโยชน์กว่า อีกอย่างหนึ่งที่ผมได้ที่วัดนี้คือการนอน สมาธิ ปกติผมเคยนั่งสมาธิและเดิน จงกรม แต่มาวัดนี้ได้นอนสมาธิด้วยช่วย ให้ผมได้ปรับเปลี่ยนอิริยาบถและช่วยให้ ผมได้นั่งสมาธิได้นานขึ้น	อยากให้พระอาจารย์ บางรูปไม่เข้มขัน เกินไปในเรื่องการ ฝึกนั่งสมาธิ การเดิน จงกรม	อยากให้พระ อาจารย์สอนให้ หลากหลายในแต่ ละวันจะได้ไม่น่า เบื่อและช่วยให้ ผ่อนคลายด้วย	

บันทึกการสัมภาษณ์การดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน

ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) โครงการบวชนกขัมมะบารมี

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัด กิจกรรม	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
1.โครงการ บวชนกขัม มะบารมี	1.พระสุจินตนิ นท สุภกโร, คร.	ประธาน หลักสูตร โครงการ บวชนกขัม มะบารมี	หลักสูตรโครงการบวชนกขัมมะบารมี มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนคือ 1 เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ 2 เพื่อให้โอกาสแก่อุบาสกอุบาสิกา ได้ปฏิบัติธรรมในวันหยุดทุกสัปดาห์ 3 เพื่อให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติ และได้ผลจากการปฏิบัติ นำไป	สภาพอากาศไม่อำนวยร้อนมากขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่นเครื่องใช้ไฟฟ้า ที่นอน บางครั้งมีคนมากทำให้ที่พักคับแคบ นอนไม่สะดวกห้องน้ำยังรองรับคนได้ไม่มากพอ	-น่าจะมีอาคารที่เป็นสัดส่วนของโครงการเอง-ควรให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นลำพังทางวัดคงทำได้ไม่มากนัก	-โครงการบวชนกขัมมะบารมี มีหลักสูตร และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คือ 1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ทรงมีพระชนมายุครบ 60 พรรษา 2 เมษายน 2558 2. เพื่อให้โอกาสแก่

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัด กิจกรรม	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
			ประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และมีระเบียบปฏิบัติ คู่มือการปฏิบัติ และมีการติดตามประเมินผลอย่างชัดเจน			อุบาสกอุบาสิกาได้ปฏิบัติธรรมในวันหยุดทุกสัปดาห์ 3. เพื่อให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความรู้ มี
	2.พระมหาถาวร ถาวร	เลขานุการ โครงการ บวชนกขัม มะบารมี	หลักสูตรปฏิบัติ บวชนกขัมมะบารมี สุภังคารอาทิตย์ (บศสอ.) เป็นคอร์สที่พอดี ๆ ทั้งแนวทางปฏิบัติที่ไม่ตึงเกินไป ไม่หย่อนเกินไป พอดีทั้งเรื่องเวลา 2 คืน 3 วัน เป็นการเปิดโอกาสให้อุบาสกและอุบาสิกาได้เข้ามาถือศีลอุโบสถ (ศีล 8) นุ่งขาว ห่มขาว	-การประชาสัมพันธ์ยังน้อย -ความพร้อมด้านสถานที่ยังรองรับผู้ปฏิบัติได้จำนวนจำกัด -ขาดการสนับสนุนและความร่วมมือจากส่วนงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน	ควรได้รับการสนับสนุนให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติธรรมให้มากกว่านี้ ทั้งระดับครัวเรือน องค์กร และประเทศโดยการเข้าร่วมปฏิบัติธรรมหรือส่งคนเข้าร่วมปฏิบัติธรรม	ความสามารถในการปฏิบัติ และได้ผลจากการปฏิบัติ นำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และมีระเบียบปฏิบัติ คู่มือการปฏิบัติ และมีการติดตามประเมินผล ไว้

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัด กิจกรรม	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
			ถือศีลอุโบสถ ปฏิบัติ ธรรมในวัดเพื่อฝึกปฏิบัติ สมถกัมมัฏฐาน และ วิปัสสนากัมมัฏฐาน ตาม หลักธรรมใน พระพุทธศาสนา เพื่อขัด เกลากิเลส ค้นหาเพียร สร้างบุญกุศลให้เกิดขึ้น ในตน และประยุกต์ใช้ หลักธรรมในการดำเนิน ชีวิตอย่างถูกต้อง			อย่างชัดเจน และ ผลของการ ดำเนินงานเป็นที่ น่าพอใจ และอยู่ ในผลการประเมิน ที่ดี ถึงดีมาก -ผู้ฝึกอบรม สามารถควบคุม สติ และ การ พิจารณาตัวเอง ฝึก การควบคุมกิเลส
	3. พระสมุห์ อาทิตย์ อธิปญ โญ	รองประธาน หลักสูตร	โครงการบวชนกขัมมะ บารมี สุภัง เสาร์ อาทิตย์ (บศสอ.) หมายถึง การ ถือบวชของชาวบ้านทั้ง ผู้ชาย และผู้หญิงที่สนใจ จะศึกษาปฏิบัติระหว่าง	-การประชาสัมพันธ์ยังน้อยควร ทำการประชาสัมพันธ์ให้ หลากหลาย -ยังขาดความพร้อมด้านสถานที่ -และบุคลากรด้านอื่น ๆ อีก จำนวนมาก	-ขอให้ทุกหน่วยงาน ช่วยกันทำการ ประชาสัมพันธ์ให้ หลากหลาย -วัดควรจัดสร้าง อาคารที่ใช้สำหรับ	และความเกรงกลัว ต่อบาป ได้ดีขึ้น ทำให้ใจเย็นลง และนำการปฏิบัติ ไปใช้ได้กับชีวิต ประจำวันของ

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัด กิจกรรม	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
			วันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ของแต่ละสัปดาห์ รุ่นละ 80-100 คน โดยมุ่งเน้นการเจริญจิตภาวนา นั่งสมาธิเดินจงกรม ตามหลักอานาปานสติ โดยมีโครงสร้างคือ มีเจ้าอาวาสเป็นประธาน อำนวยการ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสฯ ฝ่ายเผยแผ่ เป็นรองประธานอำนวยการ มีประธานหลักสูตร รองประธานหลักสูตร มีเลขานุการและ ผู้ช่วยเลขานุการเป็นผู้ดำเนินการและดูแลหลักสูตรและนำปฏิบัติ		โครงการให้เพียงพอต่อจำนวนคนที่มากขึ้น -และบุคลากรด้านอื่น ๆ เพิ่มเช่น เจ้าหน้าที่ประจำในการดูแลสถานที่และอำนวยความสะดวกให้ผู้มาเข้าโครงการ	ตนเองได้ ปัญหาการฝึกอบรม -การประชาสัมพันธ์ยังน้อยและการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ยังน้อย -สถานที่ด้านที่พักยังไม่รองรับ จำนวนคนมากได้ -บุคลากรด้านต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ งาน -อุปกรณ์การ

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัด กิจกรรม	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
			ตลอดจนถึงดูแลสถานที่ มีการจัดตั้งกลุ่มพุทธ อาสา มาช่วยเหลืองาน ด้านต่าง ๆ ของโครงการ บวชนกขัมมะบารมี ศุภร เสาร์ อาทิตย์ (บศสอ.)			อำนวยความสะดวก สะดวกยังมีไม่ เพียงพอต่อการใช้ งาน แนวทางแก้ปัญหา -ขอให้ทุก
	4.นาง อุบลรัตน์ คำแหง	พุทธอาสา/ ผู้รับการ อบรม	คิดว่า โครงการเนกขัมมะ บารมีมีผลดี กับการ ปฏิบัติธรรมของผู้ที่อยาก เข้ามาปฏิบัติธรรมดีมาก เพราะมีต่อเนื่อง ทุก อาทิตย์ สามารถเข้ามาใน วันหยุด สำหรับคนที่ ทำงานประจำได้	ปัญหาอาจมีบ้างเล็กน้อยเพราะ บางที่บางครั้ง สถานที่เราก็ไม่ พร้อม เราต้องมีพุทธอาสาช่วย ดูแล ผู้ปฏิบัติธรรม แต่ก็ ช่วยเหลือแก้ไขกันได้ เราก็ พยายามช่วยเหลือ ดูแลปรับปรุง ไปเรื่อย ๆ		หน่วยงานช่วยกัน ทำการ ประชาสัมพันธ์ให้ หลากหลาย และ ให้การสนับสนุน ให้เห็นถึง ความสำคัญของ การปฏิบัติธรรม
	5. นางวิไลวรรณ ผาศรี	พุทธอาสา/ ผู้รับการ อบรม	ทำให้มีสติมากขึ้น ใจเย็น ลง ด้วยผลของการปฏิบัติ ธรรม	ผู้ปฏิบัติธรรมชอบคุยกันเสียงดัง ต้องสมควรปิดวาจาให้มากขึ้น	ควรลดคุยกันให้ มากขึ้น	ให้มากกว่านี้ ทั้ง ระดับครัวเรือน องค์กร

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัด กิจกรรม	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
	6.น.ส.ศุภมาส ทันตสุทร	ผู้รับการ อบรม	-ได้รับประโยชน์และ ข้อคิดที่สามารถนำไป ปรับใช้และแนวคิดที่ ปฏิบัติที่ดีในการควบคุม สติ การพิจารณาตัวเอง การรักตัวเองให้เป็น ก่อนที่จะรักคนอื่น การมี ความตรงต่อเวลา และ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น	เรื่องที่นอนอาจจะมีจำนวนไม่ เพียงพอ เนื่องจากปริมาณคนมา ปฏิบัติธรรมจำนวนมาก	ควรจัดเจ้าหน้าที่เพิ่ม ให้มากขึ้น และที่ นอนที่พักระงอให้ เพียงพอกับจำนวน คนที่มาปฏิบัติ	-วัดควรจัดสร้าง อาคารที่ใช้สำหรับ โครงการให้ เพียงพอต่อจำนวน คนที่มากขึ้น และ ที่นอนที่พักระงอ ให้เพียงพอกับ จำนวนคนที่มา ปฏิบัติ -ควรจัดเจ้าหน้าที่
	7.น.ส.รสลักษณ์ ชาติศรี	ผู้รับการ อบรม	-ข้อดีที่ได้รับจากการเข้า อบรม คือ ฝึกการควบคุม กิเลสและความเกรงกลัว ต่อบาป ชัดเกล้าให้เป็น คนที่นึกถึงสังคมรอบข้าง มากกว่าการเห็นแก่ ตนเอง ทำให้สามารถ	ยุ่งอาจมีตามธรรมชาติมากไปนิด หน่อย แต่เมื่อเปิดแอร์ก็บรรเทา ได้บ้าง	ซ่อมประตุมุ้งลวด และควรปิดไว้ ตลอดเวลา	เพิ่มให้มากขึ้น เช่น เจ้าหน้าที่ประจำ ในการดูแลสถานที่ และอำนวยความสะดวก สะดวกให้ผู้มาเข้า โครงการ -ขอความช่วยเหลือ

ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	ผู้ให้สัมภาษณ์/ วันเดือนปี	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัด กิจกรรม	ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการ สัมภาษณ์
			ดำรงชีวิตประจำวันใน สังคมได้อย่างมีคุณภาพ ไม่เบียดเบียนใคร			จากส่วนของวัด และผู้มาร่วม ปฏิบัติได้จัดทุน เพื่อจัดซื้อจัดจ้าง อุปกรณ์การอำนวยความสะดวกให้ เพียงพอต่อการใช้งาน

บันทึกการสัมภาษณ์การดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน

ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

ชื่อ กิจกรรม/	ผู้ให้ สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
1. โครงการ อบรม คุณธรรม ค่ายพุทธ บุตร	1.พระ มหา สมเกียรติ กิตติสโม	ประธาน โครงการ อบรม คุณธรรม ค่ายพุทธ บุตร	โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร เป็นโครงการอบรมศีลธรรมให้แก่ นักเรียนนักศึกษา และหน่วยงานของ รัฐ และเอกชน ให้รู้จักบังคับตัวเอง ประพฤติดี ประพฤติชอบ มีความรู้ ความสามารถ และมีธรรมะเป็นหลัก ใจ โดยใช้วิธีการบรรยายธรรม และฝึก ปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ การเดิน จงกรม การสวดมนต์ไหว้พระ และฟัง การบรรยายธรรมจากพระวิทยากรต่าง ๆ ที่ได้หัวข้อในการบรรยายนั้น ๆ	-บางโรงเรียนยังขาด เจ้าหน้าที่ที่จะมาดูแล นักเรียนได้ทั่วถึง -อุปกรณ์การสอนและสื่อการสอนไม่ค่อยพร้อมต่อความต้องการ -บางโรงเรียนให้เวลากับ โครงการน้อยทำให้การ ฝึกอบรมไม่เพียงพอที่จะ สอนนักเรียนได้ผลดีมาก -ความพร้อมของพระ วิทยากรกับโรงเรียนไม่ค่อย ตรงกันเช่น โรงเรียนพร้อม	-ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่มา ดูแลนักเรียนให้เพียงพอ -เตรียมอุปกรณ์การเรียน การสอนให้พร้อมต่อ การใช้งานของพระ วิทยากรเช่นบางรูป ต้องการใช้สื่อการสอน จำเป็นต้องมีทีวีหรือ โปรเจกเตอร์เป็นต้น -ควรให้เวลากับพระ วิทยากรให้มากขึ้น และ ประสานงานให้พร้อม กันทั้งพระวิทยากรและ โรงเรียน	เป็นโครงการอบรม ศีลธรรมให้แก่ นักเรียน นักศึกษา และ หน่วยงานของรัฐ และ เอกชน ให้รู้จักบังคับ ตัวเอง ประพฤติดี ประพฤติชอบ มีความรู้ ความสามารถ และมี ธรรมะเป็นหลักใจ โดยใช้วิธีการบรรยาย ธรรม และฝึกปฏิบัติ ธรรม เช่น การนั่ง สมาธิ การเดินจงกรม การสวดมนต์ไหว้พระ

ชื่อ กิจกรรม/	ผู้ให้ สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
				<p>แต่พระวิทยากรไม่พร้อม เพราะติดธุระไปที่อื่นบ้าง ไปต่างจังหวัดบ้าง</p> <p>-กำหนดหัวข้อในการ บรรยายยังไม่ได้เต็มที่ เนื่องจากบางโรงเรียน ต้องการในการบรรยายไม่ เหมือนกันเช่น นักศึกษา พยาบาล ต้องการหัวข้อที่ เกี่ยวกับธรรมะที่จะ นำไปใช้กับการพยาบาล หรือนักศึกษาวิทยาลัยครู ก็ อยากได้ธรรมะเกี่ยวกับ จรรยาบรรณวิชาชีพครูเป็นต้น</p>	<p>-ควรให้ความอิสระใน หัวข้อการบรรยายให้กับ ทางพระวิทยากรให้มาก ขึ้นเพื่อที่ท่านจะได้ใช้ หลักธรรมะมา ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม กับความต้องการของผู้ ฝึกอบรมในแต่ละ โรงเรียนหรือ สถาบันการศึกษานั้นๆ</p>	<p>และฟังการบรรยาย ธรรมให้เกิดความ สำนึกและตระหนักใน หน้าที่ของตนเอง และ ให้ระลึกถึงพระคุณ ของพ่อแม่ และ ความสำคัญของ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์และ ประยุกต์ธรรมะมาใช้ กับชีวิตประจำวันให้ เป็นคน ที่ตรงต่อเวลา วาจาไพเราะ สงเคราะห์ช่วยเหลือ ทำความเชื่อให้ตรง ดำรงตนให้น่ารัก รู้จัก ละวางเพื่ออนาคต ปัญหาการจัดโครงการ</p>

ชื่อ กิจกรรม/	ผู้ให้ สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
	2.พระ มหาสหัส ฐิตสาโร, รศ.ดร.	พระ วิทยากร	การอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร มี จุดมุ่งหมายและประโยชน์ให้ผู้อบรม ได้ 1. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ธรรมะให้เหมาะสมกับวัย 2. ประยุกต์ธรรมะให้ตรงตามวัย และ วุฒิภาวะของผู้อบรม 3. มีสื่อที่หลากหลายในการเผยแพร่ ธรรมะให้เยาวชนได้ ข้อดี เปรียบเทียบ 4. สามารถจัดพระวิทยากรให้เหมาะกับ วัยวุฒิ และคุณวุฒิของเยาวชน	1.ขาดวิทยากรผู้มี ประสบการณ์ในการอบรม เยาวชน 2.เมื่อจบโครงการแล้ว ไม่ได้รับการสานต่อจาก โรงเรียนเกี่ยวกับการนำ หลักธรรมะไปประยุกต์ใช้ ของนักเรียน 3.เยาวชนไม่ได้ให้ ความสำคัญกับธรรมะมาก นัก เพราะไม่ได้รับการ ปลูกฝังมาตั้งแต่เล็ก ๆ	1.ให้มีการอบรม วิทยากร ทั้งพระและ ฆราวาส ผู้ที่สนใจ ทำงานสาธารณะ (ผู้มีจิต สาธารณะ) เพราะ พระสงฆ์มีข้อจำกัด หลาย ๆ ด้าน ใน การสร้างแรงจูงใจให้ เยาวชนเกิดศรัทธาและมี อารมณ์ในกิจกรรม 2. โรงเรียนต้องเห็น ความสำคัญอย่างจริงจัง และนำหลักธรรมะ หรือ การปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ ไปสานต่อ ในทุกวิชา 3. วัดควรมีอาคารที่พักที่	-สถานที่กำหนดไม่ได้ แน่นอน และไม่มี อาคารสถานที่ไว้ สำหรับโครงการ โดยเฉพาะ -ขาดพระวิทยากรผู้มี ประสบการณ์ในการ อบรมเยาวชน -เวลาการดำเนิน โครงการกำหนดไม่ ค่อยได้ขึ้นอยู่กับ โรงเรียนหรือสถาบัน นั้น ๆ สะดวก และให้ เวลา -สื่อการบรรยาย ยังไม่ ค่อยพร้อม และไม่มี ความหลากหลาย

ชื่อ กิจกรรม/	ผู้ให้ สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
					แน่นอนเป็นสัดส่วน และมีผู้ดูแลรักษาความ สะอาดของอุปกรณ์ เครื่องนอน เครื่องใช้ให้ คู่มือ พอใช้ได้	พอที่จะใช้ในแต่ละ โรงเรียน/สถาบัน และ หัวข้อในการบรรยายมี การเปลี่ยนแปลงได้ทุก เมื่อขึ้นอยู่กับว่าจัดที่
3. พระ สมุห์ อาทิตย์ อธิปยุ โย	พระ วิทยากร		แนวทางการอบรมมุ่งเน้นให้นักเรียน นักศึกษา เด็ก เยาวชน ให้มีความสำนึก และตระหนักในหน้าที่ของตนเอง และ ให้ระลึกถึงพระคุณ และความสำคัญ ของ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ โดยมี อุดมการณ์ของพุทธบุตร ตลอด ระยะเวลาในการฝึกอบรม และการ นำไปประพฤติปฏิบัติได้ใน ชีวิตประจำวัน คือ ตรงต่อเวลา วาจา ไพเราะ สงเคราะห์ช่วยเหลือ ทำความ เชื่อให้ตรง ดำรงตนให้น่ารัก รู้จักละ วางเพื่ออนาคต และมีปณิธานของ	ไม่มีความคิดเห็น	ไม่มีความคิดเห็น	ไหนสถาบันใด -ขาดการสานต่อจาก โรงเรียนเกี่ยวกับการ นำหลักธรรมะไป ประยุกต์ใช้ของ นักเรียน/นักศึกษา แนวทางแก้ปัญหา -การดำเนินโครงการ นั้นเป็นโครงการที่จัด ได้ทุกที่ ทั้งที่วัดและ โรงเรียน หรือใน สถาบันการศึกษาหรือ

ชื่อ กิจกรรม/	ผู้ให้ สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
			<p>พุทธบุตร คือ น อนริย์ กริสุสามิ พุทธ บุตรจะไม่กระทำการที่ตำหนิ พุทธ บุตรจะกระทำแต่สิ่งที่ดีงาม พุทธบุตร จะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ นี้คือ ความสุขของพวกเราชาวพุทธบุตร ตลอดกระบวนการในการฝึกอบรม มุ่งเน้น หลักไตรสิกขา คือ ศีล (ความ ประพฤติ) สมาธิ (ความตั้งมั่นแน่วแน่ ในจิตใจ) และปัญญา (ความรู้ความ เข้าใจ ความเฉลียวฉลาด) โดยเน้นย้ำ ด้วยคำที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ นั่นคือ ระมักระวัง (ศีล) ตั้งใจ (สมาธิ) ใคร่ครวญ (ปัญญา)</p>			<p>ในองค์กรต่าง ๆ ถ้า เป็นที่วัดควรมีอาคารที่ พักที่แน่นอนเป็น สัดส่วน และมีผู้ดูแล รักษาความสะอาดของ อุปกรณ์ เครื่องนอน เครื่องใช้ให้ดูดี พอใช้ได้ ถ้าเป็นนอก สถานที่ ควรจัดใน สถานที่ ๆ เหมาะสม -ควรให้มีการอบรม วิทยากร ทั้งพระและ ฆราวาส ผู้ที่สนใจ ทำงานสาธารณะ และ จัดพระวิทยากรเพิ่มให้ เพียงพอ ควรเพิ่ม เจ้าหน้าที่มาดูแล</p>
4.น.ส. ศุภัทธา บุญ	นักศึกษา พยาบาล ม.สยาม		<p>-มีทัศนคติดี โดยทำให้ได้ศึกษาตนเอง ว่ามีความตื่นตัว ว่องไวหรือไม่ ซึ่งหาก ไม่มีหรือมีน้อยเราจะได้มีแนวทางใน</p>	พระวิทยากรใช้สื่อการสอน น้อย	ควรใช้ภาพ/สไลด์/VDO ประกอบการสอน บรรยายเพื่อความ	

ชื่อ กิจกรรม/	ผู้ให้ สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
	ประเสริฐ		<p>การพัฒนาตนเองไปสู่ความก้าวหน้า</p> <p>-ทำให้เรารู้คุณค่าของเวลา และเริ่มบริหารเวลาของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>-ทำให้เราตระหนักว่าเราไม่ได้เกิดมาเพื่อตนเองหรือแค่เป็นเพียงคนในครอบครัวแต่เราเกิดมาเพื่อทำให้สังคมน่าอยู่และทำความดีเพื่อให้อื่นมีความสุข</p>		<p>น่าสนใจและมองเห็นภาพมากขึ้น</p>	<p>นักเรียน/นักศึกษาให้เพียงพอ</p> <p>-ควรให้เวลากับ พระวิทยากรให้มากขึ้น และประสานงานให้พร้อมกันทั้งพระวิทยากรและโรงเรียน</p> <p>-ส่งเสริมให้พระวิทยากรใช้สื่อการ</p>
5. น.ส. สุกฤทัย เชอมือ	นักศึกษา พยาบาล ม.สยาม		<p>-จากการฝึกอบรมทำให้รู้สึกตื่นตัว</p> <p>ว่องไวคือการรู้ตัวว่าทำอะไร ทำด้วยความตั้งใจ กระตือรือร้นต่อการทำงาน</p> <p>ความก้าวหน้าก็จะเกิดกับชีวิตเรา</p> <p>-ทำให้เรารู้จักตนเอง และรู้จักคุณค่าของเวลา ซึ่งเมื่อรู้ว่าเวลามีค่า เราก็จะใช้ชีวิตของเราอย่างมีคุณค่า</p> <p>-รู้จักตนเอง ตระหนักว่าเราเป็นคน</p>	<p>สื่อการสอนน้อย/มองไม่ชัด</p>	<p>ควรใช้สื่อการสอนมาฝึกอบรมด้วย เช่น VDO และเน้นการมีส่วนร่วม เช่น ชักถาม เป็นต้น</p>	<p>บรรยายให้หลากหลายวิธี และ โรงเรียน/สถาบันควรจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมใช้งาน</p> <p>-ควรให้ความอิสระในหัวข้อการบรรยายให้กับทางพระวิทยากร</p>

ชื่อ กิจกรรม/	ผู้ให้ สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
			เช่นไร และพัฒนาตนเองให้ดีและมี คุณค่าและสังคมก็จะดีตาม			ให้มากขึ้นเพื่อที่ท่าน จะได้ใช้หลักธรรมะมา
6.น.ส. สุภารัตน์ อิมเพ็ง	นักศึกษา พยาบาล ม.สยาม		-ช่วยให้ตนเองได้มองเห็นตนเองได้ มากขึ้นเข้าใจตนเองทำให้ตื่นตัวมาก ขึ้น และสามารถทำปัจจุบันให้ดี มี ความก้าวหน้า -ทำให้เข้าใจถึงคำว่าปัจจุบันทำให้คิด ว่าเวลามีเท่ากัน ส่วนใครจะทำ ประโยชน์ได้มาแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับ บุคคล -ช่วยให้มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นจาก การที่เข้าใจถึงการปฏิบัติตัวของตนเอง และความหมายของการเกิดมาบนโลก นี้	ไม่มีความคิดเห็น	ไม่มีความคิดเห็น	ประยุกต์ใช้กับการ บรรยายธรรม -โรงเรียนควรเห็น ความสำคัญอย่าง จริงจัง และนำหลัก ธรรมะ หรือการปฏิบัติ ธรรม เช่น การนั่ง สมาธิ ไปสานต่อใน ทุกวิชา
7.น.ส. สินีพร ตาลดาว	นักศึกษา พยาบาล ม.สยาม		เป็นทัศนคติที่ดี ช่วยกระตุ้นให้มีความ กระตือรือร้นในการทำงาน -เวลาในแต่ละนาทีมีค่า ควรใช้เวลาให้	ไม่มีความคิดเห็น	ไม่มีความคิดเห็น	

ชื่อ กิจกรรม/	ผู้ให้ สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรม	ปัญหาในการดำเนิน กิจกรรม	แนวทางในการ แก้ปัญหา	สรุปผลการสัมภาษณ์
			เกิดประโยชน์กับการปฏิบัติงาน -มีการพัฒนาตนเองและสังคมเพิ่มขึ้น ทำให้มีความกระตือรือร้นกับงานได้ อย่างทันเวลา			

ภาคผนวก ข
แบบสังเกตการณ์

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน: ศีลภาวนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

1. ชื่อ-ฉายา-นามสกุล .....อายุ.....ปี.....พรรษา
2. ภาชนะที่รับผิดชอบ.....
3. ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ส่วนที่ 2 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ในกรณีศึกษากิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย เป็นประโยชน์ ส่งเสริมให้เกิดปัญญา หมายถึง การปฏิรูปพิธีกรรมในงานศพที่มุ่งเน้นความประหยัด เรียบง่ายตัดกิจกรรมบางอย่างออกที่เห็นว่าเป็นไปเพื่อความสิ้นเปลือง และไม่เหมาะสม ทั้งยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ มุ่งเพื่อที่จะส่งเสริมให้เกิดสติปัญญา โดยการเทศนาธรรม และปาฐกถาธรรม

2. โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร หมายถึง การฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียนนักศึกษาเข้ามาเข้าอบรมตามโครงการ 4 วัน 3 คืนบ้าง 3 วัน 2 คืนบ้าง โดยฝึกให้นักเรียนนักศึกษาสามารถอยู่ร่วมเป็นหมู่เป็นคณะทำกิจกรรมร่วมกัน ได้รู้จักที่จะใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกันรู้จักให้อภัยกัน รู้จักเอื้อเฟื้อต่อกัน

3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การศึกษาพระพุทธศาสนาและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน ในวันหยุด เนื่องจากวันอาทิตย์ ผู้ปกครองมาฟังปาฐกถาธรรมและทำบุญตักบาตรสาธิต จะนำบุตรหลานมาด้วย เพื่อประโยชน์ของผู้ปกครองและเด็ก วัดคิดว่าควรจะแยกเด็กออกจากผู้ใหญ่ให้ไปศึกษาธรรมะอย่างจริงจัง

4. โครงการบรรพชาเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ หมายถึง กิจกรรมการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมในทางพระพุทธศาสนาให้เยาวชนได้พึ่งตนเอง เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นการฝึกหัดการใช้วิถีชีวิตแบบพุทธอันเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตที่ประเสริฐที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่เยาวชนเอง และ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ในการบวชสามเณร

5. โครงการบวชนกขัมมะบารมี สุดสัปดาห์ หมายถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้พุทธศาสนิกชนที่เป็นสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษ ได้เข้ามาศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ในโครงการบวชนกขัมมะบารมี สุดสัปดาห์ ในวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์

6. การทำบุญตักบาตรสาริต วันอาทิตย์ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้พุทธศาสนิกชน ได้เห็นความสำคัญในด้านการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยได้จัดให้มีการปาฐกถาธรรมและทำบุญตักบาตรสาริตขึ้นในวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดสากล เพราะในวันพระหรือวันธรรมสวนะนั้นไม่ตรงกับวันหยุดสากล ทำให้พุทธศาสนิกชนเสียโอกาสในการศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาไป

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน : ศึกษากรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี (สำหรับพระผู้บริหารโครงการ/พระวิทยากร)

ท่านมีความคิดเห็นการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ต่อประชาชน ของวัดชลประทานฯ อย่างไรในโครงการดังต่อไปนี้

1. การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย

.....

.....

.....

.....

ปัญหาในการจัดงานศพ

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

2. การอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

.....

.....

.....

.....

ปัญหาในการจัดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

4. โครงการบวชเณรภาคฤดูร้อน

.....

.....

.....

.....

ปัญหาในการบวชเณรภาคฤดูร้อน

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

5. โครงการบวชนกขัมมะบารมี สุดสัปดาห์

.....

.....

.....

.....

ปัญหาการอบรมนกขัมมะบารมี สุดสัปดาห์

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

6. การทำบุญตักบาตรสาริต วันอาทิตย์

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาการทำบุญตักบาตรสาริต วันอาทิตย์

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน: ศีลภาวนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

1. ชื่อ-ฉายา-นามสกุล .....อายุ.....ปี.....พรรษา
2. ภาชนะที่รับผิดชอบ.....
3. ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ส่วนที่ 2 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน ในกรณีศึกษากิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย เป็นประโยชน์ ส่งเสริมให้เกิดปัญญา หมายถึง การปฏิรูปพิธีกรรมในงานศพที่มุ่งเน้นความประหยัด เรียบง่ายตัดกิจกรรมบางอย่างออกที่เห็นว่าเป็นไปเพื่อความสิ้นเปลือง และไม่เหมาะสม ทั้งยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ มุ่งเพื่อที่จะส่งเสริมให้เกิดสติปัญญา โดยการเทศนาธรรม และปาฐกถาธรรม

2. โครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร หมายถึง การฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียนนักศึกษาเข้ามาเข้าอบรมตามโครงการ 4 วัน 3 คืนบ้าง 3 วัน 2 คืนบ้าง โดยฝึกให้นักเรียนนักศึกษาสามารถอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะทำกิจกรรมร่วมกัน ได้รู้จักที่จะใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกันรู้จักให้อภัยกัน รู้จักเอื้อเฟื้อต่อกัน

3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การศึกษาพระพุทธศาสนาและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน ในวันหยุด เนื่องจากวันอาทิตย์ ผู้ปกครองมาฟังปาฐกถาธรรมและทำบุญตักบาตรสาธิต จะนำบุตรหลานมาด้วย เพื่อประโยชน์ของผู้ปกครองและเด็ก วัดคิดว่าควรจะแยกเด็กออกจากผู้ใหญ่ให้ไปศึกษาธรรมะอย่างจริงจัง

4. โครงการบรรพชาเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ หมายถึง กิจกรรมการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมในทางพระพุทธศาสนาให้เยาวชนได้พึ่งตนเอง เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นการฝึกหัดการใช้วิถีชีวิตแบบพุทธอันเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตที่ประเสริฐที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่เยาวชนเอง และ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ในการบวชสามเณร

5. โครงการบวชนกขัมมะบารมี สุดสัปดาห์ หมายถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้พุทธศาสนิกชนที่เป็นสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษ ได้เข้ามาศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ในโครงการบวชนกขัมมะบารมี สุดสัปดาห์ ในวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์

6. การทำบุญตักบาตรสาริต วันอาทิตย์ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้พุทธศาสนิกชน ได้เห็นความสำคัญในด้านการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยได้จัดให้มีการปาฐกถาธรรมและทำบุญตักบาตรสาริตขึ้นในวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดสากล เพราะในวันพระหรือวันธรรมสวนะนั้นไม่ตรงกับวันหยุดสากล ทำให้พุทธศาสนิกชนเสียโอกาสในการศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาไป

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่พุทธศาสนิกชน : ศึกษากรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี(สำหรับพุทธศาสนิกชนผู้เข้าร่วมกิจกรรม)

1. ท่านมีทัศนคติการจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่าย เป็นประโยชน์ ส่งเสริมให้เกิดสติปัญญา นี้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ด้านความประหยัด เรียบง่าย

.....

.....

.....

.....

ด้านก่อให้เกิดประโยชน์

.....

.....

.....

.....

ด้านการส่งเสริมให้เกิดสติปัญญา

.....

.....

.....

.....

ท่านมองเห็นปัญหาการจัดงานศพแบบ ประหยัด เรียบง่ายนี้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีทัศนคติการจัดโครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร ตามปณิธานของ พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ที่ว่า ตื่นตัว ว่องไว ก้าวหน้า ทำตนแข่งกับเวลา พัฒนาตนเอง และสังคม นี้อย่างไร

ด้านการตื่นตัว ว่องไว ก้าวหน้า

.....

.....

.....

.....

ด้านการทำตนแข่งกับเวลา

.....

.....

.....

.....

ด้านการพัฒนาตนเองและสังคม

.....

.....

.....

.....

ท่านมองเห็นปัญหาการจัดโครงการอบรมคุณธรรม ค่ายพุทธบุตรนี้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีทัศนคติการจัดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามคำขวัญของพระพรหมมงคลจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ที่ให้ว่า น อนุรักษ์ กริสุสาม,ลูก พอ.ช จักไม่กระทำสิ่งที่ต่ำทราม , ลูก พอ.ช จักกระทำแต่สิ่งที่ดีงาม, ลูก พอ.ช จักช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ นี่ความสุขของเราชาว พอ.ช , นี้อย่างไร

ด้านความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านการฝึกสมาธิและภาวนา

.....

.....

.....

.....

ด้านการนำหลักธรรมมาพัฒนาตนเอง

.....

.....

.....

.....

ท่านมองเห็นปัญหาในการดำเนินการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นี้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

5.ท่านมีทัศนคติต่อการจัดโครงการบวชเนกขัมมะบารมี สุดสัปดาห์เพื่อเปิดโอกาสให้
 สุนัขพญายุทธและสตรีได้ฝึกหัดการใช้วิถีชีวิตแบบพุทธอันเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตที่ประเสริฐ และเพื่อ
 ส่งเสริมปณิธานของพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ที่ว่า กิเลสดี พุทธดี ทำดี คบคนดี ไปสู่
 สถานที่ดี อย่างไร

ด้านการกิเลสดี พุทธดี ทำดี

.....

.....

.....

.....

ด้านการคบคนดี

.....

.....

.....

.....

ด้านการไปสู่สถานที่ดี

.....

.....

.....

.....

ท่านมองเห็นปัญหาการจัดโครงการบวชเนกขัมมะบารมี สุดสัปดาห์นี้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

6. ท่านมีทัศนคติต่อการจัดทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์ ที่พระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้ปฏิรูปการตักบาตร เพื่อส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้พัฒนาตนเองและ สังคม ตามอุดมการณ์ที่ว่า คิดดี พูดดี ทำดี คบคนดี ไปสู่สถานที่ดี อย่างไร

ด้านการคิดดี พูดดี ทำดี

.....

.....

.....

.....

ด้านการคบคนดี

.....

.....

.....

.....

ด้านการไปสู่สถานที่ที่ดี

.....

.....

.....

.....

ท่านมองเห็นปัญหาการทำบุญตักบาตรสาธิต วันอาทิตย์นี้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

หัวหน้าโครงการ/ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. พระครูอาทรปริยัติวิธาน (ผู้ช่วยเจ้าอาวาส) หัวหน้าบวชสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ
2. พระภุชงค์ มุนิจโร ดร. เลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
3. พระสุจินตนิท สุกโกโร ดร. ประธานหลักสูตรบวชเนกขัมมะบารมี
4. พระมหาสมเกียรติ กิตติสโม หัวหน้า ค่ายพุทธบุตร/รองหัวหน้าสำนักงานฉาปนกิจศพ
5. พระครูศิริคุณากร ผศ.ดร. (ผู้ช่วยเจ้าอาวาส) ฝ่ายเหรียญกษาปณ์ ประธานนำพระรับบาตร ลานหินโค้ง
6. พระมหาพราย กิตติคุณ โณ (ผู้ช่วยเจ้าอาวาส) หัวหน้าสำนักงานฉาปนกิจศพ

ครูและพระวิทยากร

1. พระมหาวัลลภ สุจิตโต ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ
2. พระมหาสำราญ จนุทโร ครูสอนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
3. พระนพคุณ ดิग्ฆปัญโญ กรรมการฝ่ายปกครองพระรับตักบาตรวันอาทิตย์
4. พระมหาชนบ สหายปัญโญ (ผู้ช่วยเจ้าอาวาส) กรรมการฝ่ายปกครองพระรับตักบาตรวันอาทิตย์
5. พระมหาสมเกียรติ กิตติสโม รองหัวหน้าสำนักงานฉาปนกิจศพ ฝ่ายสถานที่
6. พระมหาสหัส จิตตาสโร รศ.ดร. หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ /พระวิทยากรค่ายพุทธบุตร
7. พระมหาปรีชา ภิรมธี พระพี่เลี้ยงสามเณร
8. พระมหาจรรูวัตร จารูวุฒโต พระพี่เลี้ยงสามเณร
9. พระสมุห์อาทิตย์ อธิปัญโญ รองประธานหลักสูตรเนกขัมมะบารมี/พระวิทยากร
10. พระมหาถาวร ถาวโร เลขานุการ โครงการบวช เนกขัมมะบารมี

ผู้เข้าร่วมโครงการ/นักเรียน

1. น.ส. พิมแพร ชมสินทรัพย์ นักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
2. คุณพัชรินทร์ ฮวนนรินทร์ ประธานชมรมผู้ปกครองศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
3. อาจารย์ประทุม อัฐสวน ครูอาสา ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
4. น.ส.สุภาภรณ์ คำศิริ ครูอาสาศิลปกรรมศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
5. ด.ญ. สุธิดา สุขเฉลิมศรี นักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
6. ด.ญ. จิตรลดา ศิริสุวรรณ นักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
7. นาย พลยกพ แผ่ใจดี สามเณร โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ
8. นางปญญภัทร วรรณทนไพบูรณ์ ผู้ปกครองสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ
9. พล.อ.ต.ดร.ทวีศักดิ์ เทรฐยา เจ้าภาพงานศพ

10. อนุรักษ์ศักดิ์ เทรฐยา ศรีสุวรรณ	เจ้าภาพงานศพ
11. นายสิทธิเดช พัวอุดมเจริญ	เจ้าภาพงานศพ
12. นางชุติมา ทันธิด	แขกผู้มาร่วมงานศพ
13. คุณสมคิด วิไลลักษณ์	ผู้ทำบุญตักบาตรวันอาทิตย์
14. นางจุณณเจิม ยวลี	ผู้ทำบุญตักบาตรวันอาทิตย์
15. นางศรีวัฒนา ยวลี	ผู้ทำบุญตักบาตรวันอาทิตย์
16. นายพัทธคนย์ อธิโมคขกุล	สามเณรภาคฤดูร้อน
17. นาง อุบลรัตน์ คำแหง	พุทธอาสา/ผู้รับการอบรมเนกขัมมะบารมี
18. นางวิไลวรรณ ผาดศรี	พุทธอาสา/ผู้รับการอบรมเนกขัมมะบารมี
19. น.ส.ศุภมาส ทันทสุทร	ผู้รับการอบรมเนกขัมมะบารมี
20. น.ส.รสลักษณ์ ชัดศรี	ผู้รับการอบรมเนกขัมมะบารมี
21. น.ส.ศุภัทธา บุญประเสริฐ	นักศึกษาพยาบาล ม.สยาม/ค่ายพุทธบุตร
22. น.ส.สุชฎทัย เขอมือ	นักศึกษาพยาบาล ม.สยาม/ค่ายพุทธบุตร
23. น.ส.สุภารัตน์ อิ่มเพ็ง	นักศึกษาพยาบาล ม.สยาม/ค่ายพุทธบุตร
24. น.ส.สินีพร ตาลดาว	นักศึกษาพยาบาล ม.สยาม/ค่ายพุทธบุตร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล

พระมหาอาคม (อริยอนุ โท) ปิ่นผกา

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ. 2547

นักธรรมชั้น เอก, เปรียญธรรม 5 ประโยค,

พธ.บ. มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

พระอาจารย์สอนศีลธรรม

โรงเรียนสตรีวิทยา 2

โรงเรียนปากเกร็ด

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (พระอารามหลวง) พ.ศ.2540-2558